

HANINGE KOMMUN

ÅRSREDOVISNING 2019

Foto: Johan Gustafsson

Innehållsförteckning

1 VÄLKOMMEN TILL HANINGE	4
2 HÄNT I HANINGE	5
3 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	6
3.1 Fullmäktiges mål	7
3.1.1 Sammanställning av måluppföljning	7
3.1.2 Uppföljning av fullmäktiges mål	8–19
3.2 Fullmäktiges uppdrag	20–26
3.3 Redovisning av övriga uppdrag	27
3.4 Nämndernas verksamhetsberättelser	28–47
3.5 Översikt över verksamhetens utveckling	48–49
3.6 Den kommunala koncernen	50–53
3.7 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	54–56
3.8 Händelser av väsentlig betydelse	57
3.9 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	58
3.9.1 Styrmodellen	59
3.9.2 Intern kontroll	60
3.10 God ekonomisk hushållning av den kommunala verksamheten	61
3.10.1 Finansieringsanalys	62–70
3.10.1.1 Driftsredovisning	63
3.10.1.2 Investeringsredovisning	64
3.11 Balanskravsresultat	71
3.12 Väsentliga personalförhållanden	72–75
3.13 Förväntad utveckling	76
4 BOKSLUT	77
4.1 Resultaträkning	77
4.2 Balansräkning	78
4.3 Kassaflödesanalys	79
4.4 Noter	80–90
4.5 Resultat och balansräkning VA	91
4.6 Noter VA	92–94
4.7 Redovisningsprinciper	96–97
5 REVISIONSBERÄTTELSE	98–99
6 HÅLLBAR UTVECKLING	100
6.1 Klimat- och miljö	100–103
6.2 Kvalitet	104–106
7 ORDLISTA	107-108
7.1 Förkortningar	109

Välkommen till Haninge!

Det första året av den nya mandatperioden är nu genomförd. Kommunledningen som består av Socialdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna har gjort en gemensam överenskommelse för de närmaste fyra åren att fortsätta den positiva utvecklingen i Haninge kommun. Fortsatt bostadsbyggnad, hållbarhet, jobb och att utveckla vår gemensamma välfärd står i fokus.

Haninge är bland de kommuner i Stockholmsregionen som har ökat mest befolkningsmässigt. Vi har under 2019 ökat med 2 106 nya invånare och har nu passerat 92 000 invånare. Detta ställer kvar på att vårt samhällsbygge planeras med långsiktighet och att trivsamma levnadsmiljöer mellan husen skapas. Detta förhållningssätt måste finnas med redan från början i plan- och byggprocessen och här tar vi nya steg.

Genom god samhällsplanering kan vi minska de negativa effekterna av segregation och klyftor mellan olika kommuner. För att bygga ett samhälle som håller ihop måste invånarna kunna känna gemenskap och trygghet oavsett livssituation. Vår ambition är att skapa ett Haninge där alla människor kan leva det goda livet.

Genom att bygga tätt, energieffektivt och nära kapacitetsstark kollektivtrafik, kan vi upprätthålla en hög byggtakt och samtidigt värna Haninges fantastiska natur- och kulturområden. Vi arbetar även för utbyggd kollektivtrafik i alla delar av kommunen. För att kommunen ska kunna upprätthålla och öka kvaliteten i verksamheterna är kompetent och engagerad personal grundläggande. Därför behöver Haninge sträva efter att ständigt bli bättre både på att attrahera ny personal och säkra att befintliga medarbetare trivs och utvecklas.

Under den senare delen av 2019 såg vi tyvärr att ungdomsarbetslösheten ökade i Haninge. Jobben är grunden för Haninges utveckling och välbefinnande och avgörande för människors möjlighet att påverka sina liv och vara delaktiga i samhället. Detta gäller i synnerhet för ungdomar, men vi kommer att behöva anstränga oss ännu mer för att få alla som fastnat i långvarig arbetslöshet i arbete. Det handlar främst om att rusta med rätt kompetens för framtiden och förbättra möjligheten för företag att skapa nya jobb.

Några händelser som jag vill lyfta fram under 2019 är:

- Statsminister Stefan Löfven besökte Haninges Kulturhus för att se hur vi ökar läslusten bland barn och unga. Under april besökte näringsminister Ibrahim Baylan (S) Riksäpplets gymnasieskola. I besöket ingick en rundtur och föreläsning för elever på handelsprogrammet.
- En utav de stora händelserna som utmärkte sig var invigningen av den nya pendeltågsstationen i Vega i april. Att de första pendeltågen kunde stanna i Vega firades med en utställning av hur byggnationen gått till och tal av kommunstyrelsens ordförande Meeri Wasberg (S), Trafikverkets regionala direktör Helena Lindberg och Trafiklandstingsrådet Kristoffer Tamsons (M).
- Under året fortsatte utvecklingen av kommunens organisation. Bland annat så delades kultur- och fritidsnämnden i två nya nämnder; idrott- och fritidsnämnden samt kultur- och demokratinämnden och det beslutades att äldreförvaltningen och socialförvaltningen ska bli en gemensam förvaltning från januari 2020.
- Haninge kommun blev under året certifierade som barnrättskommun av Unicef. Kommunen har även tagit emot besök av en japansk delegation med borgmästare från kommuner i Tokyo-regionen. Delegationen var mycket intresserad av hur vi arbetar för att engagera ungdomar i samhällsfrågor.

För åttonde året i rad redovisar kommunen ett finansiellt överskott. Vi har gjort och kommer att göra stora framtids-satsningar på skolor och förskolor, idrottshallar och en ny simhall. Kommunens investeringsnivåer är mycket höga och kommer så att vara under ett antal år framåt. Samtidigt som investeringsbehoven växer är det av stor vikt att hushålla med kommunens ekonomi, vilket kommer att kräva ett stort ansvarstagande för ekonomin under de kommande åren.

Meeri Wasberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Hänt i Haninge

2019 innebar ytterligare ett tillväxtår för Haninge och utvecklingen av nya bostadsområden fortsatte. Utvecklingen av Vega fortsatte under hela 2019 då allt fler kunde flytta in i nya bostäder.

Våren och sommaren firade Haninge återigen med en färgsprakande tulpanfestival som ägde rum i maj. Haningedagen och Gatufesten firades i augusti då området utökades även till Eskilsparken där mängder av barnaktiviteter ägde rum.

Under året genomfördes också krisövningen Havsörn. Tillsammans med Länsstyrelsen och 37 andra organisationer och myndigheter övades kommunens förmåga att hantera större incidenter.

I Svenskt Näringslivs ranking klev Haninge upp 52 placeringar till plats 109 i Sverige. Kommunen har sedan flera år arbetat för att öka servicen mot företaget. Arbetet har lett till ökad samverkan mellan förvaltningar som arbetar med olika frågor som berör näringslivet, så som serveringstillstånd,

bygglov och markupplåtelse. I december presenterade ett kreditupplysnings- och marknadsinformationsbolag sin undersökning om företagsklimat. Haninge placerade sig i toppen även där bland kommuner i Stockholms län där företagen har bäst tillväxt.

Haninge kommun tog under november emot priset Årets förebyggande kommun. Priset tilldelas en kommun som på ett föredömligt och framgångsrikt sätt tagit initiativ till, inspirerat, implementerat, drivit eller förvaltat ett ANDT-förebyggande arbete. ANDT står för alkohol, narkotika, dopning och tobak.

Under fyra dagar i höstas genomförde Polisen och kommunen medborgardialoger om trygghet. Dialogerna hölls i Jordbro, Brandbergen, på Haningedagen/Gatufesten och vid Äldremässan. Något som visade sig uppskattas var den ökade närvaron av poliser i Jordbro, de riktade föräldraaktiviteterna, den föreningsdrivna nattvandringen och kommunens fältassistenter.

Foto:Tomas Södergren

Förvaltningsberättelse

Med anledning av att rådet för kommunal redovisning (RKR) utkommit med nya rekommendationer om hur kommunernas årsredovisningar ska se ut, är kommunens årsredovisning annorlunda från och med 2019. Nya rubriker finns i förvaltningsberättelsen och både hela koncernen och kommunens resultat redovisas i fler sammanhang än tidigare. I förvaltningsberättelsen ingår uppföljning av fullmäktiges mål och uppdrag samt nämndernas verksamhetsberättelser.

Direkt efter förvaltningsberättelsen kommer resultat- och balansräkning och i slutet av årsredovisningen 2019 rapporteras kommunens hållbarhetsarbete avseende klimat och miljö samt kvalitetsarbete.

Foto: Fredrik Hjerling

Fullmäktiges mål

HANINGE FÖR VARJE MÄNNISKA IDAG OCH IMORGON

Välmående kommuninvånare

1. God folkhälsa
2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet
3. Stöd och omsorg ger mervärde för individen

Utveckling

4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden
5. Meningsfull fritid
6. Växande näringsliv med fler i egen försörjning

Attraktiv närmiljö

7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer
8. Nya bostäder i bra lägen
9. Hög tillgänglighet

Effektivitet, kvalitet och service

10. Ordning och reda på ekonomin
11. Hög kvalitet på kommunens tjänster
12. Attraktiv arbetsgivare

MÄNNISKAN

SAMHÄLLET

Kommunens målstruktur bygger på fyra övergripande målområden som ska bidra till att Haninge blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. I varje målområde finns övergripande mål som följs upp med ett antal indikatorer. Varje indikator har ett målvärde som ska uppnås under mandatperioden. I årsredovisningen rapporteras årets värde. Några indikatorvärden har inte hunnit bli klara för 2019 och värde saknas. För varje indikator

där det är möjligt, görs en bedömning om målvärdet har uppfyllts, delvis uppfyllts eller inte uppfyllts jämfört med målvärdet 2022.

Utifrån resultaten av indikatorerna görs en samlad bedömning av om målet kommer att uppnås, delvis kommer att uppnås eller inte kommer att uppnås 2022.

SAMMANSTÄLLNING MÅLUPPFYLLELSE

Mål 1. God folkhälsa	Målet kommer delvis att uppfyllas	●
Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet	Målet kommer inte att uppfyllas	●
Mål 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen	Målet kommer att uppfyllas	●
Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden	Målet kommer att uppfyllas	●
Mål 5. Meningsfull fritid	Målet kommer delvis att uppfyllas	●
Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning	Målet kommer delvis att uppfyllas	●
Mål 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer	Målet kommer delvis att uppfyllas	●
Mål 8. Nya bostäder i bra lägen	Målet kommer att uppfyllas	●
Mål 9. Hög tillgänglighet	Målet kommer inte att uppfyllas	●
Mål 10. Ordning och reda på ekonomin	Målet kommer att uppfyllas	●
Mål 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster	Målet kommer delvis att uppfyllas	●
Mål 12. En attraktiv arbetsgivare	Målet kommer inte att uppfyllas	●

Uppföljning av fullmäktiges mål

Mål 1. God folkhälsa

En bättre folkhälsa bidrar till friskare och mer aktiva invånare. Ur ett kommunalt perspektiv är det främst invånare som tar del av kommunens tjänster som kan stimuleras till ett friskare liv. Samtidigt kan alla kommunala verksamheter bidra på något vis inom sitt område till att alla invånare i kommunen får möjlighet att förändra sina livsvanor i en positiv riktning.

Målet kommer delvis att uppfyllas

Arbete med unga barns hälsa sker i verksamheterna. Förskolorna har ett pågående dansprojekt för 4-åringar för ökad rörelse som möter olika konstformer i förskolan. Projektet fortsätter under våren 2020.

Andel personer som svarar på Socialstyrelsens brukarundersökning som anser att möjligheten att komma ut på vård- och omsorgsboenden i Haninge är bra eller mycket bra, har minskat något. Kommunens resultat 2019 är samma som genomsnittet för länets kommuner.

Arbete mot Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel om pengar, ANDT(S) pågår i flera verksamheter. I utbildningsförvaltningen sker arbetet med stöd av chefsamråd unga samt UNGSAM på varje skola med högstadium och på varje gymnasium.

Alla fritids- och idrottsanläggningar ska vara fria från tobak och narkotika. Barn- och ungdomsverksamheten arbetar med tobaksfri fritidsverksamhet. Socialförvaltningen har utvecklat ett behandlingsprogram för personer som är beroende av spel om pengar. Fyra personer har hunnit fullfölja behandlingen under 2019 som sedan avslutat program varit fria från spel om pengar.

I arbetet med att utveckla och samordna det strategiska folkhälso- och trygghetsarbetet pågår arbete med framtagande av social översiktsplan. En delrapport av arbetet har diskuterats på koncerngemensam workshop och med den politiska ledningen.

Ett brett och varierat utbud av fysiska och hälsofrämjande aktiviteter erbjuds i kommunen. Maxingeslingan i Rudan anpassas för synskadade genom en list som man kan följa med en käpp.

Biblioteket i Handen har skapat en familjehylla med litteratur kopplat till föräldraskap och ungas välmående. För den öppna fritidsverksamheten är Fritidsgårdsplanen vägledande för riktningen och innehållet i verksamheterna. Fritidsgårdarna har ordnat ett flertal hälsofrämjande aktiviteter där rörelse ingår, till exempel klättring, basket och skridskor.

Stadsbyggnadsförvaltningens utvecklar mötesplatser med närhet till rekreations- och motionsytor samt attraktiva, tydliga och trafiksäkra gång- och cykelstråk och inbjudande lekplatser. Utbyggnader enligt cykelplanen pågår enligt planerat. Sopsaltning på vissa cykelstråk för cykling året runt har genomförts och fungerat bra.

I äldreomsorgen genomförs aktiviteter som promenader eller balans- och styrketräning. Därutöver genomförs regelbundet bland annat gymnastik för de som bor på vård- och omsorgsboenden.

MÅL 1. God folkhälsa

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Andel 4-åringar med övervikt (%)	10,7	11,8	-	-	●	9,0
Möjlighet att komma utomhus i särskilt boende för äldre (%)	51	55	54	52	●	57
Andel elever som inte använder ANTD, Grundskola åk 9	59	-	61	-	●	66
Andel elever som inte använder ANTD, Gym åk 2	33	-	36	-	●	35

informationsmått mål 1

	2016	2017	2018	2019
Sjukpenningtal	11,8	10,7	10,5	10,2
Nöjd medborgarindex (NMI) för idrotts- och motionsanläggningar	56	54	-	59
Nöjd medborgarindex (NMI) för kultur	60	61	-	63
Folkhälsa - självskattad hälsa (%)	70	-	68	-
God psykisk hälsa för elever årskurs 9	55	-	55	-
God psykisk hälsa för elever årskurs 2 gymnasiet	54	-	53	-

Mål 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Ökat inflytande ger individen större makt över sitt liv och därmed en större upplevd trygghet. Inom samhällsplaneringen och genom aktiva insatser och uppsökande verksamhet kan den faktiska tryggheten i kommunen öka.

Målet kommer inte att uppfyllas

Andel elever som känner sig trygga i årskurs 8 är oförändrad jämfört med föregående år. Det finns en risk att målvärdet för trygghet i årskurs 8 inte kommer att nås till 2022.

Utbildningsförvaltningen mäter även andelen elever som känner sig trygga i årskurs 4. Detta har ökat något. Upplevelse av inflytande och trygghet är oförändrad för eleverna i årskurs 4 men för eleverna i årskurs 8 har upplevelse av inflytande och trygghet minskat något. Tryggheten på kommunens gymnasieskolor har ökat från 79 procent till 84 procent. Genomsnittet för hela Stockholms län ligger på samma nivå.

Utifrån resultaten från undersökningarna har trygghetskapande åtgärder vidtagits. Exempel på åtgärder är tydlighet kring ordningsregler och konsekvenser när de inte följs, god vuxen närvaro under raster och gemensamma samhörighetsskapande aktiviteter.

En satsning inom arbetet med trygghet i och utanför skolan är utformning av ett nytt arbetssätt för att så tidigt som möjligt fånga upp ungdomar som bedöms vara i riskzon att utveckla en kriminell livsstil. Arbetssättet innebär ett utökat samarbete i den sociala insatsgruppen, där representanter från socialtjänstens mottagning, utredning och öppenvård och polisen medverkar. Socialförvaltningen har under 2019 anställt ett trygghetsteam med fyra fältassistenter och föreningsdriven nattvandring infördes.

Kommunens arbete med inflytande som kan skapa ökad upplevd trygghet sker på flera sätt. Några förvaltningar nyttjade Haningedagen och gatufesten till kontakt med medborgarna. Under Haningedagen fick alla besökare bidra med synpunkter

om vad de vill med kulturhuset och dess utbud. Vid en utställning kunde besökarna ge synpunkter om hur kommunen utvecklas ur ett plan- och byggnationsperspektiv.

Fritidsgårdarnas arbete bygger till stor del på delaktighet där besökare är med och formar och skapar verksamheternas innehåll. Efter önskemål från både Ungdomsrådet och flickor i högstadiet har en tjejkväll i veckan på Ekens fritidsgård genomförts under hösten. Ett ljusprojekt pågår i Jordbro för att bidra till en tryggare utemiljö. Fritidsgårdarna i Västerhaninge och Tungelsta har inlett ett samarbete med Brandförsvaret för att genom gemensamma aktiviteter bidra till att bygga positiva relationer mellan blåljuspersonal och de unga.

Kulturhuset och biblioteket i Handen deltar i arbetet med en ny gestaltning av Poseidons torg och Kulturhusparken för att bland annat förbättra belysningen och öka tryggheten. Flera pågående ljuskonstprojekt är en del i arbetet med att skapa trygga platser där medborgare idag upplever otrygghet.

Genom konceptet Nyfiken park fick besökarna i Höglundaparken under några dagar i september vara med och påverka och utveckla Haninges parker. Tema var natur, rörelse, konst och parken som mötesplats. Efter att ha sammanställt de boende och barnens synpunkter och lagt till verksamhetens önskemål, finns ett program för vad som ska anläggas och byggas under 2020-2021.

Haninge Bostäder fortsätter arbetet med huskurage och har skickat ut information till alla hyresgäster om hur hyresgäster tillsammans kan förebygga och förhindra våld i nära relationer. Målet är att uppmana grannar att visa omtanke och omsorg vid oro för att någon far illa. Haninge Bostäder har nolltolerans mot klotter som tas bort inom 24 timmar. En ökat nedklottrad boendemiljö uppfattas lätt som otrygg och under förslumning. Bolaget fortsätter sin satsning med att förbättra utomhusbelysningen.

MÅL 2. Trygga invånare med inflytande och delaktighet

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Trygghet i skolan, årskurs 8 (%)	89,0	86,0	82,0	82,3	●	90,0
Anmälda brott om skadegörelse per 1 000 invånare	22,2	25,6	25,5	-	●	23,5

Informationsmätt mål 2

	2016	2017	2018	2019
Trygghetsindex	50	46	-	41
Nöjd inflytande index	37	39	-	34
Trygghetsindex lokala BRÅ	2,3	-	1,6	-

Mål 3 Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Kommunens stöd- och omsorgsverksamhet är en kärnverksamhet som alltid ska präglas av värdighet. Fokus ska alltid ligga på att individens möjligheter till utveckling så att dennes frihet ökar.

Målet kommer att uppfyllas

Det totala antalet utredningar gällande ej återaktualiserade barn och unga har ökat, men utredningstiden har minskat. Det är resultatet av delvis nya arbetsmetoder för att förkorta utredningstiderna, vilket bland annat innebär ett mer strukturerat sätt att utreda vid mindre omfattande problematik.

Det nya arbetssättet Individens behov i centrum (IBIC) förväntas ge effekter på en mängd olika kvalitetsområden, bland annat hur nöjda personer är med insatser från socialtjänsten, till exempel hemtjänst. Förvaltningen genomför effektmätningar av införandet av IBIC. I effektmätningen rörande kontakten med handläggare har 16 av 17 mottagare av hemtjänst under 65 år deltagit. Av dessa är en missnöjd med kontakten med sin handläggare.

Socialtjänsten har verktyg och metoder för att säkra individens självbestämmande, inflytande och delaktighet eftersom individens möjlighet att påverka vilken hjälp de ska få av socialtjänsten är ett lagkrav. Under året har socialförvaltningen tagit fram systematiska arbetssätt för att kvalitetssäkra genomförandeplaner.

Under 2019 har budget- och skuldrådgivningen i Haninge haft 537 nya ärenden registrerade, vilket är betydligt mer än tidigare år. Under 2018 registrerades 438 nya ärenden. Utvecklingen är i linje med många andra kommuner. Parallellt med det löpande arbetet genomförs förebyggande åtgärder.

En överenskommelse om samverkan mellan socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen om barn och ungas utveckling och lärande i Haninge har tecknats för år 2019. Samarbetet mellan utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen har tagit ytterligare ett steg genom att tidigare arena för dialog och samverkan utvecklats till en operativ och en strategisk gren.

Kultur- och fritidsförvaltningen samverkar med socialförvaltningen och en idéburen organisation för att fler unga med funktionsnedsättning ska få möjlighet att ta del av kultur- och fritidsverksamheter i kommunen. I november bjöds föreningslivet in till ett möte på temat Hur inkluderar vi barn och unga med funktionsnedsättning i föreningslivet. Ett 15-tal föreningar deltog.

Socialförvaltningen har tagit fram fokusområden för digitalisering med målsättningen att skapa en hållbar socialtjänst av hög kvalitet som kan tillgodose framtidens behov. Ökad tillgänglighet och förenklad digital ansökningsprocess för människor i behov av ekonomiskt bistånd är ett led i att möta medborgarnas behov av service, tillgänglighet och insyn.

I hemtjänsten har användning av trygghetskameror ökat. Kameratillsyn kan vara betydelsefull för de äldres integritet, eftersom tekniken innebär att antalet tillfällen då olika personer vistas i hemmet nattetid kan minskas. I kommunens vård- och omsorgsboenden har elektroniska lås installerats under 2019. De styrs automatiskt av en sensor som de boende och personalen bär kring handleden. Varje boende kan känna sig trygg med att deras respektive rum enbart kan låsas upp av dem själva och personalen. Förberedelser och planering för digital läkemedelssignering har gjorts, vilket minskar risken för misstag i samband med medicinering. Detta beräknas vara infört senast maj 2020.

En personcentrerad vård och omsorg är en viktig utgångspunkt inom äldreomsorgen. Det innebär en verksamhet som är organiserad och insatser som är utformade för att möta varje kunds specifika behov. Ett arbete fortgår med syftet att bättra matcha ordinarie personals arbetade tider med kundernas insatsbehov.

MÅL 3. Stöd och omsorg som ger mervärde för individen

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Ej återaktualiserade ungdomar 13-20 år ett år efter avslutad insats (%)	75	83	69	75	●	80
Nöjdhet bemötande i hemtjänst, personer under 65 år (%)	96	91	96	-	●	97
Hur mycket har du kunnat påverka den hjälp du fått från socialtjänsten? (%)	68	69	68	-	●	70

Informationsmätt mål 3

	2016	2017	2018	2019
Nöjd medborgar index (NMI) äldreomsorg	49	56	-	50

Mål 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Utbildning ger möjligheter för människor att uppnå sina livsmål. Alla barn växer upp med olika bakgrund och förutsättningar. Skolan i Haninge ska bidra till utjämning av elevers olika förutsättningar. Inget barn eller elev ska hindras att nå sin fulla potential i Haninges skolor. Kommunen ska arbeta målmedvetet och förebyggande för att minska andelen elever som hoppar av sin utbildning. Vuxenutbildningen och SFI ska utformas med utgångspunkt i att individen på kortast möjliga tid ska få reella möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Målet kommer att uppfyllas

Andel elever i årskurs 9 som var behöriga till yrkesprogram var 86 procent. Det är en förbättring med tre procentenheter i jämförelse med året innan. Målvärdet för 2022 har uppnåtts.

När det gäller meritvärdet har det skett en förbättring med sex meritpoäng jämfört med året innan och det fattas bara en meritpoäng till målvärdet för 2022. En förklaring till resultatet är fokus på det systematiska kvalitetsarbetet som har stärkt kunskapsresultaten.

Andel gymnasieelever med examen inom 4 år har minskat med en procentenhet till 58 procent. Kommunen har en hög andel elever som byter utbildningsväg och inte slutför utbildningen inom fyra år. Under åren 2015-2019 ökade andelen nyanlända på gymnasiet kraftigt. Dessa har i varierad grad påbörjat studier på nationella program men är fortfarande inte klara med gymnasieutbildningen.

Utbildning ger möjligheter att nå mål. Kommunens förskoleverksamhet har fokus på tidigt lärande i matematik och läsutveckling genom observationer. Insatser sker för att höja kompetensen hos alla medarbetare i förskolan. Utbildningsinsatser pågår för att utbilda utbildade barnskötare.

Gymnasie- och vuxenutbildningen fokuserar på ökad kvalitet i undervisningen genom målfokuserad och varierad undervisning med aktivt lärarstöd. Eleverna ska stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar och vara delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande. Arbetet följs upp genom resultatprognoser vid fem tillfällen per läsår. Analyser och insatser genomförs efter varje prognostillfälle.

Fritidsgårdarna erbjuder bland annat läxhjälp, samtalsforum om aktuella samhällsfrågor, inspirationsföreläsningar och möjligheter för unga att utvecklas genom att leda andra unga. Temakvällar erbjuds med olika teman som exempelvis hur skapa ett CV, skaffa bostad och starta företag. I Jordbro och Västerhaninge har en särskild samverkan inletts mellan biblioteken och fritidsgårdarna i syfte att genomföra läsförbättringsinsatser för ungdomar.

Ett väl utvecklat språk och breda referensramar är förutsättningar för att människor ska kunna delta i demokratiska processer och det offentliga samtalet. Biblioteken och kulturhusen erbjuder tillgång till olika typer av medier och mötesplatser. Projektet Bokstart fortsatte under 2019. Det är en satsning på små barns språk- och läsutveckling. I projektet samverkar biblioteken med familjecentralen och BVC.

Socialtjänst och skola samverkar när det gäller elever med skolplikt som har utökade stödbehov. Socialförvaltningen arbetar systematiskt för att barn och unga som bor i familjehem och som har svårigheter i skolan ska uppmärksammas i ett tidigt skede för att få det stöd som de behöver. Bland annat genom systematisk utvärdering av skolgången.

I äldreförvaltningens träffpunkter ges kommunens äldre invånare möjlighet att medverka i olika studiecirkel.

Förvaltningarna och bolagen tar emot praktikanter och feriearbetare.

MÅL 4. Möjligheter till utbildning i livets alla skeden

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Andel elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram (%)	87,4	84,8	83,0	86,0	●	86,0
Genomsnittligt meritvärde, åk 9	224	216	214	220	●	221
Gymnasieelever med examen inom 4 år (%)	56	55	59	58		-

informationsmått mål 4

	2016	2017	2018	2019
Elever i åk 6 med lägst betyg E i matematik, kommunala skolor (%)	94,3	85,2	89,3	86,1
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov, som klarat delprov för ämnesprovet i svenska inkl svenska som andraspråk, kommunala skolor (%)	76	67	70	67
Andel elever som når kunskapskrav godkänt i alla ämnen i åk 9 (%)	75,0	71	70	71
Andel med minst 325 i meritvärde baserat på 17 ämnen (%)	2,4	5,0	3,3	4,0
Andel som upplever arbetsro/studiero i skolan i åk 8 (%)	62	58	54	54
Andel som upplever arbetsro/studiero i gymnasiet åk 2 (%)	52	54	47	54
Kostnad per betygspoäng, åk 9 (kr)	347	386	-	-
Andel som slutfört kurs i grundläggande vuxenutbildning (%)	48	74	72	-
Andel godkända i svenskundervisning för invandrare (SFI) (%)	44	46	-	-
Övergångsfrekvens till eftergymnasiala studier (%)	35	40	35	35

Mål 5. Meningsfull fritid

Innebörden av en meningsfull fritid är olika för alla. Kommunen ska i utformningen av kultur- och fritidsutbud anpassa sig till efterfrågan så att det kommer så många invånare som möjligt till del.

Målet kommer delvis att uppfyllas

Indikatorn andel unga nöjda med sin fritid mäts i den enkät utbildningsförvaltningen genomför och som riktar sig till elever i den kommunala grundskolan. På påståendet Jag är nöjd med min fritid, angav 89,7 procent att det stämmer helt och hållet eller att det stämmer ganska bra, vilket innebär en liten ökning jämfört med föregående år.

För indikator Andel elever som deltar i musik- eller kulturskola 7–15 år kan utfallet för 2018 vara felaktigt och analys av resultatet kan inte göras.

Antalet deltagartillfällen i idrottsföreningar per invånare i åldern 7–20 år var under förra året 29, vilket är samma som målvärdet.

Trenden att färre besökare lånar fysiska medier på biblioteken gäller inte bara för Haninge utan det ser likadant ut i nationell jämförelse.

Kommunen har genomfört flera åtgärder för meningsfull fritid och har bland annat medfinansierat utbyggnaden av gång- och löparlingor på Utö och turistbroschyr för Ornö med vandrings- och cykelleder. Mark- och exploateringsenheten ser löpande till att det byggs tillgängliga utomhusmiljöer i samtliga pågående byggprojekt.

Parkleken i Jordbro genomför vartannat år en enkät bland vuxna som befinner sig i anslutning till parkleken för att undersöka behov och under 2019 har öppettiderna på dagtid utökats som resultat av detta. I oktober fattade idrott- och fritidsnämnden beslut om en avveckling av verksamhetsformen träffpunkt. Det innebär att nämndens träffpunkter för ungdomar i Lyckeby, Dalarö, Tungelsta och Vendelsöalm kommer att avvecklas fram till 2021.

Kommunfullmäktige beslutade om ett Kulturmiljöprogram i september. Målet är att bevara, använda och utveckla kulturmiljöerna. Haninges kulturmiljöarbete har uppmärksammats i Studio Ett i Sveriges Radio. Fokus låg på Jordbro gravfält och hur kulturmiljön tillgängliggörs av kommunen. I radiointervjun lyftes Haninges kulturmiljöarbete som ett gott nationellt exempel.

I 20 år har kommunen satsat på konst i gemensamma rum genom att avsätta en procent av investeringsmedel vid ny- och tillbyggnader till offentlig konst. Sedan 1999 har detta växt till fler än 60 offentliga konstverk.

Arbetet för att utveckla Haninges friluftsområden pågår, och bland annat har önskemål för Rudans friluftsområde undersökts. En del av resultatet blev en ny friluftskarta över friluftsområdet och naturreservatet samt att förenkla skyltning i området.

I oktober genomfördes orienteringstävlingen 25-manna på Nytorps ängar med cirka 10 000 deltagare. Kultur- och fritidsförvaltningen bidrog med visst mark- och röjningsarbete inför tävlingen samt med personal under de två dagar som tävlingen genomfördes.

Det digitala kartläggningsverktyget FUNCA har använts inom boende med särskild service enligt LSS för att hitta meningsfulla fritidsaktiviteter för brukaren. Nästan 70 personer inom funktionsnedsättningsområdet har blivit kartlagda för att hitta individanpassade och stödjande insatser som bidrar till ökad livskvalitet.

Ett varierat utbud av aktiviteter erbjuds på äldreomsorgens träffpunkter, däribland skrivarcirklar, filmcirklar och konstcirklar. Aktivitetsombud har under 2019 fortsatt planera, initiera och stödja genomförandet av aktiviteter för de äldre. Ambitionen är att erbjuda ett så brett utbud som möjligt, fördelat över veckan.

MÅL 5. Meningsfull fritid

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Andel unga nöjda med sin fritid (%)	91,7	90,1	88,0	89,7	●	94,0
Elever som deltar i musik- eller kulturskola (andel av invånarna 7–15 år) (%)	14,0	-	20,0		●	10,0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, (antal/invånare i åldern 7–20 år)	26,0	29,0	29,0		●	29,0
Bibliotekens utlåning inkl. e-böcker (antal per invånare)	3,3	3,2	3,0		●	3,9

informationsmått mål 5

	2016	2017	2018	2019
Nöjd region index (NRI) fritidsmöjligheter	60	60	-	62

Mål 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Haninge ska vara en attraktiv företagskommun och ta tillvara på de naturliga förutsättningar som kommunen har inom olika branscher. Servicen till befintliga företag och nyetableringar ska vara enkel, snabb och hålla en hög kvalitet.

Kommunen ska verka för att fler invånare ska ha ett arbete att gå till. Det ska finnas en stark koppling mellan ekonomiskt bistånd och krav på aktivitet samtidigt som nya samarbeten med företag och andra organisationer skapas för att utveckla utbudet av arbetstillfällen. Det ska finnas goda möjligheter att börja om i livet. Arbete eller meningsfull sysselsättning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna vara delaktig i samhället. Kommunen kan samarbeta med näringslivet och genomföra riktade insatser för att öka delaktigheten på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning.

Målet kommer delvis att uppfyllas

Genom dialog och samverkan har samarbetet inom NKI-gruppen utvecklats. Under året har prioriterade förbättringsområden identifierats för att bättre nå ut till näringslivet. Haninge kommun fick 2019 en toppnotering i SBAs nöjd-kund undersökning med ett NKI på 75. Resultatet för indikatorn NKI företagare överstiger målet.

Antal arbetstillfällen i kommunen ökar och översteg både 2017 och 2018 målvärdet. En eventuell lågkonjunktur kan påverka utfallen kommande år. Resultaten levereras med ett års eftersläpning.

För att nå målvärdet för Antal företag per 1 000 invånare måste den växande befolkningen motsvaras av procentuellt fler företag som etablerar sig i kommunen. Tillgång till verksamhetsmark är en viktig faktor för denna indikator. Omvärldsbevakning av aktuella markförsäljningar sker löpande som ett led i arbetet för ett växande näringsliv med fler i egen försörjning.

Kommunen arbetar med att utveckla näringslivet i Albyberg och den regionala stadskärnan. Genomförandet av Albyberg

etapp 2 har blivit försenat. Kommunen har deltagit i fastighetsmässan MIPIM, Business Arena Almedalen och Business Arena Stockholm. Kommunen har även arrangerat Näringslivets dag och frukostmöten riktat till det lokala näringslivet.

Arbetet inom Stockholm Archipelago (SA) fortsätter för marknadsföring av Haninge som destination både nationellt och internationellt. Det totala antalet gästnätter har ökat 2018, vilket även detta år var det bästa resultatet jämfört med övriga skärgårdskommuner inom SA. Även utländska gästnätter har ökat.

Fredrika Bremergymnasiet erbjuder ett av Stockholms läns största utbud av gymnasiala yrkesutbildningar, bland annat inom bristyrken som svetsare, anläggningsförrare och vård- och omsorgspersonal. Centrum Vux erbjuder bristyrkes-SFI för vuxna med tidigare erfarenhet inom bygg- och fordonsbranscherna. Gymnasieskolorna samarbetar med Ung Företagsamhet (UF) i syfte att utveckla elevernas kreativitet, företagsamhet och kunskaper om entreprenörskap. Skolorna stöttar elever som vill starta UF-företag. Alla elever erbjuds möjligheten att läsa extra kurser inom entreprenörskap.

En näringslivsgrupp har skapats på bygglovsavdelningen som ska öka kontakten mellan stadsbyggnadsförvaltningen och näringslivet. Samarbetet kring NKI- arbetet fortsätter och samverkansmöten har genomförts mellan myndighetsområden i syfte att skapa samsyn kring komplexa ärenden.

Hösten 2019 gjordes en genomlysning av socialtjänstens arbetsmarknadsuppdrag. Genomlysningen tydliggjorde förändringsområden som syftar till att effektivisera arbetsmarknadsuppdragen och försörjningsstödsprocessen genom bland annat kortare ledtider så att individer snabbare får stöd till rätt försörjning. Ett nytt bedömningsverktyg håller på att implementeras. Det tillhandahåller ett systematiskt sätt att utreda individens behov för att komma till rätt försörjning och att aktiviteter och insatser är anpassade utifrån individens specifika behov.

MÅL 6. Ett växande näringsliv med fler i egen försörjning

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
SBAs nöjd kund index för företagare	69	66	75	-	●	73
Antal arbetstillfällen i kommunen	28 479	29 103	29 485	-	●	29 000
Antal företag i kommunen per 1000 invånare	74,6	74,6	73,7	-	●	75,0
Andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd*	33,1	-	-	-		29,0

*indikatorn har utgått ur officiell databas.

informationsmått mål 6	2016	2017	2018	2019
Sammanfattande omdöme om företagsklimatet i kommunen	3,2	3,2	3,1	3,3
Handelsindex	81	82	80	-
Nyregistrerade företag, antal per 1000 invånare	6,8	6,3	5,6	-
Arbetslöshet 16-64 år (%)	7,1	7,0	6,9	7,0
Antal gästnätter	114 669	133 670	166 079	174 901

Mål 7 God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Klimat- och miljöutmaningarna är inte begränsade till kommunens geografiska område, men de åtgärder som bidrar till att miljön i kommunen förbättras ska ha hög prioritet. I det större perspektivet ska kommunen genom samarbete med främst närkommunerna uppnå samarbeten som kan bidra till minskade utsläpp och förbättrad miljö. Kommunens egen verksamhet ska inspirera invånarna till att ta ett större ansvar för sin närmiljö.

Målet kommer delvis att uppfyllas

Andelen ekologiska inköp har inte ökat. En inspirationsmeny som innehåller klimatberäkningar (CO₂e per portion) delges köken i förskola och skola och ger vägledning i arbetet med att minska måltidernas klimat- och miljöpåverkan.

Energianvändningen i kommunala lokaler och bostäder minskade 2019. Effektiviseringen i lokaler beror på Tornbergets löpande arbete med driftoptimeringar och underhåll med fokus på energieffektivisering samt att gamla ventilationsaggregat har bytts ut mot mer effektiva.

Haninge Bostäder arbetar med energieffektivisering i bostäderna. Gamla pumpar till värmesystem i husen har bytts till nya och belysning i allmänna utrymmen har bytts till nya energisnålare med LED-teknik. Under året har bolaget även färdigställt en upphandling för att byta ut gamla energikrävande fläktar till nya under 2020.

Detaljplaneläggning av ett område innebär ofta en ökning av hårdgjorda ytor och därmed en ökning av dagvatten från området om inte åtgärder vidtas. Detta leder till ökad risk för översvämningar och utsläpp av föroreningar till sjöar och vattendrag. Regnvolymen som fördröjs ska vara så hög som möjligt.

Andel inköpt svensk kötttråva har ökat kraftigt 2019. Bakgrunden till ökningen är kommunens nya ramavtal för livsmedel som innehåller en större andel ekologiska livsmedel, vegetabiliska proteiner och livsmedel producerade i Sverige.

Utbildningsförvaltningen har påbörjat en utredning av möjligheten att styra om delar av skolskjuttransporterna från taxi till skolbuss.

Energiprojektet på Torvalla är färdigställt. Kylmaskineriet på Hanvedens IP renoveras vilket kommer att bidra till en lägre energiförbrukning. Ett miljöfarligt freonköldmedium vid Torvallas båda ishallar har bytts ut.

Stadsbyggnadsförvaltningen har slutfört arbetet med att ställa krav på HVO 100 i alla kommande upphandlingar av fordon och arbetsmaskiner. Verksamheten har nu HVO 100 för 50 procent av fordonen och har även införskaffat en mindre eldriven lastbil samt två eldrivna lådcyklar.

Merparten av de bilar som används inom hemtjänsten är hybridbilar som nyttjar såväl el som bensin. Införande av tekniska lösningar så som tillämpning av nattkameror vid tillsyn kan innebära viss minskning av transporter inom äldreomsorgen.

Under våren deltog kommunen i en workshop arrangerad av Stockholms Hamnar och Trafikverket med syftet att bedöma förutsättningarna för om väg 73 kan bli en pilotsträcka för el-väg för tung trafik.

MÅL 7. God livsmiljö för nuvarande och kommande generationer

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Andel ekologiska inköp av livsmedel (%)	35	37	39	39	●	60
Andel inköpt fossilfritt bränsle (%)*	-	-	-	-		50
Energianvändning i kommunala lokaler (kWh/m ²)	177	-	168	163	●	155
Energianvändning i kommunala bostäder (kWh/m ²)	126	118	122	114	●	112
Antal antagna detaljplaner med negativ påverkan på områden som finns i Naturkatalogen*		0	0	0	●	0
Fördröjd regnvolym från hårdgjorda ytor på mark som detaljplanelagts (mm)**	-	13,4	15,3	18,0		-
Andel inköpt ren kötttråva från djur uppfödda enl svensk lagstiftning (%)**	24	34	41	76		-

* Indikatorn är försenad

** Målvärden saknas

informationsmätt mål 7

	2016	2017	2018	2019
Andel miljöbilar i kommunorganisationen (%)	33	36	37	38
Nöjd medborgar index (NMI) miljöarbete	57	56	-	51

Mål 8. Nya bostäder i bra lägen

Haninge ska hävda sig i konkurrensen mellan kommunerna i Stockholmsregionen som en attraktiv inflyttningkommun. Utvecklingen av Haninges stadskärna och bebyggelse runt pendeltågsstationerna ska prioriteras samtidigt som Haninges olika unika miljöer för attraktivt boende ska utvecklas. För att möta den ökade efterfrågan på bostäder måste hantering av detaljplaner och bygglov vara snabb och effektiv.

Målet kommer att uppfyllas

Resultatet för indikatorn Ledtid bygglov visar att kommunen är nära målet. Bygglavsavdelningen har arbetat med att säkerställa rutiner och förbättrat arbetssätt, vilket resulterat i att under 2019 har de flesta ledtiderna stadigt legat på och under det lagstadgade 10 veckorna.

Haninge Bostäder kommer att producera ytterligare 32 lägenheter på egen mark vid Skansvägen med inflyttning i slutet av 2020. Bolaget planerar även nyproduktion i Västerhaninge med 77 lägenheter där planen är att påbörja byggnationen under 2021.

Flera projekt i stadsutvecklingsplanen är igång både i detaljplane- och genomförandefas. Bussterminalens stomme är klar och inredning påbörjas vid årsskiftet 19/20. Pendeltågsstation med Vega allé har öppnat. I Brandbergen är vård och omsorgsboendet snart klart för inflyttning. Bostäderna färdigställs under 2020. I arbetet med Västerhaninge centrum pausade intressenten planarbetet i augusti men det återupptogs i december då nytt markanvisningsavtal tecknats.

Några projekt har under året prioriterats ned på grund av brist på resurser. Fram till augusti var endast två av sex exploateringsingenjörstjänster besatta och det saknades även två anläggningsingenjörer. Läget har också varit ansträngt inom delar av stadsbyggnadsförvaltningen. Då utbyggnad av kommunala anläggningar pågått inom många projekt samtidigt har projekt i planeringsfas nedprioriterats.

Trafikplanen innehåller åtgärdsförslag och beskrivning av funktionen hos vägnätet. Åtgärdsförslag som analyserats är platser där det finns framkomlighetsbrister, exempelvis Söderbyleden förbi Gudöbroleden eller förslag som presenterats

i stadsutvecklingsplanen, exempelvis en förlängning av Handens Stationsväg. Analyser av flera åtgärdsförslag kommer fortsätta.

Utbildningsförvaltningen samarbetar med stadsbyggnadsförvaltningen, kommunstyrelseförvaltningen och Tornberget för att säkerställa att förskolor och skolor byggs i tillräcklig omfattning i förhållande till planerade bostäder.

Utbildningsförvaltningen arbetar med att öka attraktiviteten hos kommunens skolor genom förbättrad kvalitet i undervisningen. Andel som kan rekommendera sin skola i gymnasiet har ökat med åtta procentenheter till 69 procent vilket i ett regionalt perspektiv är ett högt värde. Eleverna på Centrum Vux i Haninge kan i hög grad rekommendera vuxenutbildningen till andra.

Förstudien till stadsbyggnadsprojektet Torvalla har påbörjats. Kultur- och fritidsförvaltningen deltar med behovsanalys av ytor för idrott, kultur, evenemang och utbildning. En projektplan har tagits fram och förstudien kommer att pågå under 2020. Förvaltningen deltar i en rad olika processer för att skapa Haninge stad där utbyggnaden av kulturhuset, ombyggnad av Poseidons torg och Kulturhusparken bland annat ingår.

Lantmäteriafdelningen har under året arbetat med att alla detaljplaner och bygglov ska vara sökbara och finnas representerade i kommunens kartsystem. För att säkerställa kapaciteten i den allmänna VA-anläggningen inför kommande utbyggnad och förtätning, arbetar VA-avdelningen med att ta fram hydrauliska modeller för dricks-, spill- och dagvatten.

Nya grupper har sökt sig till socialtjänsten på grund av att de saknar möjlighet att få egen bostad. Grupper som berörs är bland annat nyanlända, unga, skuldsatta och personer med generellt svag ekonomi. Förvaltningen har deltagit i kommunövergripande arbete kring bostadsförsörjning och även för ett ökat samarbete med hyresvärdar i syfte att kunna utveckla metoden Bostad först. Metoden innebär att hemlösa personer ska erbjudas ett långsiktigt och permanent boende utan krav på motprestation i form av att ta emot behandling eller drogfrihet. För närvarande använder förvaltningen insatsen i några enskilda fall och då genom externt köp.

MÅL 8. Nya bostäder i bra lägen

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Ledtider för bygglov (% färdigställda inom 10 veckor)	17	74	94	97	●	100
Antal färdigställda lägenheter per år*	763	777	368	-	●	750

* indikatorn rapporteras i maj

informationsmätt mål 8

	2016	2017	2018	2019
Nöjd region index (NRI) rekommenderar kommunen	63	62	-	59
Nöjd kund index (NKI) byggherrar	7,0	-	5,4	-

Mål 9. Hög tillgänglighet

En viktig del i att skapa en attraktiv kommun för invånare och besökare är att öka tillgängligheten till olika målpunkter i Haninge och att utveckla gemensamma offentliga utrymmen. De åtgärder och investeringar som kommunen inte kan göra själv måste uppnås genom samarbete med de aktörer som är ansvariga. FNs konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning handlar om mänskliga rättigheter och varje individs möjligheter att utifrån sina förutsättningar delta i samhällslivets alla delar. Den fysiska tillgängligheten ökas bland annat genom att säkerställa att plan- och byggprocessen följs vid byggnation och att de egna verksamheterna är tillgängliga.

Målet kommer inte att uppfyllas

Funktionshinder perspektiv är andelen positiva svar som kommunen angett på en årlig enkät från Myndigheten för delaktighet. Enkätens syfte är att mäta statusen på kommunernas tillgänglighetsarbete samt införandet av den nationella funktionshinderpolitiken. Enkäten är inte inriktad på att mäta effekten av tillgänglighetsarbetet, utan snarare i vilken utsträckning det bedrivs.

Verksamheterna arbetar på olika sätt för förbättrad tillgänglighet. Kommunstyrelsen redovisar ett antal projekt som berör tillgänglighetsfrågor genom till exempel väg- och vattentrafik inom kommunen samt angränsande områden. Även studier för att stärka gång- och cykelsamband har genomförts liksom samverkan kring kollektivtrafiklösningar.

Grund- och förskolenämndens tillgänglighetsfokus ligger på normkritik och diskrimineringsfrågor. Inom förskolan dokumenteras och följs arbetet upp avseende aktiva åtgärder utifrån diskrimineringslagen. Inom grundskolan arbetar man utifrån UNICEFs modell Rättighetsbaserad skola.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser över och utvecklar sina lärmiljöer utifrån olika tillgänglighetsaspekter. Många åtgärder är kopplade till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningsanskrav av en miljö som understödjer läroprocessen.

Idrott- och fritidsnämnden tillgänglighetsanpassar Maxingelöngan på Rudans friluftsområde för synskadade. Vid badet i Östnora planeras en brygggramp för att underlätta för besökare med begränsad rörelseförmåga. Arbetet med att öka utbudet av parasporter i Haninge fortsätter. Särskild vikt läggs på att utöka möjligheterna att utöva parasport på Torvalla och under hösten avslutas arbetet med tillgänglighetsanpassning av anläggningen. En ny lift har köpts in till Torvalla simhall för personer med funktionsnedsättning.

Kultur- och demokratinämnden arbetar löpande med den fysiska tillgängligheten till sina verksamheter. Inom kulturverksamheten erbjuds olika typer av tillgängliga arrangemang. I kulturskolans verksamhet har ett klassrum särskilt anpassats till barn med särskilda behov. Skyltningen i kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter har tillgänglighetsanpassats i flera verksamhetslokaler. Personal inom flera verksamheter i förvaltningen har genomgått hbtq-certifiering. Det innebär att det finns en garanti på att verksamheten arbetar för en god arbetsmiljö och ett välkomnande och respektfullt bemötande utifrån ett hbtq-perspektiv.

Stadsbyggnadsnämnden har kartlagt och åtgärdar kontinuerligt tillgänglighetsbrister vid busshållplatser. Under 2019 färdigställdes arbetet med att tillgänglighetsanpassa hållplatserna vid Nedergården.

Äldrenämnden bidrar bland annat genom att bevaka tillgänglighetsaspekter i remissvar och vid upphandlingar och socialnämnden medverkar i ett projekt för att stötta personer med funktionsnedsättning att komma i arbete eller börja studera.

Haninge bostäder följer gällande regelverk inom tillgänglighetsområdet vid ny och ombyggnadsprojekt. På planeringsstadiet finns även att utbilda personalen samt inventera och åtgärda tillgänglighetshinder i såväl utomhus- som inomhusmiljön.

Tornberget har i den dagliga förvaltningen av fastighetsbeståndet arbetat löpande med tillgänglighetsfrågor. Hänsyn har tagits till lagkrav avseende tillgänglighet, användbarhet och säkerhet vid såväl planering och projektering som vid genomförande av all om-, till- och nybyggnation.

MÅL 9. Hög tillgänglighet

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Funktionshinder perspektiv (%)		52	83	-	●	95

Informationsmått mål 9

	2016	2017	2018	2019
Nöjd medborgar index (NMI) gång- och cykelvägar	54	53	-	55
Nöjd region index (NRI) kommunikationer	63	63	-	66
Nöjd medborgar index (NMI) gator och vägar	55	53	-	53

Mål 10. Ordning och reda på ekonomin

Kommunen har en skyldighet att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Kommunens verksamheter ska vara så effektiva som möjligt och leverera högsta möjliga kvalitet per skattekrona. För detta krävs flexibilitet inom våra egna verksamheter och ett koncerntänkande där samordning av tjänster och lokaler bidrar till lägre kostnader. Externa aktörer som utför kommunala tjänster bidrar till en ökad mångfald och ökad effektivitet genom konkurrens, men framför allt ökad valfrihet hos de som måste utnyttja tjänsterna.

Målet kommer att uppfyllas

Haninge kommun redovisar ett resultat på 42,5 mnkr 2019 vilket är 55,8 mnkr lägre än budgeterat. Resultatet motsvarar 0,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Det innebär att fullmäktiges resultatmål på minst 2,0 procent inte är uppfyllt för året. Nämndernas totala avvikelse är positivt och det negativa resultatet beror främst på ökade pensionskostnader.

Kommunens soliditet är 41,3 procent vilket är en minskning med 2,4 procentenheter jämfört med 2018. Soliditeten inklusive kommunens pensionsåtagande är 10,4 procent och har ökat med 0,3 procentenheter jämfört med 2018.

En kartläggning av hela eller del av processer som kan digitaliseras eller automatiseras i större utsträckning ska göras för att effektivisera verksamheterna. En modell för processautomatisering ska tas fram. Arbetet är inte klart och kommer att fortsätta 2020. Vissa delar inom löneprocessen är dock klara och består av en robotiserad lösning som ska hantera löner vid avslutande av anställningar, vilket kommer att effektivisera och kvalitetssäkra processen. Fler funktioner kommer att kopplas på senare.

Personalkostnaderna är kommunens största ekonomiska post. Personalavdelningen har i arbetet med god ekonomisk hushållning under året arbetat fram en ny modell för att följa kostnadsutvecklingen för sjukfrånvaron och sjukskrivningstalen kommer från 2020 även att redovisas i kronor.

Tydliga rutiner för ekonomi- och personaladministration håller på att tas fram. Nya regelverk har satts upp i det löneadministrativa systemet som säkerställer att kommunens semesterlöneskuld bygger på korrekta uppgifter.

Förbättringar inom investeringsprocessen görs och avser främst uppföljning av exploateringar. Rutiner håller på att tas fram. Andelen digitala fakturor ökar och är 75 procent för 2019.

Ett arbete har påbörjats avseende kommunens styrdokument och författningssamling. Regelverket för dokumentbenämningar och beslutsnivå har setts över och förslag till ändrade regler blir klart under våren 2020. Därefter ska befintliga styrdokument ses över och analyseras. Reglementen och delegationsordningar ska prioriteras så att de innehåller mer gemensamt regelverk för tydligare styrning och ökad samordning.

En ny funktionalitet för lediga jobb på webbplatserna har lanserats, som innebär att platsannonser per automatik, utan extra kostnad eller arbetsinsats, får ökad spridning till kommunens egna webbkanaler.

Utbildningsförvaltningen samarbetar med digital utveckling och ett pilotprojekt har startat för att utreda möjligheterna till distansundervisning i grundskolan. Syftet är att stärka likvärdigheten i undervisningen och att bättre nyttja de ekonomiska resurserna.

Fritidsgårdarna och kulturskolans lokaler är tillgängliga för annan verksamhet under tider då de inte används. Ett löpande arbete bedrivs för att tillgänggöra lokaler för uthyrning till medborgare, föreningar och andra aktörer.

Stadbyggnadsförvaltningen utvecklar styrningen av projekt, systematiserar och utvecklar förvaltningens verksamhetsuppföljning och förbättrar och utvecklar förvaltningens dokumenthantering.

Social- och äldreförvaltningen har fortsatt arbetet med att effektivisera och anpassa verksamheterna inför år 2020. Grunden är att se över verksamheternas processer.

MÅL 10. Ordning och reda på ekonomin

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Årets resultat som andel av skatteintäkter och statsbidrag (%)	2,3	2,8	2,0	0,9	●	2,0
Avvikelse mot budget (%)	0,8	0,2	0,3	-0,4	●	+/- 0,5
Avtalstrohet (%)*	84	85	86	-	●	90
Soliditet (%)	45,9	46,3	43,7	41,3	●	47,0
Soliditet inkl pensionsåtagande (%)	2,7	7,5	10,1	10,4	●	15,0

* Inget resultat kommer för 2019

Informationsmätt mål 10 presenteras i finansiella analysen

Mål 11 Hög kvalitet i kommunens tjänster

Kvalitet i en tjänst är ofta något man upplever. Därför betyder bra bemötande och fokus på service mycket för kvaliteten i kommunens tjänster.

Målet kommer delvis att uppfyllas

Antal tjänster inom LOV ser ut att ha minskat, men det är i verkligheten ingen skillnad från förra året eftersom två tjänster slagits ihop till en. Utbudet är lika stort. Målvärdet kan bli svårt att nå.

Vid kontakt via telefon har i frågor som rör kommunen i dess helhet 58 procent besvarats, vilket överstiger fullmäktiges målvärde om 56 procent senast 2022. Haninges telefonväxel har hög tillgänglighet och 95 procent besvarades inom 60 sekunder. Kommunens egen telefonstatistik följs upp löpande och målvärdet kommer att nås genom löpande förbättringar i kvalitetsstyrningen.

Andel som fått svar på e-post inom två dagar är 88 procent, vilket är lägre än genomsnittet för övriga kommuner. Haninges resultat var 90 procent 2018 och 93 procent 2017, vilket tyder på att trenden är nedåtgående. Trots löpande förbättringsarbete kommer målvärdet bli svårt att nå.

Kommunen arbetar med att förbättra bemötande och service till medborgare och externa och interna kunder, både genom förbättrad information genom webben och i personliga kontakter.

Bygglovsavdelningen ser över sina arbetssätt för att effektivisera och digitalisera på rätt sätt. Telefonsamtal har kartlagts för att kunna anpassa telefontider efter de tidpunkter som medborgaren söker kontakt. Verksamheten har även sett över besökstider och svarstider på mejl. Lantmäteriafdelningen har infört telefontider för att bli tydligare mot medborgare och företagare som behöver komma i kontakt med sakkunnig handläggare.

Utbildningsförvaltningen hade en utställningsplats på Haningedagen där representanter från verksamheterna informerade och svarade på frågor om Haninges kommunala förskolor, skolor och gymnasiet.

I samverkan med flera andra Södertörnskommuner har en gemensam upphandling av leverantör för kommunens e-arkiv gjorts. En testperiod har genomförts under hösten. Ett antal brister uppmärksammades och systemet har därför inte godkänts enligt tidplan.

Föreningsbyrån stödjer föreningar i deras verksamhetsutveckling, är ett digitalt stöd och hjälper till att skapa samarbete mellan föreningar.

Ständigt förbättringsarbete är nödvändigt för verksamheternas kvalitet. Resultat från Socialstyrelsens kundundersökning visar att 96 procent av hemtjänstkunderna och 92 procent av kunderna på vård- och omsorgsboende anser att personalen brukar bemöta dem på ett bra vis.

Haninge bostäders mål är att alla hyresgäster skall kunna nå bolaget och tjänsteutbudet oavsett ålder eller bakgrund. Flera olika möjligheter håller på att införas för hyresgäster att digitalt kontakta bolaget. Ett nytt fastighetssystem hjälper användaren från början till slut genom processen, vid exempelvis kontraktskrivning eller uppsägning av kontrakt. Hyresgästerna och blivande hyresgäster kan logga in med mobilt bank-id och kan se sin turordning på marknaden på sökt lägenhet och bilplatser, det går att e-signera avtal och det går att säga upp avtal med e-signering. Det finns möjlighet för hyresgäster att få avin via e-post, autogiro och e-faktura.

MÅL 11. Hög kvalitet i kommunens tjänster

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Antalet tjänster som omfattas av LOV	5	6	6	5	●	8
Andel av medborgarna som får svar på en direkt fråga via telefon (%)	59	51	60	58	●	56
Andel som får svar på e-post inom två dagar (%)	90	93	90	88	●	95

informationsmått mål 11

	2016	2017	2018	2019
Nöjd medborgar index (NMI)	52	52	-	52

Mål 12. En attraktiv arbetsgivare

Kommunen behöver attrahera och behålla ledare och medarbetare som kan utveckla en serviceinriktad kultur genom ett tydligt ledarskap och interna utvecklingsmöjligheter.

Målet kommer inte att uppfyllas

Hållbart Medarbetar Engagemang (HME) är ett index som består av nio frågor inom tre områden, Ledarskap, Motivation och Styrning. Värdet för var och ett av de olika områdena slås ihop till ett totalt index, HME. Detta värde har för 2019 minskat från 79,1 (2018) till 78,1 (2019). En genomgång av de tre olika områdena visar på en svag minskning inom samtliga delområden.

Den totala sjukfrånvaron har för tredje året i rad minskat och hamnade för 2019 på 7,2 procent. Det är den lägsta noteringen sedan 2014 (7,1). Den största minskningen uppvisas i åldersgruppen över 50 år. Även en generell minskning av frånvaron bland kvinnorna bidrar till minskat värde för året. Frisknärvaro är ett begrepp som beskriver det motsatta till sjukfrånvaro. Frisknärvaron beskriver hur stor andel av personalen som har upp till fem dagars sjukfrånvaro (0–5).

Haninge bostäders sjukfrånvaro har minskat till 6,1 procent 2019 (7,0 2018). Tornbergets sjukfrånvaro är 3,3 procent. Tornbergets personal kan välja mellan en friskvårdstimme per vecka eller ett friskvårdsbidrag. Bolaget tillhandahåller subventionerad massage och vartannat år erbjuds personalen en hälsokontroll.

Personalavdelningen har under året fortsatt att utveckla systematiken för kompetensförsörjning och fortsatt införandet i förvaltningarna. Olika aktiviteter har genomförts för att höja kompetensmedvetenheten bland chefer samt säkerställa en koppling till budgetprocessen.

Under året har arbetet intensifierats inom kommunstyrelseförvaltningen för att identifiera relevanta processer för automatisering och digitalisering samt införande av RPA (Robot Process Automation). Ny teknik och nya arbetssätt skapar konkurrensfördelar och kommer att attrahera andra typer av kompetenser som förvaltningen behöver i utvecklingskedet.

Två internt utvecklade program till stöd för ledarskapsutveckling har påbörjats under året i form av Ledarskapsakademien samt Ny chef i Haninge. Kommunen har tagit fram en särskild utbildning i kommunikation för chefer, i syfte att höja den kommunikativa förmågan, vilket ska bidra till att skapa ett tydligt ledarskap i organisationen och öka attraktiviteten som arbetsgivare.

Ett 20-tal yrkesambassadörer har blivit utbildade i kommunikation och arbetsgivarprofilering. De har till uppdrag att medverka i initiativ för att göra kommunens arbetsgivarvarumärke mer känt. En större kampanj i sociala medier har också genomförts för att marknadsföra kommunens arbetsgivarlöfte, Tid för utveckling Rum för idéer.

Utbildningsförvaltningen har genomfört rekryteringskampanjer i sociala medier som riktat sig till grundskollärare. Antalet sökande har ökat något i samband med kampanjerna jämfört med motsvarande period året innan. Ett stort arbete med det systematiska kvalitetsarbetet pågår.

Stadsbyggnadsförvaltningen vill skapa vikänsla bland medarbetarna och arbetar nära varandra i gemensamma lokaler. Planavdelningen håller gemensamma idéskissworkshops månadsvis, där hela avdelningen skissar på utvalt projekt och diskuterar knäckfrågor. Planavdelningen har deltagit med Pop-Up bilen på Arkipelagomässan på Blekinge Tekniska högskola för att marknadsföra kommunen hos framtida samhällsplanerare.

Fritidsledare är identifierat som ett bristyrke där kultur- och idrottsförvaltningen arbetar strategiskt och förvaltningen gjorde under året en lönesatsning inom gruppen utbildade fritidsledare.

Under 2019 effektiviserades socialförvaltningens rekryteringsprocess utifrån behoven att vara en attraktiv arbetsgivare och en utveckling av förvaltningens mottagande av socionomstudenter påbörjades.

Den pågående omställningen till en organisation med heltid som norm berör kompetensförsörjningen inom äldreförvaltningen. Övergången till heltid som norm ger förutsättningar att i ökad utsträckning ta tillvara befintlig kompetens.

MÅL 12. En attraktiv arbetsgivare

Indikator	2016	2017	2018	2019	bedömning	Mål 2022
Hållbart medarbetarindex (HME)	78,8	79,4	79,1	78,1	●	83,0
Sjukfrånvaro (%)	7,8	7,5	7,7	7,2	●	6,5
Frisknärvaro 0–5 dagar (%)	60,2	60,2	59,6	61,0	●	61,5

Informationsmätt mål 12 presenteras i personalavsnittet

Redovisning av fullmäktiges uppdrag

Inledning

Fullmäktige har gett kommunstyrelsen och nämnderna uppdrag i mål och budget 2019-2020 eller i tidigare mål och budget. Dessa ska genomföras och återrapporteras. I rapporteringen anges om uppdraget har avslutats eller om det pågår. I den politiska plattformen finns åtgärder som ska genomföras under mandatperioden som berör några uppdrag. Detta anges i rapporteringen.

Kommunstyrelsen leder, styr och stödjer insatser för digitalisering

Inspirationsmöten har hållits avseende innovation samt automatisering med hjälp av Robotic Process Automation (RPA) teknik, i syfte att få verksamhetsutveckling och digitalisering att närma sig varandra. Planering och genomförande av unika aktiviteter har skett i form av planering av förvaltningsunik digital handlingsplan samt förvaltningsplaner för respektive förvaltningsobjekt. Under året har 73 utvecklingsprojekt genomförts med digitala inslag.

Digitala tjänster ställer krav på samarbete eftersom tjänsterna är sammankopplade. Tidigare etablerade arbetssätt inom strategisk verksamhetsutveckling, projektledning, förvaltning och drift av digitala/IT-tjänster har förbättrats. Det har skett genom olika arbetsforum vars syfte är att samarbeta inom yrke och profession, oavsett förvaltning. Ett pilotprojekt sker i socialförvaltningen inom socialpsykiatri. En säker funktionsbrevlåda kan ta emot fax där faxet kommer in som en arkivbeständig PDF-fil. Handläggare som arbetar i funktionsbrevlådan kan skicka dokumenten inom kommunen för vidare handläggning. Resultaten kommer att utvärderas under våren. Uppdraget pågår.

Kommunstyrelsen ska säkra framtida kompetensförsörjning

Arbetet med att implementera ett systematiskt arbetssätt för kompetensförsörjning, som påbörjats med stadsbyggnadsförvaltningen, fortsätter med övriga förvaltningar. För att öka kunskapen om det systematiska arbetssättet kommer kommunens chefer att utbildas inom ramen för ordinarie verksamhet. Uppdraget är avslutat.

Kommunstyrelsen ska hitta mer företagsmark

Ny företagsmark och fler arbetstillfällen är en framgångsfaktor för fortsatt tillväxt i kommunen. Omvärldsbevakning av aktuella markförsäljningar görs löpande. Nya verksamhetsområden inkluderar Albyberg etapp 2, Norrby Gärde och Fors. Genomförandet av Albyberg etapp 2 har blivit förenat på grund av utmaningar kopplade till marken i området. Detta har påverkat tidshorizonten för när etapp 2 kommer att vara klart för företagsetableringar och när markanvisningar för intressenter kan ske. Två workshops gällande vision för Norrby Gärde har genomförts under året med medverkande från både

tjänstemannasidan och politiker. Nästa steg är ett förslag till Vision Norrby Gärde som ska presenteras och förankras i relevanta grupper med syfte att få ett beslut som ska ligga till grund för vidareutveckling av området. En workshop gällande innehållet och visionen för verksamhetsområdet i Fors är planerat till början av 2020. Tidshorizonten för ovan nämnda projekt påverkas av dess framtida prioritering enligt värderosen, där planprojekt värderas och prioriteras. Uppdraget pågår.

Kommunstyrelsen tar fram en ny policy för att utveckla en hållbar hästnäring

Arbete har påbörjats om hästnäringen i allmänhet, men ska kompletteras med viljeinriktning och tyngdpunkt på vad policyn ska framhäva. Arbetet med ny policy kommer att redovisas under första kvartalet 2020. Uppdraget pågår.

Kommunstyrelsen planerar nya simhallar

Detaljplanen pågår. Det finns beslut om budget och att kommunen skall bygga ny simhall i Västerhaninge. Förslag till beslut om vem som skall driva simhallen är ännu inte klart. Angående ny simhall i Torvalla kommer arbete att påbörjas om vilka funktioner som skall finnas i hallen. Då det finns särskilda politiska beslut om att arbeta med simhall i Västerhaninge och om Torvallas idrottsområde anses uppdraget som avslutat.

Kommunstyrelsen har tagit fram direktiv för minoritetspolitiskt program

Projektplan och projektorganisation finns. En kartläggning av vad förvaltningar gör idag inom minoritetsområdet har resulterat i en nulägesanalys som ligger till grund för kommande arbete. Förtroendevalda har fått en kortare utbildning om minoritetsarbete. Genom politiska samråden har nationella minoritetsgrupper haft möjlighet att ge synpunkter och feedback på det minoritetspolitiska programmet. Styrgruppen för minoritetsarbetet har haft sammanträden under året för att ringa in fokusområden för respektive berörd förvaltning. I styrgruppen ingår representanter från äldre-, social-, utbildnings-, kultur- och fritids samt kommunstyrelseförvaltningen. Fokusområden är rätten till information, rätten till kultur och språk och rätten till delaktighet och inflytande. Ett förslag till politiskt program ska skickas på remiss i januari 2020. Förslaget planeras att kunna beslutas av kommunfullmäktige i oktober 2020. Uppdraget finns även med i politisk plattform. Uppdraget pågår.

Kommunstyrelsen har inventerat kulturhistoriskt intressanta byggnader

Det har gjorts en inventering av kulturhistoriskt intressanta byggnader. Arbetet med att kostnadsberäkna dessa byggnader pågår och kommer att fortsätta under 2020. Uppdraget pågår.

Kommunstyrelsen har sett över stödet till stiftelsen för Tyrestaskogen

Storleken på anslaget 2021 kommer att hanteras i samband med Mål och budget 2021. Detta särskilda uppdrag anses därmed som avslutat.

Kommunstyrelsen arbetar med att ta fram skolstrukturplaner

Ambitionen är att få fram ett underlag för dialog med mark- och exploateringsenheten i kommunstyrelseförvaltningen och planavdelningen i stadsbyggnadsförvaltningen. Arbetet fortsätter under 2020. Uppdraget pågår.

Enligt den politiska plattformen ska kommunen identifiera platser för skolutbyggnad i Handen. Åtgärden har nära koppling till skolstrukturplaner.

Kommunstyrelsen utreder när det kommer finnas behov av skola med årskurs F-9 i Jordbro.

Arbete pågår men frågan är komplex. Det planeras samtidigt för en utökning i Handen samt en ny skola i Vega och detta kan påverka elevströmningarna. Arbetet kommer att fortsätta under 2020. Uppdraget pågår.

Enligt den politiska plattformen ska kommunen identifiera platser för skolutbyggnad i Handen. Åtgärden har nära koppling till uppdraget om behov av skolor i Jordbro.

Kommunstyrelsen ska säkra framtida kompetensförsörjning inklusive aktualitetspröva nuvarande personalpolitiska program

Styrdokument avseende kompetensförsörjning har utvecklats. Uppdraget är avslutat.

Kommunstyrelsen ska tillgängliggöra lokaler för föreningslivet samt större idrotts- och kulturarrangemang.

Uppdraget finns med i ett utredningsdirektiv som kommunstyrelsen antog 2018-10-22 § 233. I direktivet finns också andra likartade frågeställningar. Resultatet av utredningen med förslag till åtgärder kommer till kommunstyrelsen i början av 2020. Uppdraget pågår.

I den politiska plattformen finns en åtgärd som innebär att behov av möteslokaler ska beaktas vid nybyggnation av verksamhetslokaler. Detta hanteras i byggprocessen. Kommunstyrelsen ansvarar för åtgärden.

Kommunstyrelsen ska ta fram plan för investeringar i och underhåll av idrottsplatser och idrottshallar

Kommunstyrelseförvaltningen leder arbetet men kompetensen i att ta fram underlagen finns hos idrott- och fritidsnämnden samt Tornberget. Arbetet har inte kommit igång då lokalförslörjningen inte haft resurser under hösten. Arbetet fortsätter under 2020. Uppdraget pågår.

I den politiska plattformen anges att idrottshallar och idrottsplatser i hela kommunen ska få en genomgång där en plan för underhåll ska säkerställas. Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för åtgärden.

Kommunstyrelsen ska implementera barnkonventionen

Haninge kommun har fått en utmärkelse som barnrättskommun av UNICEF i juni 2019, vilket innebär att fram till sommaren 2021 har kommunen åtagit sig att fortsätta utveckla arbetssätt och metoder för att arbeta med barnkonventionen så att den genomsyrar hela kommunen. Bland annat ska alla medarbetare känna till barns rättigheter och ta hänsyn till dem i sitt arbete. Ett webbaserat utbildningsmaterial har tagits fram och finns tillgängligt på intranätet för kommunens samtliga verksamheter.

En nulägesanalys har tagits fram som består av två delar. Dels en statistisk beskrivning av barn och ungas förhållanden i kommunen och dels en genomgång av förvaltningar och bolags nuvarande barnrättsarbete. Den statistiska beskrivningen är uppdelad på barn och ungas villkor, hälsa och levnadsvanor, delaktighet, inflytande och fritidsaktiviteter samt barns sociala skyddsnet. En framtidsbild har tagits fram i barnrättsgruppen som ska tydliggöra fokus för arbetet. I arbetet har representanter från samtliga förvaltningar och bolag medverkat. Projektet implementering av barnkonventionen är nu avslutat och arbetet går in i det ordinarie arbetet. Uppdraget är avslutat.

Kommunstyrelsen ska utveckla kulturstråk mellan kulturparken och Rudans friluftsområde

Diskussioner har genomförts med stadsbyggnadsförvaltningen för att fastställa och säkerställa förutsättningarna för vissa byggnationer inom parken. Oklarheter kvarstår avseende möjligheten att lägga en gångbro längs med Rudans östra strand och järnvägen. Bygglovsansökan är inlämnad. Att promenera från Rudan via Handens Stationsväg och kulturparken till Mellanbergs Gård och till Vega blir då möjligt. Vägen behöver skyltas och på vissa ställen göras i ordning. Kulturstråket från Rudan till Vega är utpekat och inritat på karta. Verkställandet av stråket är planerat att ske under våren 2020. Uppdraget pågår.

I den politiska plattformen finns två åtgärder som berör detta uppdrag om utveckling av kulturstråk; att kommunen ska ta fram en plan för att utveckla och tillgängliggöra Rudans naturområde och att utveckla kulturparken i Handen. Kommunstyrelsen ansvarar för båda åtgärderna.

Kommunstyrelsen har i samverkan med grund- och förskolenämnden utrett flytt av Söderbymalmsskolan till Riksäppet

En utredning visade att Riksäppet kan inrymma en större högstadieskola och att en flytt av Söderbymalmsskolan är möjlig. Utredningen har redovisats till kommunstyrelsen (KS 2017-12-13, § 321). Kommunstyrelsen beslutade att ge kommunstyrelseförvaltningen ett fortsatt uppdrag att flytta Söderbymalmsskolan till Riksäppet 2 samt att ta fram ett förslag till hyresavtal. Grund- och förskolenämnden beslutade 2018-10-24, § 96 att godkänna lokalprogrammet för en förskola samt en högstadieskola i Riksäppet 2. Hyresavtal för Riksäppet har beslutats av kommunfullmäktige 2019-05-13 § 87, vilket innebär att Söderbymalmsskolan kommer att flyttas till Riksäppet. Uppdraget är avslutat.

Kommunstyrelsen har utvärderat internhyressystemet

Utvärderingen är klar och godkändes på kommunstyrelsen 2019-08-26. Sammanfattningsvis finns det inte något i rapporten som säger att internhyressystemet skall tas bort eller förändras i grunden. Det finns dock några iakttagelser och rekommendationer som förvaltningen kommer att arbeta vidare med, för att utveckla internhyressystemet så att lokalerna används på ett så effektivt sätt som möjligt. Arbetet med förbättringarna kommer att redovisas i kommunstyrelsen i början av 2021. Uppdraget är avslutat.

Grund- och förskolenämnden har arbetat med fördelning av extra resurser till förskolor och skolor med särskilda utmaningar

Kontinuerliga utbildningsinsatser för kommunens förskolepedagoger sker på KreMiMa. En barnskötarutbildning erbjuds där platserna har fördelats efter skolornas behov. Sex utvecklingslärare har anställts, vars uppdrag är att stärka kvaliteten i undervisningen. Kommunen ingår i ett kluster med Stockholms universitet för verksamhetsförlagd utbildning. Där ingår förskolor och skolor som behöver extra stöttning. Förvaltningen har också tagit del av statsbidrag för lärarassistenter som riktats mot skolor med större behov. Uppdraget redovisas i nämnden under våren 2020. Uppdraget är avslutat.

Grund- och förskolenämnden har kartlagt lärare som står ganska nära en examen samt kostnader för kompetenshöjande insatser för barnskötare

Uppdraget är genomfört. Utredningsdirektiv GFN 2019/74 antogs av grund- och förskolenämnden i maj 2019. Kartläggningen redovisades i form av en rapport till grund- och förskolenämnden i juni 2019. Uppdraget är avslutat.

Grund- och förskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden arbetar med stöd till elever med fysiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Utbildningsförvaltningen har bland annat anställt en lärmiljöutvecklare, genomfört en genomlysning av kommunens särskilda undervisningsgrupper och flertalet av Hanninges kommunala skolor har under läsåret arbetat med Skolverkets satsning Specialpedagogik för lärande. En central specialpedagog med särskild inriktning funktionsvariation har anställts. Arbetet med att stödja elever med fysiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är en del av förvaltningens löpande arbete. Uppdraget redovisas i nämnden under våren 2020. Uppdraget är avslutat.

Grund- och förskolenämnden har arbetat med läsfrämjande insatser

Utredningsdirektiv GFN 2019/11 antogs i aprilnämnden och resultatet av utredningen redovisades i nämnden i december 2019. Uppdraget är avslutat.

Grund- och förskolenämnden har arbetat med resursfördelningssystemet

Beslutet i nämnden att resursfördelningssystemet ska gälla enbart grundskolan har kompletterats med att utbildningsförvaltningen får i uppdrag att ta fram ett direktiv för ett resursfördelningssystem för förskolan som tydligare fördelar resurser utifrån barnens olika förutsättningar och behov. Ärendet kommer att behandlas i grund- och förskolenämnden 2020. Uppdraget är avslutat.

Grund- och förskolenämnden har tagit fram en mobil förskola

Den nya förskolebussens verksamhet startade hösten 2019. Bussen är knuten till förskolan Segelkobben i Norra Jordbro. Uppdraget är avslutat.

Grund- och förskolenämnden arbetar med en IT-strategi som möjliggör en modern skola

Utbildningsförvaltningen har påbörjat arbetet med att implementera den nationella digitala strategin för skolväsendet. Det övergripande målet för strategin är att skolan ska vara ledande i att använda digitaliseringens möjligheter på bästa sätt för att uppnå en hög digital kompetens hos barn och elever och för att främja kunskapsutvecklingen och likvärdigheten till 2022. Uppdraget redovisas i nämnden under våren 2020. Uppdraget pågår.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fortsatt driva bristyrkesutbildningar kombinerat med SFI

Fyra miljoner kronor avsattes för detta 2019 och pengarna användes för att täcka lokalkostnader för utbildningar inom bristyrken. Det har avsatts medel 2020 för att möjliggöra ett fortsatt arbete. Uppdraget redovisas i nämnden under våren 2020. Uppdraget är avslutat.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska tillsammans med Grund- och förskolenämnden tillse att elever med problematisk skolfrånvaro från grundskolan får fortsatt stöd

Utbildningsförvaltningen har fått i uppdrag att etablera ett stödteam för gymnasieelever med problematisk skolfrånvaro. Navigatorcentrum verkställer uppdraget. Uppdraget är avslutat.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samarbetar med näringslivet

Centrum Vux och Fredrika Bremergymnasiet är aktiva parter i regionens vård- och omsorgscollege. Verksamhetschefen för gymnasie- och vuxenutbildningen ingår i regional styrgrupp där kompetensförsörjningsfrågor och samarbete står i fokus. Fredrika Bremergymnasiets certifiering mot motorbranschcollege pågår och är i slutfasen. Det lokala näringslivet har en aktiv roll i arbetet. Utredningsdirektiv gällande utbildningskonceptet el- och teknikbranschens gymnasium (GVN 2019/42) antogs av nämnden i september 2019. Uppdraget redovisas i nämnden under våren 2020. Uppdraget är avslutat.

Kultur- och demokratinämnden utvecklar biblioteken mot digital delaktighet

Folkbiblioteken i Haninge kan utvecklas som nav för digital delaktighet för medborgarna. Med digitalt nav avses funktioner för digitalt lärande och digitala tjänster. Utredningen gav utvecklingsförslag som kan genomföras inom befintlig budgetram och arbete. Däribland att inrätta en medie- och informationskunnighets grupp (MIK) och MIK-plan och integrera ett MIK-perspektiv på utredningen om kulturhusets utbyggnad. Utredningen gav även förslag som kräver vidare utredning och eventuellt stärkt finansiering, bland annat om bibliotekets roll i att minska den digitala klyftan där flera andra aktörer som erbjuder olika former av service, exempelvis civilsamhället, statliga myndigheter och andra förvaltningar i kommunen ingår. Uppdraget godkändes i kultur- och demokratinämnden i november 2019. Uppdraget är avslutat.

Kultur- och demokratinämnden har utvecklat en plan för bevarande av kulturarv och kulturmiljöer

Uppdraget är genomfört vilket innebär att det finns ett styrdokument för hur kommunens kulturmiljöer ska hanteras. Målen i kulturmiljöprogrammet är att bevara, använda och utveckla kulturmiljöerna i Haninge så att de kan vara en tillgång för alla kommuninvånare. En del av kulturmiljöprogrammet består av ett omfattande kunskapsunderlag där kommundelar har inventerats och särskilt kulturhistoriskt värdefulla byggnader pekats ut. Några områden återstår att inventera. En har plan tagits fram för hur kulturmiljöprogrammet ska implementeras i kommunen med start 2020. Uppdraget är avslutat.

Kultur- och demokratinämnden ska öka kulturhusets funktion som mötesplats

På Haningedagen talade personal från Haninge kulturhus och bibliotek med ett nittiotialt invånare och besökare. I samtalen återgavs att kulturhuset är en trygg och lugn plats att vara på. Biblioteket är uppskattat och många är nöjda med musik- och teaterutbudet. Lunchprogrammen, teater för de yngsta och den skapande verksamheten i konstverkstaden lyftes fram. Flera tycker att huset har en fin arkitektur och ser gärna att den behålls vid en eventuell utbyggnad. Under en dialog i november samlades ett 50-tal personer i Haninge kulturhus om hur kulturhusets och bibliotekets verksamheter och utbud kan utvecklas. Samtalen utgick från tidigare insamlat material från medborgare genom telefonintervjuer, enkäter och öppna sammankomster. Ämnena var bibliotek, program och kulturaktiviteter för olika åldrar och målgrupper, konsthallen och konstverkstad, samarbeten mellan föreningar och kulturaktörer samt kommunikation. Uppdraget pågår.

Idrott- och fritidsnämnden har utökat tillgången till aktiviteter under helger och lov

Utredningen har omfattat verksamheter som båda nämnderna i kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för, samt verksamheter som stöds genom bidragsreglementet. Utredningen har kartlagt utbudet av helg- och lovaktiviteter. Även de avgiftsfria aktiviteter för barn mellan 6–15 år som möjliggjorts med stöd av den statliga satsningen på sommarlovsaktiviteter ingick. Kartläggningen visar att under 2019 erbjöds fler än 500 aktivitetstillfällen på helger och lov för barn och unga i kommunen. Därutöver har öppethållande och aktivitetsutbud under helger och lov utökats vid kommunens fritidsgårdar. I det fortsatta arbetet med utbudet av aktiviteter för barn och unga på helger och lov, har ett antal områden identifierats. Förvaltningen avser att under 2020 arbeta vidare med dessa. Uppdraget godkändes i idrotts- och fritidsnämnden i december 2019. Uppdraget är avslutat.

Idrott- och fritidsnämnden har kartlagt samlingslokaler i förvaltningen

En inventering av lokaler inom kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter har genomförts. Under januari 2020 pågår sammanställningen av rapporten och dess slutsatser förankras inom förvaltningen. Rapporten kommer att gå upp i nämnderna i mars. Uppdraget är avslutat.

Idrott- och fritidsnämnden har utrett behov av en 11-mannaplan i Vega

Förvaltningen har länge sett behov av att en 11-spelsplan byggs i Vega. Frågan om placering av en konstgräsplan för 11-spel är dock inte en fråga som kultur- och fritidsförvaltningen råder över, då marken ägs av kommunstyrelseförvaltningen. Plan för 11-spel kräver en stor och relativt platt yta, vilket kultur- och fritidsförvaltningen har påpekat är problematiskt att hitta i området. Förvaltningen kommer att fortsätta bevaka frågan i de fortsatta diskussionerna som förs. Utöver behovet att bygga en 11-spelsplan i Vega är det viktigt att andra möjligheter för rörelse och rekreation byggs och utvecklas i området för att möjliggöra rörelse och fysisk aktivitet. Uppdraget är avslutat.

I den politiska plattformen anges att en ny idrottsplats ska byggas i nordvästra kommundelen, dvs i Vega. Idrott- och fritidsnämnden ansvarar för åtgärden.

Idrott- och fritidsnämnden aktualitetsprövar det idrottspolitiska programmet

Under hösten färdigställdes och skickades förslag till nytt idrottspolitiskt program ut på remiss till föreningslivet, nämnder och bolag i kommunen. När remisstiden går ut i januari/februari 2020 kommer remissvaren att sammanställas och förslaget till program revideras utifrån styrgruppens beslut. Uppdraget pågår.

Socialnämnden fortsätter digitaliseringsarbete inom försörjningsstöd

Projektet med att införa en digital medhjälpare, så kallad robotisering (RPA), inom ekonomiskt bistånd pågår. En digital ansökan om ekonomiskt bistånd kommer också att införas. Införandet kommer att ske stegvis för olika åldersgrupper. Detta innebär ökad tillgänglighet och förenklad ansökningsprocess för människor i behov av ekonomiskt bistånd. Uppdraget pågår.

Socialnämnden effektiviserar arbetsprocesser

Effektivisering sker till exempel genom att korrigera i beställar- och utförarorganisationen där så är nödvändigt. I januari 2019 genomfördes en förändring av beställar- och utförarorganisationen inom individ och familjeomsorgen till en sammanhållen avdelning. Genom ett ökat samarbete mellan myndighetsdelarna och den interna öppenvården ska den nya avdelningen arbeta mer resurseffektivt. Förvaltningen genomför parallellt en översyn av administrativa arbetsprocesser för att göra dem mer effektiva. Ett arbete med processkartläggningar genomförs för att finna mer effektiva arbetsflöden inom avdelningarna. Planering pågår av att digitalisera ännu mer av nämndhanteringen, tjänsteutlåtanden ska kunna attesteras digitalt istället för manuellt. Uppdraget pågår.

Socialnämnden och kommunstyrelsen arbetar med fortbildning i hedersproblematik

Socialnämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen samordna fortbildning i hedersproblematik till särskilt berörda i den kommunala organisationen. Syftet är att ge medarbetare som kan komma i kontakt med hedersproblematik en djupare förståelse inom området. Utbildningen ska förutom förståelse bidra till att medarbetare vet var de ska vända sig för att få råd och stöd, samt vet vilka rutiner som gäller. Utbildningen är en webbutbildning framtagen av Migrationsverket i samverkan med Länsstyrelsen Östergötland. Ledningsgrupper genomför utbildningen först och väljer därefter ut vilka medarbetare och grupper inom respektive förvaltning som behöver genomgå utbildningen. Under 2020 kommer utbildningen i hedersproblematik att följas upp i samband med enkät och relevant statistik. Även förtroendevalda kommer att erbjudas utbildning i hedersproblematik. Uppdraget pågår.

I den politiska plattformen anges att särskilt berörda inom skola, kultur, fritid och socialtjänst ska erbjudas utbildning rörande våld inom nära relationer och hedersrelaterat våld. Arbetet med åtgärden pågår och socialnämnden är ansvarig nämnd.

Socialnämnden har fått i uppdrag att kartlägga det hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär

Socialnämnden har fått i uppdrag enligt kommunfullmäktigebeslut KF 2017-11-06 § 319 att genomföra en kartläggning av det hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär i Haninge bland elever i högskolan och gymnasiet. Det finns över 17 aktuella kartläggningar och rapporter om det hedersrelaterade våldets omfattning och karaktär i Sverige. Kartläggningarna och rapporterna visar att det hedersrelaterade våldet och förtrycket har liknande karaktär i hela landet och föreslår liknande sätt att förebygga, förhindra, ge stöd och skydda den utsatta. Kartläggningarna visar även att det finns en generell svårighet i att få en klar bild av förtryckets omfattning på grund av det stora mörkertalet som ligger i själva problematiken. Oavsett detta är metoderna för att förebygga, förhindra, erbjuda stöd och skydda detsamma. Samtliga kartläggningar rekommenderar att större fokus läggs på att upptäcka fler personer som är utsatta eller i riskzonen.

Utifrån den senaste forskningen bidrar själva kartläggningen av hedersrelaterat våld och förtryck inte till någon direkt effekt för målgruppen. Forskningen menar att effekt kan nå genom större myndighetssamverkan för att uppmärksamma, stödja och omhänderta utsatta. Detta förutsätter en löpande utbildning av alla medarbetare som kan komma i kontakt med utsatta. Utbildningsinsatserna ska syfta till att medarbetare som kan komma i kontakt med utsatta har kunskap i att upptäcka utsatthet samt kunskap hur de ska agera vid misstanke eller kännedom om utsatthet.

Sammantaget visar gjorda kartläggningarna och forskningen i huvudsak följande:

- Att det finns ett mörkertal som är svårt att uppskatta
- Att effekt fås av att öka kunskap i att upptäcka utsatthet
- Hedersnormer gynnas av inneslutethet på individ-, grupp- och samhällsnivå
- Ekonomisk, politisk, religiös, social och kulturell rörlighet gör det svårare att upprätthålla hedersnormer
- Heder - Kontroll riktad mot det egna barnet – utsatt redan som flicka – som dotter
- Oskuldskravet viktig – begränsar handlingsutrymme i stort, förutom att det i kombination med att inte få välja framtida partner innebär risk för stor våldsutsatthet
- Den traditionella familjen lever vidare i Sverige, inläsningsföljder för gifta kvinnor
- Män är mer accepterande till hedersrelaterat förtryck än vad kvinnor är
- Myndighetssamverkan nödvändigt för att skydda, möta och ge stöd

Socialförvaltningen har gått igenom och kartlagt de föreliggande rapporterna samt de redan gjorda kartläggningar som finns. Genom kartläggningen synliggjordes relevanta områden för Haninge, enligt ovanstående. Det gäller framförallt de kartläggningar som har genomförts i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala.

Förvaltningen har även konsulterat Astrid Schlytter, docent vid Stockholms universitet, inför behovet av en lokal kartläggning i Haninge kommun. Schlytter bedömer att resultaten i de redan gjorda kartläggningarna och rapporterna är relevanta för Haninge. En ytterligare lokal kartläggning kommer inte ge ny kunskap på omfattningen och karaktären av hedersförtrycket. Förvaltningen delar Schlytters bedömning att de redan gjorda kartläggningarna och den befintliga forskningen är tillräckliga för att Haninge kommun ska sätta in insatser för att förebygga och förhindra hedersrelaterat våld och förtryck.

Haninge kommun har tagit fram en handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck. I planen anges vilka varningssignalerna är, hur våldet och förtrycket kan upptäckas samt vilka insatser som olika förvaltningar har att erbjuda för att skydda de utsatta. Planen anger även hur ansvarsfördelningen mellan utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen (fr o m 1 januari 2020 social- och äldreomsorg) är fördelade och hur samverkan ska ske. Uppdraget är avslutat.

Socialnämnden har undersökt möjligheten för gemensam tillståndsprövning hos närliggande kommuner

Socialnämnden gör löpande genomgång av samtliga insatser i syfte att identifiera möjligheter att bedriva verksamheter i annan driftsform. Detta arbete resulterade under 2019 i att tillståndsprövningen enligt alkohollagen, tobakslagen och lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare övergick till Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund den 1 maj 2019. Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska öka tryggheten i utemiljön

Förvaltningen är delaktig i Trygghetsgruppen som arbetar kommunövergripande för trygghet i kommunens utemiljö. En grupp inom stadsbyggnadsförvaltningen arbetar med trygghetsfrågor i detaljplanprocessen. Förvaltningen deltar i de trygghetsvandringar som anordnas i kommunen för att skapa sig en bra bild över kommunens utemiljöer. Rapportering kommer att ske i den politiska plattformen under åtgärd C12 "Fler offentliga platser ska ljussättas" och C7 "En provisorisk park med tillhörande gångstråk på tomten Söderbymalm 3:466 ska anläggas". Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta med trafiksäkra skolvägar och cykelpassager

Arbetet med trafiksäkra skolvägar och cykelpassager fortsätter. Rapportering kommer att ske i den politiska plattformen under åtgärd C13: "Arbetet med säkra skolvägar ska ytterligare intensifieras". Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta med snabbare och effektivare hantering av bygglov

Bygglovsavdelningen har arbetat med sina handläggningstider och tagit fram tydliga rutiner för snabbare och effektivare hantering av bygglov. Handläggningstiderna ligger på den lagstadgade tiden. Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska i samband med dagvattenprojektet i Dammräsk utreda möjligheten till ett lek- och rekreationsområde i Mellanberg

Uppdraget är genomfört och slutrapporten har redovisats för projektets styrgrupp i december 2019. Rapporten konstaterar att området har stor potential att bidra med rekreation och ge identitet åt nybyggda områden som Vega men även åt Haninge som helhet. Det geografiska läget för Mellanbergs gård med närheten till Haninge centrum och kulturstråket gör det lättåtkomligt för allmänheten och idealisk som en del i redovisningen av ortens historia. Kulturmiljön kring Mellanbergs gård är unik i sitt slag. Ett bevarande av gården är förenat med kostnader som i dagsläget inte är utredda och tidsaspekten för omhändertagande och etablering är avgörande. Då ekologiska värden inte ingått i Dammräskprojektet föreslås även åtgärder för att öka den biologiska mångfalden. Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska öka antalet detaljplaner och digitalisera processer

En grupp arbetar med frågor om samsyn i tidiga skeden mellan olika verksamheter och förvaltningar. Ett nytt projektverktyg är infört under 2019 och kommer att bidra till snabbare och enklare hantering av detaljplaner men även ökad digitalisering. Resursbristen på andra förvaltningar bidrar negativt till färdigställandet av detaljplaner då resurserna som behövs i de olika stadierna fattas. Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska skapa en strandpromenad från Rudans gård till Kulturparken

Rapportering kommer att göras i den politiska plattformen i åtgärd C3 "Kommunen ska ta fram en plan för att utveckla och tillgängliggöra Rudans naturområde". Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska inkludera barnperspektiv i planbeskrivningar

Barnkonventionen har införts som svensk lag vilket ställer krav på att barn ska ha inflytande och att barns bästa beaktas inför beslut som direkt berör barn. En grupp för jämlik stadsbyggnadsplanering är tillsatt och arbetar med att inkludera barnperspektivet i detaljplaneprocessen. Denna process har blivit en rutin som tillämpas i alla arbeten kopplade till detaljplaner. Uppdraget är avslutat.

Stadsbyggnadsnämnden ska arbeta med att få in byggherrar tidigare i processerna

Planavdelningen har tillsatt en grupp som tagit fram rutiner och koncept för hur man får in byggherrarna tidigt i processen. Planavdelningen arbetar idag med byggherrarna i tidigt skede och båda parter får på så sätt större förståelse genom hela processen. Uppdraget är avslutat.

Äldrenämnden ska utreda behovet av arbetskläder i verksamheten

Inom äldrenämndens verksamheter utgör användande av arbetskläder en viktig del av de basala hygienrutiner vars syfte är att undvika smittspridning. Arbetskläder används inom såväl ordinärt boende som på vård- och omsorgsboenden. För att säkerställa korrekt användande och hantering av arbetskläder har rutiner uppdaterats under 2019. Därmed är roll- och ansvarsfördelning tydligt definierat vad gäller att förankra kunskap bland personal om basala hygienrutiner samt för uppföljning av att rutiner följs. Uppdraget är avslutat.

Äldrenämnden ska utreda arbetstidsförkortning

Äldreförvaltningen utredde 2018 de juridiska förutsättningarna att genomföra en arbetstidsförkortning i enlighet med det uppdrag som ålagts äldrenämnden av kommunfullmäktige. Uppdraget avsåg ett pilotprojekt med arbetstidsförkortning till 30 timmar per vecka som heltidsmått för personal över 55 år på ett vård- och omsorgsboende. Syftet var att öka attraktiviteten att arbeta på kommunens vård- och omsorgsboenden för vårdbiträden och undersköterskor över 55 år. Utredningen resulterade i bedömningen att arbetstidsförkortning enligt uppdraget sannolikt utgör otillåten särbehandling på grund av ålder. Mot bakgrund av utredningens resultat beslutade äldrenämnden 2018-05-30 att föreslå kommunfullmäktige att återta uppdraget. Kommunfullmäktige beslutade 2018-10-08 om återtagande av uppdraget.

Kommunstyrelseförvaltningen har 2019-09-05 mottagit en motion med förslag att införa 6-timmars arbetsdag inom en hemtjänstgrupp i äldreomsorgen och en enhet inom socialtjänsten och att genomföra utvärdering inom 1-2 år. Motionen har lämnats på remiss till äldrenämnden och socialnämnden som kommer att avge svar vid sina sammanträden i februari 2020. Uppdraget är avslutat.

Redovisning av övriga uppdrag från fullmäktige

Fullmäktige har gett nämnderna uppdrag i andra ärenden än genom mål och budget 2019-2020. Dessa uppdrag ska genomföras och återrapporteras.

Familjecentral i Vega

Efter en motion om familjecentral i Vega (2016-09-12§260 och KS 2015/532) fick socialnämnden uppdraget att utreda hur en familjecentral i Vega kan införas enligt motionens intentioner. Socialnämnden konstaterade i sitt remissvar att grundläggande förutsättningar för att öppna en familjecentral i Vega saknas eftersom landstinget inte i nuläget har några planer på att öppna en verksamhet inom barnhälsovård i Vega. Av remissvaret framgår också att socialnämnden inte ser något behov av en familjecentral i området. Kommunfullmäktige har beslutat att bifalla motionen trots socialnämndens yttrande. I den politiska plattformen 2019-2022 anges att ”kommunens familjecentralverksamhet ska utvecklas och behovet av fler familjecentraler i Haninge ska utredas”

En familjecentral innehåller mödravårdscentral, barnavårdscentral, öppen förskola och kurativa insatser. Kommunen samverkar med Region Stockholm och är beroende av regionens planering för mödra- och barnavård som under 2019 har centraliserat mottagningar. Uppdraget ingår i den politiska plattformen och kommunen kommer att fortsätta samtalen med regionen. Därmed avslutas uppdraget och ligger kvar som åtgärd i den politiska plattformen. Uppdraget är avslutat.

Ökad trygghet i och utanför skolan

Kommunfullmäktige beslutade 11 juni 2018 (KF 2018-06-11 §101) om extra medel till socialnämnden, idrotts- och fritidsnämnden, grund- och förskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för att under en fyraårsperiod genomföra ytterligare trygghetskapande åtgärder i och utanför skolan. En åtgärd för ökad trygghet i och utanför skolan är föreningsdriven nattvandring som påbörjades sommaren 2019.

Tio lokala föreningar som arbetar med barn och unga har åtagit sig att genomföra föreningsdriven nattvandring i kommundelarna Brandbergen, Handen, Jordbro, Tungelsta, Vega, Vendelsö och Västerhaninge. Antalet föreningsdrivna nattvandringar under ett år är uppskattade till cirka 215. En del i samverkan är att styra både den föreningsdrivna nattvandringen och fältassistenter till de områden där utbildningsförvaltningens verksamheter upplever en ökad otrygghet, skadegörelse eller annan typ av ordningsstörning. Föreningsdriven nattvandring är planerat även under 2020.

Arbetet med att installera kameror i kommunens grundskolor har påbörjats. Elva grundskolor har kameror i dag och fyra grundskolor kommer att få det. Installationen av kameror på Åbyskolan och Runstensskolan avvaktas med anledning av kommande evakueringar. År 2020 kommer ett högtalarsystem/anropssystem att installeras i kommunens högstadieskolor som ett led i projektet.

Ett projekt har pågått under sommaren 2019 i syfte att skapa ett tryggare Västerhaninge. Ett sjuttioal ungdomar som bor i området har fått arbeta med olika förbättrings- och försköningsåtgärder i samhället. Inom projektet samverkade förvaltningarnas berörda verksamheter även med fastighetsbolag och föreningar.

Med anledning av att antalet rån mot personer under 18 år ökade i Haninge under första halvåret 2019 utökades resurserna inom socialtjänsten i augusti 2019 för att stärka arbetet med att motverka kriminalitet. Arbetssättet innebär att socialförvaltningen har utökat samarbetet med polis och utbildningsförvaltningen. Syftet är att arbeta mer sammanhållet och effektivt samt att tillsammans utveckla öppenvårdsinsatser anpassade just för att motverka kriminalitet. Uppdraget återrapporterades till fullmäktige i juni 2019. Uppdraget pågår.

Motion om valfrihet inom äldreomsorgen

(2017-06-12, § 154 och KS 2016/412) Fullmäktige gav äldrenämnden i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett införande av LOV för särskilt boende för äldre. I äldreförvaltningens yttrande klargörs att en utredning som förutsättningslöst klargör möjligheterna att införa LOV kan göras. Förvaltningen anser att juridiska förutsättningar, erfarenheter och bedömningar från andra kommuner och bedömda ekonomiska konsekvenser samt särskilda förhållanden i Haninge kommun bör beaktas i en utredning. Äldrenämnden godkände yttrandet 2016-12-14 och kommunstyrelseförvaltningen delgavs yttrandet.

Under 2018 utreddes möjligheter till fler LOV-tjänster. Förvaltningen förklarade sig i en utredningsrapport positiv till tillämpning av LOV inom särskilt boende för äldre. Vid sammanträdet 2018-09-26 beslutade äldrenämnden emellertid att tillsammans med utredningen lämna ett ställningstagande till kommunfullmäktige. I detta framförde äldrenämnden ståndpunkten att fördelarna för den enskilde vid tillämpning av LOV inom särskilt boende är marginella och skulle övervägas av risker för ökade kostnader för köpta platser och minskat resursutnyttjande i den egna verksamheten. Uppdraget är avslutat.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsens ansvarsområde

Kommunstyrelsen ansvarar för att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp den verksamhet som kommunfullmäktige beslutat om. Kommunstyrelsen har ansvar för kommunens långsiktigt hållbara utveckling och för övergripande ekonomi- och personalfrågor, kommunikation och IT.

Viktiga händelser

En trygghetsatsning som ska pågå under fyra år har startat för att öka tryggheten i och kring skolorna i Haninge. Kommunstyrelsen samordnar det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet mellan kommunens förvaltningar och bolag och med externa aktörer som polis, civilsamhälle och näringsliv.

Haninge kommun har placerat sig i toppen bland de kommuner i Stockholms län där företagen har bäst tillväxt. Det är ytterligare ett bevis för att Haninge har en god tillväxtmiljö i en redan stark tillväxtregion. Mätningen av kommunens nöjdhetsindex för företagare landade på 75, vilket är ett högt resultat och en följd av ett långsiktigt strategiskt arbete i hela kommunen.

Haninge kommun har fått utmärkelse som barnrättskommun av UNICEF. Det innebär att kommunen har åtagit sig att fortsätta utveckla arbetssätt och metoder för att arbeta med barnkonventionen så att den genomsyrar hela kommunen och att all personal ska utbildas om barns rättigheter.

Pendeltågsstation med Vega allé har öppnat.

Ekonomi

Kommunstyrelsens ursprungliga budget 2019 var 228,0 mnkr. Budgeten har sedan reviderats med -12,55 mnkr i samband med reviderad budget i december 2018. Därefter har kommunstyrelsens budget i april reviderats med 1,7 mnkr i överföringsärendet. Efter justeringarna är kommunstyrelsens budget 217,2 mnkr. Förtroendemannorganisationen har ett underskott på -4,0 tkr. Underskottet ligger främst inom arvoden/löner. De kammungemensamma kostnaderna har totalt ett överskott på 1,3 mnkr. Förvaltningen har ett överskott på 0,7 mnkr. Kommunstyrelsens resultat är ett nettoutfall 2019 på 220,1 mnkr jämfört med budget 217,2 mnkr. Det är en negativ avvikelse på -2,9 mnkr (-1,3 procent).

Investeringar

Efter justeringar är kommunstyrelsens investeringsbudget 157,1 mnkr. Det sammanlagda utfallet 2019 är 44,9 mnkr. De största

investeringarna är IT investeringar 21,3 mnkr samt renoveringen av Ornö skola som under 2019 förbrukat 10,0 mnkr av budgeterade 17,2 mnkr.

Personal

Kommunstyrelsens sjukfrånvaro är 3,7 procent med en nedåtgående trend och den lägsta noteringen sedan 2015. Sjukfrånvaron för gruppen upp till 29 år har halverats och en förskjutning har skett i fördelningen mellan kort- och långtids sjukfrånvaro där den långa tiden ökat. Förvaltningens storlek gör att enstaka medarbetares frånvaro ger ett generellt större utslag på resultatet än inom en större förvaltning med fler medarbetare. I den årliga arbetsplatsundersökningen märks en positiv ökning inom området Motivation och fler medarbetare ser fram emot att gå till arbetet. Under Ledarskap märks också en positiv ökning där medarbetarna uppger att förvaltningens chefer visar uppskattning för arbetsinsatser. Värdet för området Styrning har minskat.

Intern kontroll

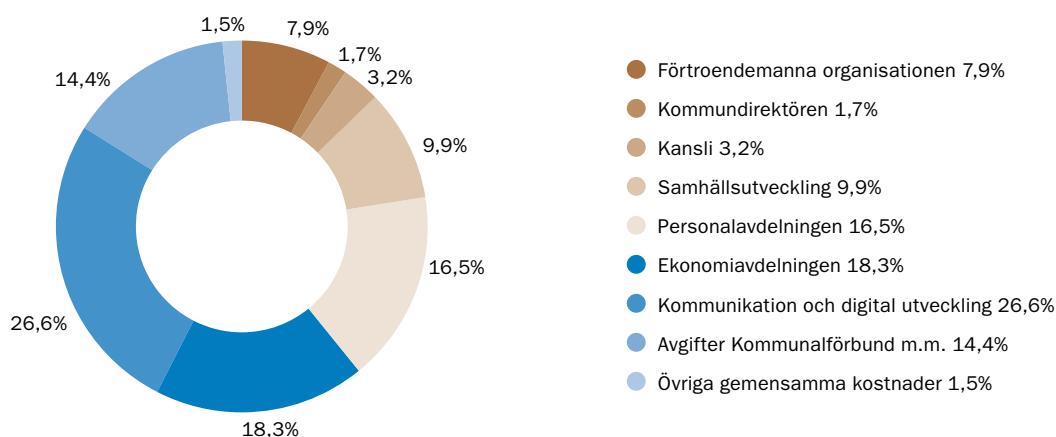
Kommunstyrelsen har kontrollerat att det finns rutiner för att kontrollera att lönearter bokas som rätt konton i ekonomisystemet och vice versa. Kontroll har även skett av att det finns regler för hantering av plattor, mobiler mm och det har gjorts kontroll av om det finns rutiner för säkerhet för tjänster som ligger i molnet. Det finns regler och rutiner och åtgärden som föreslås är att förenkla för medarbetarna att hitta dem. Mallar för delegationsordningar finns inte. Arbeta pågår dock inom processen styrdokument och inga åtgärder föreslås. För kontrollen av när nämndernas dokumenthanteringsplaner uppdaterades har datum för alla nämnders senaste beslut eller revidering tagits fram och distribuerats till nämnderna. De flesta är aktuella.

I kontroll av ekonomiadministrativa rutiner är ett av de vanligaste felen att underlag saknas, vilket innebär avsaknad av syfte och deltagare för kurser, resor och representation. Felaktig användning av företagskortet i förhållande till reglerna förekommer ofta och innebär felräknad moms, oläsliga eller felaktiga kvitton, köp skulle ha kunnat göras genom faktura och inköp har gjorts hos ej avtalad leverantör. Åtgärder för att minska felaktigheterna är att kommunstyrelseförvaltningen tydliggör information om vilka regelverk som finns och att informationen skärps om att det endast är inköpsansvarig i verksamheterna som ska göra inköp. Förvaltningen behöver även skapa rutiner för hur brister och fel ska informeras till verksamheterna och åtgärdas.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	787,4	841,9	895,4
Verksamhetens kostnader	1 004,6	1 059,1	1 115,6
Nettokostnad*	217,2	217,2	220,1
Resultat	5,4		-2,9

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Andra åtgärder för förbättrad intern kontroll är att möjlighet att göra riskanalys i beslutsstödet Hypergene har skapats, detta kommer att lanseras under 2020. Riktlinjer och rutiner har publicerats på intranätet för hantering av anmälningar om oegentligheter.

Framtida utmaningar

Kommunen står i likhet med många andra kommuner, inför besparingsåtgärder kommande år. Kommunstyrelseförvaltningen har i samarbete med övriga förvaltningar arbetat fram förslag till effektiviseringar som ska genomföras med genomslag 2020 samt förslag till utredningsuppdrag som kan bidra till ytterligare effektivisering från 2021 och framåt.

Utmaningar finns inom området klimat och miljö för att uppnå målen i det klimat- och miljöpolitiska programmet. Programmet

gäller för hela koncernen och är kommunens klimat- och miljöambitioner. Arbetet leds av kommunstyrelseförvaltningen. En uppföljning av målen i det klimat- och miljöpolitiska programmet har gjorts som visar att arbetet mot målen har kommit igång inom de flesta områden men att mycket arbete kvarstår för att nå målen.

En framtida utmaning är att öka tryggheten i kommunen. Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för den strategiska samordningen av kommunens arbete inom trygghetsområdet. Det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet sker genom samverkan såväl mellan kommunens förvaltningar och bolag, som med externa aktörer som polis, civilsamhälle och näringsliv. Extra medel har avsatts för arbetet.

Grund- och förskolenämnden

Nämndens ansvarsområde

Grund- och förskolenämnden fullgör de av kommunens uppgifter inom skolväsendet som omfattar förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet 10-13 år, pedagogisk omsorg samt annan pedagogisk verksamhet som bedrivs istället för utbildning inom skolväsendet.

Viktiga händelser

Förskolebussen invigdes den 5 november. Från årsskiftet kommer bussen att knytas till Norra Jordbro förskoleområde.

Förskolan har en ny reviderad läroplan, där bland annat förtydliganden kring undervisning och förskolans digitalisering har gjorts. Förskolechef har fått ny titel och kallas nu för rektor.

Utbildningsförvaltningen har tecknat avtal med Stockholms universitet gällande verksamhetsförlagd utbildning (VFU), vilket gör att Haninge är först ut i landet gällande VFU-klyster. En samordnare har i uppdrag att bygga upp VFU-organisationen till att bli en naturlig del i verksamheten och i kompetensförsörjningen.

Ekonomi

Nämndens nettoutfall uppgår till 1 915,2 mnkr, vilket motsvarar en avvikelser med -4,4 mnkr eller -0,2 procent i förhållande till årsbudget. I resultatet ingår ett underskott inom elevpengsystemet med -5,5 mnkr, vilket ska vara kostnadsneutralt för grund- och förskolenämnden. Exkluderas underskottet i elevpengsystemet redovisar nämnden ett överskott med 1,1 mnkr för 2019.

Centrala förvaltningen och nämnden redovisar ett samlat underskott med -2,2 mnkr inklusive ett underskott för skolskjuts med -10,0 mnkr. Central stödavdelning och modersmålsenheter redovisar ett överskott med 4,6 respektive 1,0 mnkr för helåret 2019. Förskolans resultatenheter redovisar underskott med -4,7 mnkr. Resultatenheter inom årskurs F-6 redovisar ett samlat överskott med 4,0 mnkr och resultatenheter inom årskurs F-9/7-9 redovisar ett samlat underskott med -1,5 mnkr.

Under 2019 har nämnden disponerat 3,2 mnkr av 2018 års resultatöverföring på 6,4 mnkr, resterande 3,2 mnkr är fonderade till 2020. Resultatenheter samlade överskott vid utgången av 2019 uppgår till totalt 5,2 mnkr och de samlade underskotten uppgår till totalt -11,1 mnkr. Detta utgör också underlag för resultatöverföring till 2020. 2,8 mnkr har återbetalats av tidigare års ackumulerade underskott som vid början av 2019 uppgick till -7,7 mnkr.

Investeringar

Nämnden tilldelades 39,1 mnkr i investeringsbudget för inventarier och utrustning och 6,0 mnkr för tillkommande verksamhetsanpassningar, samt 12,0 mnkr för ökad trygghet i och utanför skolor. Totalt uppgår tilldelad investeringsbudgetram för 2019 till 57,1 mnkr. Oförbrukade investeringsmedel från 2018 på 40,3 mnkr har överförts till 2019 års investeringsbudget och nämndens sammanlagda investeringsbudget var 97,4 mnkr för 2019. Utfallet för 2019 uppgår till 13,5 mnkr. Oförbrukade investeringsmedel för avslutade investeringsprojekt uppgår till 6,4 mnkr och återförs i samband med bokslutet. 77,4 mnkr återstår i tilldelade men ej förbrukade investeringsmedel att äska om att föra över till 2020 års investeringsbudget, fördelat på 67,7 mnkr i objektsspecifika investeringsprojekt och 9,5 mnkr i ej objektbestämda investeringsprojekt.

Personal

Sjukfrånvaron har minskat under 2019 i både för- och grundskolan. I förskolans verksamhet är sjukfrånvaron för första gången under 10 procent. Personal som arbetar med barn och elever i lägre åldrar är i högre utsträckning sjuka än de som arbetar med äldre barn. Det behöver göras ett arbete för att förstå orsakerna och företagshälsovården kommer att få ett uppdrag från förvaltningen under 2020 att analysera detta. Av den totala sjukfrånvaron är långtidssjukfrånvaron något högre. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro än män. Det är jämnt mellan åldersgrupperna men en minskning har skett för personal över 50 år. Förvaltningen fortsätter med stöd till chefer kompletterat med tydliga krav och återkommande uppföljning av sjukfrånvaron. Prognosen för nämndens verksamheter är att sjukfrånvaron kommer fortsätta minska under 2020.

Intern kontroll

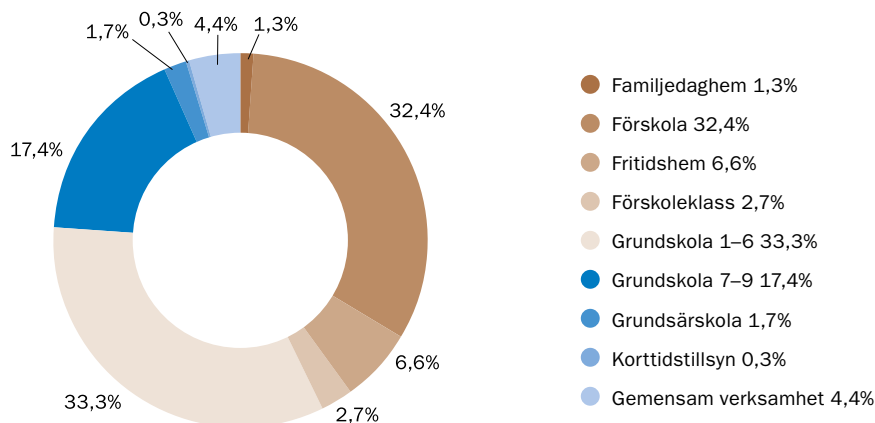
Utbildningsförvaltningen har kontrollerat om alla enheter anmäler upplevda kränkningar i ärendehanteringssystemet DF Respons. Undersökningen visar att alla skolenheter utom Ornö och Utö har anmält upplevda kränkningar i avsett system under 2019. I dessa enheters plan mot kränkande behandling framgår det inte att systemet ska användas i dessa situationer. Förslag på åtgärd är att rutinerna dokumenteras i planen för 2020.

Kontroll har gjorts av obligatoriska underlag inför mottagande i grundsärskola. Under perioden januari till augusti 2019 togs beslut om mottagande för 26 elever till grundsärskolan. 20 procent av elevakterna har valts ut för att granska om underlagen uppfyller de krav som lagen ställer på ett beslut om mottagande i grundsärskolan. Kontrollen visar att alla obligatoriska underlag fanns.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	274,4	254,6	310,3
Verksamhetens kostnader	2 059,7	2 165,4	2 225,5
Nettokostnad*	1 785,3	1 910,8	1 915,2
Resultat	14,5		-4,4

*Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige.

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Slumpvisa stickprovskontroller har genomförts på tre förskole- respektive grundskoleenheter för att kontrollera förekomsten av rutiner för att uppfylla diskrimineringslagens krav på arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering. De förskolor som granskats har rutiner. Granskningen av grundskolor visar att skolorna arbetar med aktiva åtgärder men att dokumentation inte alltid finns. Förslag på åtgärder är att ta fram mallar för dokumentation och gemensamma arbetssätt.

Framtida utmaningar

Många år framåt kommer att kännetecknas av uppförande av nya och renoveringar av gamla skolor och förskolor, en allt hårdare konkurrens om lärare och personal, fler barn och elever i vissa områden och färre i andra, samt att ekonomiska resurser inte kommer att gå hand i hand med tillväxttakten. Ovanstående faktorer och utmaningar kan riskera att utbildnings-

förvaltningen i framtiden får sämre kvalitet och lägre resultat i verksamheterna. För att möta utmaningarna och motverka de risker som kan uppstå, behöver förvaltningen i ännu större utsträckning fokusera på organisatoriska förutsättningar som ger ledare och medarbetare ökade möjligheter att inom ramen för existerande resurser bibehålla och öka kvaliteten i verksamheten.

Kompetensförsörjning är en stor utmaning. Förmågan att kompetensförsörja organisationen är kopplad till och en effekt av, hur väl utbildningsförvaltningen lyckas med att utveckla ledarskap och medarbetarskap, organisation och lärande samt hälsofrämjande organisationer. Digitaliseringen fortsätter att vara både en framtida utmaning och en del i att lösa dessa utmaningar. Förmågan att använda ny teknik som en del i att lösa kompetensförsörjningen måste utvecklas i hela organisationen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fullgör de av kommunens uppgifter inom skolväsendet som omfattar gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, utbildning i svenska för invandrare samt kommunens aktivitetsansvar för ungdomar 16-20 år. Nämnden har också kommunens uppföljningsansvar som innebär att kommunen är skyldig att hålla sig informerad om sysselsättningen hos ungdomar mellan 16 och 19 år som inte går i gymnasieskolan.

Viktiga händelser

Utbildningsförvaltningen har tecknat avtal med Stockholms universitet gällande verksamhetsförlagd utbildning (VFU), vilket gör att Haninge är först ut i landet gällande VFU-kluster. En samordnare har i uppdrag att bygga upp VFU-organisationen till att bli en naturlig del i verksamheten och i kompetensförsörjningen.

Utbildningsförvaltningen har under året arbetat fram en kvalitetsrapport kring kompetensförsörjning. Den är den första i sitt slag och är en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet. Alla de prioriterade områden utbildningsförvaltningen valt att arbeta med kommer att följas upp och avrapporteras till nämnderna genom kvalitetsrapporter. Det ger hela organisationen gemensamma bilder av hur arbetet har gått, vilka utmaningar som finns och vilka insatser som kan vara lämpliga. Det blir också ett underlag som möjliggör politiska prioriteringar.

Ekonomi

Nämndens ursprungliga budgetram 2019 uppgick till 462,0 mnkr. I reviderad budget 2019 tilldelades 1,5 mnkr med anledning av ny internprismodell och budgetramen uppgick därefter till 463,5 mnkr. I april beslutade kommunfullmäktige om överföring av driftmedel. Nämndens driftram reducerades med -0,8 mnkr och uppgår därefter till 462,7 mnkr. Det ackumulerade utfallet är 473,4 mnkr, vilket är 10,7 mnkr eller 2,3 procent högre än budget. Utfallets andel av den totala helårsramen motsvarar 102,3 procent.

Eleversättningar till gymnasieskolor har kostat 344,1 mnkr och utgör nämndens största kostnadspost. Tillsammans med tilläggsbelopp har det kostat nämnden 3,0 mnkr mer än budgeterat. Gymnasieenheterna inom nämnden har ett sammantaget negativt resultat med -6,1 mnkr. Den främsta förklaringen

är färre inskrivna elever under höstterminen, vilket inneburit lägre elevintäkter för skolorna. Vuxenutbildningen redovisar ett underskott med -5,8 mnkr på grund av fler sökande och en lagstiftning som gör att fler personer har rätt till vuxenutbildning. Central förvaltning redovisar ett överskott med 4,1 mnkr.

Investeringar

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens investeringsram 2019 uppgår till 5,0 mnkr. Det ackumulerade utfallet är 1,0 mnkr och motsvarar 20,5 procent av den totala årsbudgeten. Under året har löpande investeringar skett i framförallt möbler och lokalanpassningar.

Personal

Den totala sjukfrånvaron för gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter har uppfyllt fullmäktiges mål om en sjukfrånvaro på max 6,5 procent. Den totala sjukfrånvaron har ökat marginellt (0,4 procent) under året. Det handlar om någon enstaka långtidssjukfrånvaro och är ingenting som påverkar verksamheten. Ökningen av sjukfrånvaron har framförallt varit inom långtidssjukfrånvaron samtidigt som korttidssjukfrånvaron har minskat. Ökningen har skett i åldersgruppen 30–49 år. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro än män. Det är viktigt att bibehålla de goda siffror på sjukfrånvaro som nämnden har. Förvaltningen fortsätter med stöd till chefer kompletterat med tydliga krav och återkommande uppföljning av sjukfrånvaron. Prognosen är att sjukfrånvaron kommer fortsätta på samma låga nivå även under 2020.

Intern kontroll

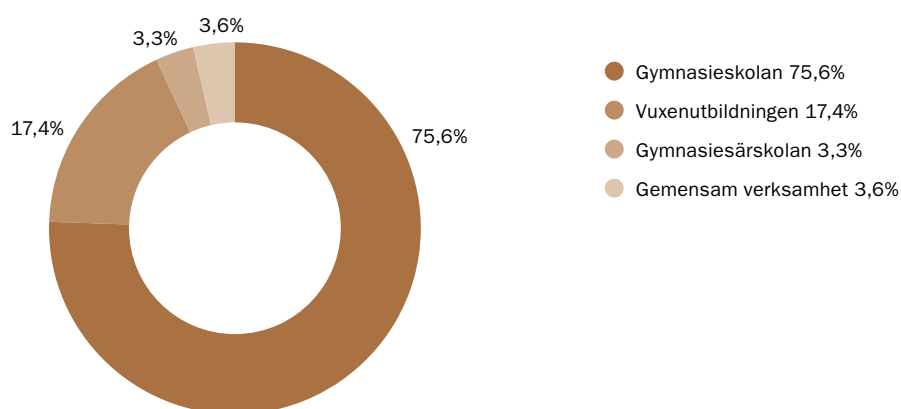
Utbildningsförvaltningen har kontrollerat om alla enheter anmäler upplevda kränkningar i ärendehanteringssystemet DF Respons. Undersökningen visar att gymnasieskolorna har kommit igång med att anmäla ärenden i avsett system. Det finns dock ett behov av utbildning i systemet inom verksamheten för att kunna använda det fullt ut. Centrum Vux har inte använt systemet men förekomsten av upplevda kränkningar inom vuxenutbildningen är lägre än i verksamheter med barn och ungdomar. Förslag på åtgärd är att anordna utbildning i ärendehanteringssystemet för personal på gymnasiet och vuxenutbildningen.

Kontroll har gjorts av obligatoriska underlag inför mottagande i gymnasiesärskola. Under perioden januari till augusti 2019 togs beslut om mottagande för 19 elever till gymnasiesärskolan.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	174,6	192,4	189,8
Verksamhetens kostnader	622,6	655,1	663,2
*Nettokostnader	447,9	462,7	473,4
Resultat	-8,3		-10,7

Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Ett slumpmässigt urval på 20 procent av elevakterna har valts ut för att granska om underlagen uppfyller de krav som lagen ställer på ett beslut om mottagande i grundsärskolan. Kontrollen visar att alla obligatoriska underlag fanns.

Kontroll har gjorts av om det finns rutiner för att arbeta med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen på enheterna. Resultatet är att alla enheter har rutiner för att arbeta med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen.

Framtida utmaningar

Efterfrågan på gymnasieplatser i Haninge kommun beräknas öka med i genomsnitt 100 platser per år under de närmaste 20 åren. En utredning för att klargöra hur lokalbehoven ska tillgodoses har påbörjats. Redan på kort sikt kommer kompletterande lokaler att behövas, i form av exempelvis paviljonger. Även antalet vuxenstudier ser ut att öka kraftigt. En ökning sågs redan under hösten 2019 som förmodligen beror på förändringar i lagstiftning men också avmattning i konjunkturen.

Många år framåt kommer att kännetecknas av en allt hårdare konkurrens om lärare och personal samt att ekonomiska resurser inte kommer att gå hand i hand med tillväxttakten. Det kan riskera att utbildningsförvaltningen i framtiden får sämre kvalitet och lägre resultat i verksamheterna. För att möta utmaningarna och motverka de risker som kan uppstå behöver förvaltningen i ännu större utsträckning fokusera på organisatoriska förutsättningar som ger ledare och medarbetare ökade möjligheter, att inom ramen för existerande resurser bibehålla och öka kvaliteten i verksamheten.

Kompetensförsörjning är också en stor utmaning. Förmågan att kompetensförsörja organisationen är kopplad till och en effekt av, hur väl utbildningsförvaltningen lyckas med att utveckla ledarskap och medarbetarskap, organisation och lärande samt hälsofrämjande organisationer. Digitaliseringen fortsätter att vara både en framtida utmaning och en del i att lösa dessa utmaningar. Förmågan att använda ny teknik som en del i att lösa kompetensförsörjningen måste utvecklas i hela organisationen.

Idrotts- och fritidsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Idrott- och fritidsnämnden ska främja idrotts- och friluftslivet samt folkhälsoarbetet i kommunen. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsmiljöer omfattande anläggningar såsom sporthallar, idrottsplatser, simhall och utomhusbassäng samt spontanidrottsytor, badplatser och motionsspår. Nämnden ansvarar även för verksamheten vid simhallen och utomhusbassängen. Vidare ansvarar nämnden för viss skötsel i skärgården samt för kommunens camping- och vandrarhemsverksamhet. I nämndens ansvar ingår även stöd till föreningslivet, lokalbokning, föreningsbidrag, registrering av lotterier och utnämning av lotterikontrollanter, Miljöverkstan samt fritidsgårdar och Jordbro parklek.

Viktiga händelser

I januari delades kultur- och fritidsnämnden i två nämnder och idrott- och fritidsnämnden bildades.

Verksamhetsformen träffpunkt i fritidsgårdsverksamheten kommer att upphöra. Det innebär att nämndens fyra träffpunkter i Lyckeby, Dalarö, Tungelsta och Vendelsöalm avvecklas fram till 2021. Avvecklingen innebär en besparing i fritidsgårdsverksamheten med över 2 mnkr. Förvaltningen har som ambition att stärka kvaliteten i kommunens kvarstående fritidsgårdsverksamhet genom nya typer av arbetssätt och verksamhetsinriktningar för att bättre svara upp mot ungas behov och önskemål, nå en större andel ungdomar samt uppnå jämställdhetsmålet.

Åbyhallen som ligger i Västerhaninge och är en fullstor idrottshall, har invigts. En större satsning på renovering och upprustning av friidrottsfältet på Torvalla är klar, det har byggts nya löparbanor, ansatsbanor för höjdhopp, längdhopp och spjutkastning. Energiprojektet på Torvalla IP är färdigställt och innebär att en anläggning för energilagring har byggts som används för uppvärmning av Torvalla sim- och sporthall, Torvalla träningshall, garage, tennishall, omklädningsrum samt ishallarna.

Ekonomi

Idrott- och fritidsnämndens ursprungliga budget 2019 uppgick till 141,1 mnkr. I april fattade kommunfullmäktige beslut om överföringsmedel på 0,8 mnkr och en teknisk ramjustering med kultur- och demokratinämnden på -1,5 mnkr. Då blev den aktuella helårsbudgeten 140,4 mnkr. Nämndens utfall för året är 136,9 mnkr som är 97,5 procent av total budget. Överskottet uppgår till 3,5 mnkr eller 2,5 procent. Det förklaras framför allt av temporära vakanser och i viss mån även av högre intäkter från lokaluthyrning och simhallsavgifter.

Investeringar

Nämndens ursprungliga investeringsbudget 2019 var 26,5 mnkr. Kommunfullmäktige beslutade om överföringsmedel på 30,0 mnkr i april och den slutliga investeringsbudgeten blev 56,4 mnkr. Årets förbrukning uppgår till 34,9 mnkr, vilket motsvarar 61,8 procent av helårsramen. Årets största investeringsprojekt har varit nya konstgräsplaner på Haningevallan och i Lyckeby samt ny belysning och byte av löparbanor på Torvalla IP.

Personal

Den totala sjukfrånvaron är 6,9 procent. Resultatet är inte jämnt under året och sjukfrånvaron är högre de mest arbetsintensiva månaderna. Denna iakttagelse kommer förvaltningen att fördjupa sig i framöver. Sjukfrånvaron skiljer sig åt mellan yrkesgrupperna och även detta försöker förvaltningen arbeta med på olika sätt. Sjukfrånvaron bland kvinnor är något högre än för män och är jämnt fördelad mellan kort och lång sjukfrånvaro. Förvaltningen arbetar systematiskt och strukturerat med att hålla den sjukfrånvaro som man som arbetsgivare kan påverka, på en så låg nivå som möjligt. Historiskt har förvaltningens totala sjukfrånvaro varit betydligt högre. Förvaltningen har utarbetat och följer en plan för hur sjukfrånvaron kan sänkas.

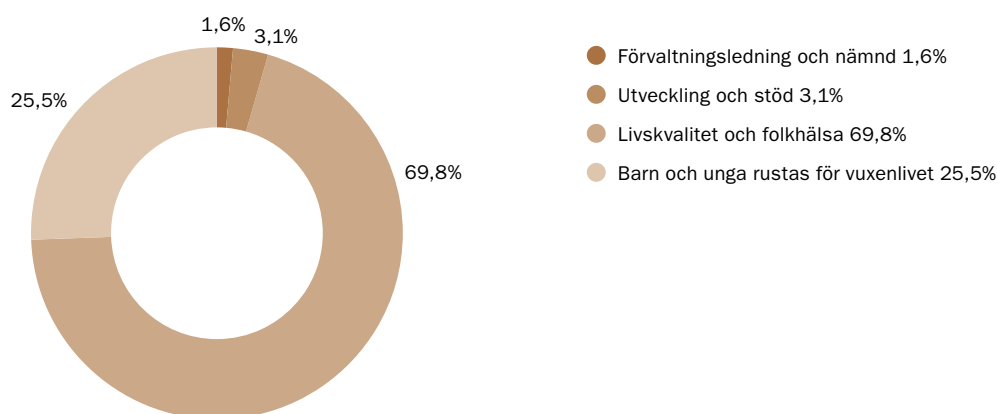
Intern kontroll

Kultur- och fritidsförvaltningen har kontrollerat att beslut fattas enligt delegationsordningen och att besluten anmäls till nämnden. En kontroll av samtliga beslut inom två olika ärendetyper har därför gjorts. I idrott- och fritidsnämnden har samtliga beslut undertecknats och anmälts till nämnden i enlighet med delegationsordningen.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	32,0	37,6	35,6
Verksamhetens kostnader	154,5	178,0	172,5
*Nettokostnader	122,4	140,4	136,9
Resultat	2,1		3,5

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Kontroll av att rätt attestant godkänner fakturorna har omfattat femton fakturor, tre i vart och ett av de tre geografiska områdena och tre på central förvaltningsnivå. Stickproven har även inkluderat manuella utbetalningar. Samtliga kontrollerade fakturor och manuella utbetalningar har attesterats av rätt person.

Föreningsbyrån har genomfört verksamhetsbesök i idrottshallar och idrottsplatser och kontrollerat att rätt verksamhet är på den tid som är bokad. Samtliga obemannade inomhushallar är även utrustade med kortläsare som möjliggör kontroll via inpasseringsrapporter som skapas dagligen, av att bokade sporthallstider verkligen har utnyttjats. Vid oklarheter tas kontakt med berörda. Om lokalen inte har nyttjats och den som haft bokningen ej har meddelat föreningsbyrån detta, skickas en faktura för ej utnyttjad tid.

Merparten av de ca 100 000 bokade timmarna i bokningssystemet är schemabokningar som sträcker sig över hela terminer. Dessa bokningar läggs in manuellt och därmed säkerställs att rätt taxa tillämpas på respektive bokning. Under 2019 har ca 2 500 bokningsförfrågningar gjorts via webben. Dessa administreras av föreningsbyrån och kontroll av att rätt taxa tillämpas görs på samtliga bokningar som bekräftas till kund.

Kontroll görs av att redovisning för aktiviteter inkommer i samband med bidragsansökningar samt vid behov. Vid kontroll av redovisning tillses att bidraget gått till ansökt aktivitet och att rätt målgrupp tagit del av aktiviteten.

Framtida utmaningar

Kultur och fritidsförvaltningen ser med både tillförsikt och oro på framtiden. Förvaltningen ser framför sig att i än större utsträckning möjliggöra en angelägen kultur- och fritidsverksamhet med ett attraktivt utbud, så att alla i Haninge kan uppleva och göra saker man tycker om men även får möjlighet att upptäcka nytt. Förväntan är relevant med tanke på den ökade inflyttningen i kommunens olika områden och med hänsyn tagen till framväxten av den regionala stadskärnan.

Det ökande antalet besökare och nya förväntningar för också med sig behov av ökat byggande av kultur- och fritidslokaler såsom ny simhall, aktivitetshus i Vega, konstgräsplaner och ytor för spontant utövande av idrott. Detta är positivt utifrån att utbudet ökar och verksamheterna moderniseras. Samtidigt ökar såväl drifts- och investeringskostnader i snabb takt vilket gör att förvaltningen riskerar att inneha moderna och fina anläggningar men inte medel att fylla dessa med verksamhet.

Kultur- och demokratinämnden

Nämndens ansvarsområde

Nämnden ska bedriva och främja kulturverksamhet, samverka med föreningsliv samt följa och främja demokratiutvecklingen i Haninge. Nämnden ansvarar för bibliotek, kulturskola, kulturverksamhet, konsthall, konstutställningar och offentlig konst samt verksamhet inom kulturmiljöområdet. I nämndens ansvar ingår även lokalbokning samt stöd och föreningsbidrag till studieförbund och föreningar inom kulturområdet.

Viktiga händelser

I januari delades kultur- och fritidsnämnden i två nämnder och kultur- och demokratinämnden bildades.

Den 9 september antogs kulturmiljöprogrammet i kommunfullmäktige. Det innebär att det nu finns ett kommunövergripande styrdokument för hur kommunens kulturmiljöer ska hanteras och förvaltningen har bättre förutsättningar för att stärka kulturmiljöarbetet i kommunen. I Haninge finns en mångfald av kulturmiljöer med allt ifrån det världsunika gravfältet Jordbro gravfält, till vrakmiljön vid Dalarö. Målet i kulturmiljöprogrammet är att bevara, använda och utveckla kulturmiljöerna i Haninge så att de kan vara en tillgång för alla. Till stöd för programmet har inventeringar av kommunens olika kulturmiljöer påbörjats.

Ekonomi

Kultur- och demokratinämndens ursprungliga budget 2019 uppgick till 80,6 mnkr. I april fattade kommunfullmäktige beslut om överföringsmedel på 0,9 mnkr och teknisk ramjustering med idrotts- och fritidsnämnden på 1,5 mnkr. Det ökade kultur- och demokratinämndens budget till 83,0 mnkr. Det totala utfallet för året är 80,0 mnkr, vilket är 96,3 procent av den totala driftbudgeten. Överskottet för året uppgår till 3,1 mnkr eller 3,7 procent. De främsta orsakerna är lägre personalkostnader på grund av vakanser och lägre utbetalningar av föreningsbidrag än budgeterat.

Investeringar

Nämndens ursprungliga investeringsbudget var 12,5 mnkr. I april beslutade kommunfullmäktige om överföringsmedel på 15,4 mnkr. Den aktuella investeringsbudgeten blev därmed knappt 28,0 mnkr. Förbrukningen under året uppgår till 3,4 mnkr, vilket motsvarar 12,1 procent av helårsbudgeten. Färdigställda investeringsprojekt är trådlöst ljud- och mikrofonsystem och hörslina i Handens kulturhus, anskaffning av möbler och musikinstrument till Kulturskolan och inventarieinköp i Brandbergens och Västerhaninge bibliotek.

Personal

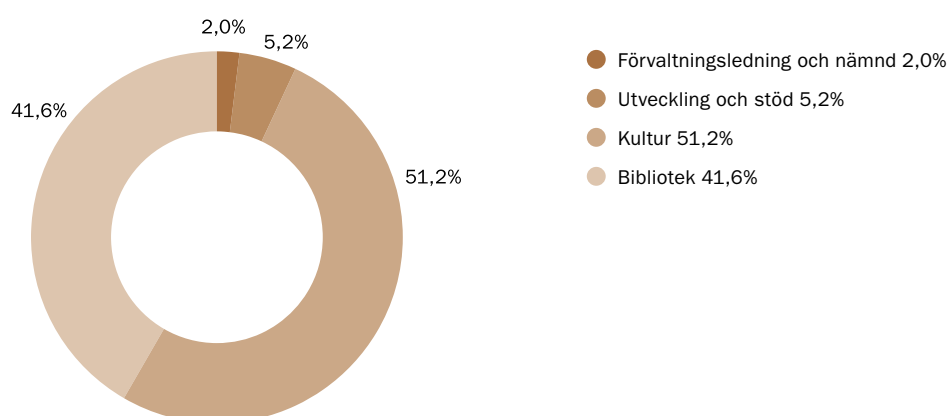
Den totala sjukfrånvaron är 2,6 procent. Sjukfrånvaron bland kvinnor är högre än för män, men fortfarande på låga nivåer. Nämndens medarbetare är till största delen kvinnor vilket påverkar utfallet. Förvaltningen har också noterat att sjukfrånvaron för medarbetare upp till 29 år är högre än för övriga ålderskategorier. Detta ska förvaltningen följa upp men bedömningen är att det beror på att antalet medarbetare i den åldersgruppen är litet och enstaka sjukfrånvaro ger ett stort utfall. Av de som är sjukskrivna är en liten andel långtidssjukskrivna.

Förvaltningen arbetar systematiskt och strukturerat med att hålla den sjukfrånvaro som man som arbetsgivare kan påverka på en så låg nivå som möjligt. Historiskt har förvaltningens totala sjukfrånvaro varit betydligt högre. Förvaltningen har utarbetat och följer en plan för hur sjukfrånvaron kan sänkas.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	5,1	6,3	4,8
Verksamhetens kostnader	82,3	89,4	84,7
*Nettokostnader	77,2	83,0	80,0
Resultat	2,3		3,1

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Intern kontroll

Kultur- och fritidsförvaltningen har kontrollerat att beslut fattas enligt delegationsordningen och att besluten anmäls till nämnden. En kontroll av samtliga beslut inom två olika ärendetyper har därför gjorts. I kultur- och demokratinämnden har samtliga beslut undertecknats och anmälts till nämnden i enlighet med delegationsordningen.

Kontroll av att rätt attestant godkänner fakturorna har omfattat femton fakturor, tre i vart och ett av de tre geografiska områdena och tre på central förvaltningsnivå. Stickprov har även inkluderat manuella utbetalningar. Samtliga kontrollerade fakturor och manuella utbetalningar har attesterats av rätt person.

Föreningarna får information om att föreningsbidraget ska redovisas senast 3 månader efter avslutad aktivitet. Då beviljanden sker löpande under året sker även kontroll av att redovisning inkommit löpande. Vid behov påminns respektive förening om att redovisning skall skickas in. Vid kontroll av redovisningen tillses att bidraget gått till sökt aktivitet och att rätt målgrupp tagit del av aktiviteten.

Framtida utmaningar

Kultur- och fritidsförvaltningen ser med både tillförsikt och oro på framtiden. Förvaltningen ser framför sig att i än större utsträckning möjliggöra en angelägen kultur- och fritidsverksamhet med ett attraktivt utbud, så att alla i Haninge kan uppleva och göra saker man tycker om men även får möjlighet att upptäcka nytt. Förväntan är relevant med tanke på den ökade inflyttningen i kommunens olika områden och med hänsyn tagen till framväxten av den regionala stadskärnan. Kultur och fritid erbjuder platser och arenor som skapar trygghet och en känsla av sammanhang vilket är av stor vikt för många människors möjlighet till ett gott liv.

Det ökande antalet besökare och nya förväntningar för också med sig behov av ökat byggande av kultur- och fritidslokaler såsom ny simhall, aktivitetshus i Vega, konstgräsplaner och ytor för spontant utövande av idrott. Detta är positivt utifrån att utbudet ökar och verksamheterna moderniseras. Samtidigt ökar såväl drifts- och investeringskostnader i snabb takt vilket gör att förvaltningen riskerar att inneha moderna och fina lokaler men inte medel att fylla dessa med verksamhet.

Socialnämnden

Nämndens ansvarsområde

Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, det vill säga ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt stöd till barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen och tvångslagarna lag om vård av unga (LVU) och lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM). Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning, familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor och frågor som rör flyktingmottagandet.

Viktiga händelser

Utifrån den förändrade omvärlden gjordes hösten 2019 en genomlysning av socialtjänstens arbetsmarknadsuppdrag. Det tydliggjorde förändringsområden som syftar till att effektivisera arbetsmarknadsuppdragen och försörjningsstödsprocessen genom att bland annat korta ledtider så att individer snabbare får stöd till rätt försörjning.

Haninge kommun tog under hösten emot priset Årets förebyggande kommun med motiveringen att priset tilldelas en kommun som på ett föredömligt och framgångsrikt sätt tagit initiativ till, inspirerat, implementerat, drivit eller förvaltat ett ANDT-förebyggande arbete. Priset delas ut årligen av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Fullmäktige tog den 4 november beslut om att bilda en ny gemensam förvaltning av social- och äldreförvaltningen från 1 januari 2020. Den nybildade social- och äldreförvaltningen innebär större möjligheter till ständig förbättring av ledning, styrning och uppföljning av verksamheten för att möta de utmaningar som verksamheten står inför.

Ekonomi

Socialnämndens ursprungliga driftbudget för 2019 var 929,0 mnkr. Nämndens budget har sedan ökat med 33,5 mnkr i samband med reviderad budget 2019. Budgetjusteringen avsåg ny internprismodell, tilldelade medel för ökad trygghet, feriepraktik och hedersrelaterat våld samt volymkompensationsjustering. Inklusiv justeringar är nämndens beslutade budget 962,5 mnkr. Nettokostnaden för året uppgår till 957,3 mnkr, vilket motsvarar 99,5 procent av nämndens årsbudget. Det innebär ett överskott på 5,2 mnkr (0,5 procent) jämfört med budget. Nämnden har haft högre kostnader än budgeterat för ekonomiskt bistånd, placeringar av barn, unga och vuxna samt insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning. Effektiviseringar inom förvaltningen har ändå gett en ekonomi i balans. Kostnader för mottagande av nyanlända vuxna har

helt bekostats av statsbidrag och större delen (30,3 av totalt 39,9 mnkr) av kostnader för mottagande av ensamkommande barn har täckts av statsbidrag.

Investering

Total investeringsbudget för året efter överföringar var 11,1 mnkr. Totalt förbrukades 5,8 mnkr. Utöver detta har ytterligare 1,0 mnkr förbrukats med en beställning av nytt låssystem och nytt verksamhetssystem tillsammans med äldreförvaltningen. Överskottet på 4,3 mnkr beror på att vissa påbörjade renoveringsprojekt inte slutförts under året samt att några projekt förskjutits till 2020.

Personal

Den totala sjukfrånvaron har minskat med 1,0 procent från föregående år. Korttidssjukfrånvaron har ökat med 4,7 procentenheter samtidigt som långtidssjukfrånvaron har minskat. När det gäller sjukfrånvaro hos kvinnliga medarbetare har den minskat med drygt 1 procent medan de manliga medarbetarna ligger kvar på samma utfall som föregående år. I ålderskategorin för medarbetare under 29 år har sjukfrånvaron minskat med 1,5 procent sen föregående år och i ålderskategorin för medarbetare mellan 30-49 år har den minskat med 1 procent. Även sjukfrånvaron hos medarbetare över 50 år har minskat med nästan 1 procent. Minskningen av sjukfrånvaron går att härleda till insatser som gjorts i samarbete med personalavdelningen och företagshälsovården. Ett systematiskt arbetssätt gällande uppföljning av sjukfrånvaron har införts under 2019 och har visat sig ge ett positivt resultat.

Intern kontroll

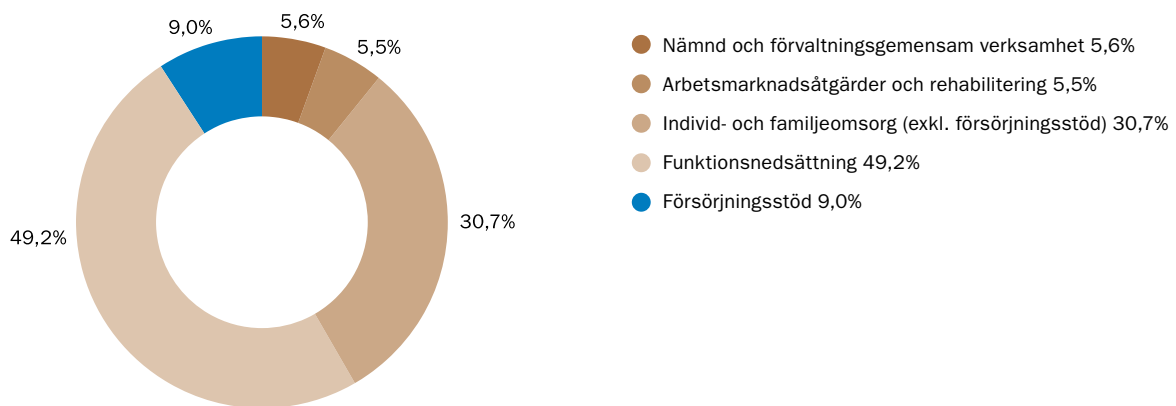
Kontroll har gjorts om förvaltningen lever upp till ramavtals-trohet vid köp av placeringar. Av de 30 placeringarna som kontrollerades hade 22 gjorts inom ramavtal och 8 utanför. Av de åtta fanns avstegsrapport i två fall, förklaring i fem fall och i ett fall saknades förklaring. Åtgärden är att uppdatera berörda verksamheter om rutiner för avsteg från ramavtal.

Kontroll har skett av förvaltningens fakturor under året för direktupphandling av kurser, konferenser och utbildningar till ett inköpspris mellan 25 000 och 100 000 kronor (totalt fem inköp). Enligt rutiner ska tre leverantörer tillfrågas och direktupphandling ska dokumenteras och diarieföras samt skickas till Upphandling Södertörn. I de fyra fall där endast en leverantör tillfrågats, saknades dokumentering och diarieföring. Avtalen har inte skickats till Upphandling Södertörn. Åtgärd är att förvaltningens samtliga chefer får information om rutin för direktupphandling.

EKONOMI (MNKR)	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	327,6	267,7	280,7
Verksamhetens kostnader	1 216,9	1 230,2	1 238,0
Nettokostnader*	889,3	962,5	957,3
Resultat	1,9		5,2

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Fler kontroller av rutiner i verksamheten har resulterat i följande åtgärder:

- Verksamheterna genomför egenkontroll av att rutin för hantering av privata medel genomförs minst en gång per år med specifik kontroll av att samtliga brukare har inventarieförteckning samt att avstämning av bokföringsblad kontrolleras en gång per månad.
- Fortsätta arbetet för att säkerställa att informationen på webben är uppdaterad.
- Handlingsplan för att komma i fatt med gallring enligt dokumenthanteringsplan.
- Säkerställa att rutinerna för registrering av allmänna handlingar följs.
- Upprätta en rutin för hälsoundersökningar vid placering av barn och unga.

Framtida utmaningar

Haninge kommun har specifika utmaningar som påverkar socialtjänsten i jämförelse med andra kommuner enligt nationell statistik, bland annat råder trångboddhet och bostadsbrist i kommunen. Nya grupper söker sig till socialtjänsten på grund av att de saknar möjlighet att få egen bostad. Grupper som berörs är bland annat nyanlända, unga, skuldsatta och personer med generellt svag ekonomi.

Utmaningar de närmaste åren finns även inom området arbete och försörjning. Enligt SCB låg ungdomsarbetslösheten (18–24 år) på 9,9 procent under november 2019, vilket är en ökning med 1,3 procentenheter i jämförelse med samma period 2018. Ökningen var störst bland män som ökade med 2,2 procentenheter. Ungdomsarbetslösheten var högre än både riket och Stockholms län. Långtidsarbetslösheten (25–64 år) och andelen som varken arbetar eller studerar ligger också högt i jämförelse med andra kommuner i storstadsregioner.

Stadsbyggnadsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för de kommunala verksamheterna inom detaljplanering, bygglovshantering samt mätning och kartframställning. Nämnden ansvarar för kommunens vägar, parker, vatten- och avloppsverksamhet, är kommunens myndighet i trafikfrågor och hamnfrågor samt myndighet för adresshantering och lägenhetsregister.

Viktiga händelser

Kommunens totala resultat i nöjdhetsindexmätningen (NKI) för företagare var 75 och visar att stadsbyggnadsförvaltningens målmedvetna arbete har gett resultat, bland annat har resultatet för myndighetsområdet bygglov ökat med nästan det dubbla.

För andra året i rad ägde tulpanfesten rum. Uppemot 3 000 besök noterades vid den populära tulpanplockningen. Dagen bjöd också på kulturevenemang, trädgårdsföreläsning, skapande av insektshotell och tur med häst och vagn. Förvaltningen nyttjade tillfället för att ha en medborgardialog med invånarna om utvecklingen av kulturhusparken vid Haninge kulturhus. Tulpanfesten bidrog till att Haninge centrum besöksström ökade med drygt 20 procent.

Ekonomi

Nämndens ursprungliga beslutade budgetram för år 2019 uppgick till 150,2 mnkr. Nämndens budget har sedan reviderats med 6,0 mnkr efter beslut om överföring av överskottsmedel från år 2018. Inklusive justeringar är nämndens budget 156,2 mnkr. Utfallet för perioden är 152,6 mnkr vilket motsvarar 97,7 procent av årsbudgeten. Resultatet är 3,6 mnkr bättre än periodens budget vilket motsvarar 2,3 procents avvikelse. Ökade intäkter inom lantmäteriverksamheten för fler slutförda ärenden och minskade intäkter inom bygglovsverksamheten för färre inkomna stora bygglov redovisas under året. Lägre kapitalkostnader samt oförbrukad nämndreserv påverkar årets utfall mot budget positivt. Vatten och avloppsverksamheten redovisar intäkter i nivå med budget, minskade kostnader för inköp av vatten och avloppsrening balanseras av ökade kostnader för vattenläckor. Efter årets avsättning på 9,4 mnkr till Fors investeringsfond redovisas nollresultat. Övrig verksamhet, park, plan samt teknik har tillsammans resultat i nivå med budget.

Investeringar

Stadsbyggnadsnämndens ursprungliga investeringsbudget 2019 uppgick till 168,0 mnkr. Från 2018 överfördes under året 65,9 mnkr för framflyttade projekt. Av den sammanlagda ramen på 233,9 mnkr blev utfallet 142,5 mnkr. En del projekt har fått

förändrad kostnadsbild och flera har fått framflyttad tidplan. Några av projekten som genomfördes 2019 är (mnkr) VA-verk och anläggningar (5,6), Fors framtid (13,8), VA- huvudvattenledning (39,9), ledningsförnyelse (21,8), dagvatten åtgärdsplan (12,1), VA-serviser (3,0), lekplats- och parkupprustning (4,4), åtgärder enligt cykelplan, tillgänglighets- och trafiksäkerhetsinvesteringar (8,6), bronderhåll (15,4).

Personal

Under 2019 har den totala sjukfrånvaron i förvaltningen jämfört med 2018 minskat något. Kvinnor är mer sjuka än män. Kvinnornas totala sjukfrånvaro har ökat något, männens har minskat. Den högsta sjukfrånvaron finns i åldersgruppen yngre än 29 år.

2019 års arbetsplatsundersökning visar en positiv ökning inom området arbetsmiljö och medarbetarnas upplevelse av motivation har ökat. Området attraktiv arbetsgivare har minskat något. Personalomsättningen har under 2019 minskat. Förvaltningen tror att stabilare avdelningar i och med mycket fokus på kulturbyggande för grupper, bra ledarskap och nyrekryteringar på chefsidan kommer att leda till att personalomsättningen fortsätter vara på ungefär samma nivå som idag, dvs 7,8 procent. Med ett strukturerat kompetensförsörjningsarbete kommer pensionsavgångar men också förändringar som kommer av samhällsutvecklingen i stort att kunna hanteras bättre än tidigare.

Intern kontroll

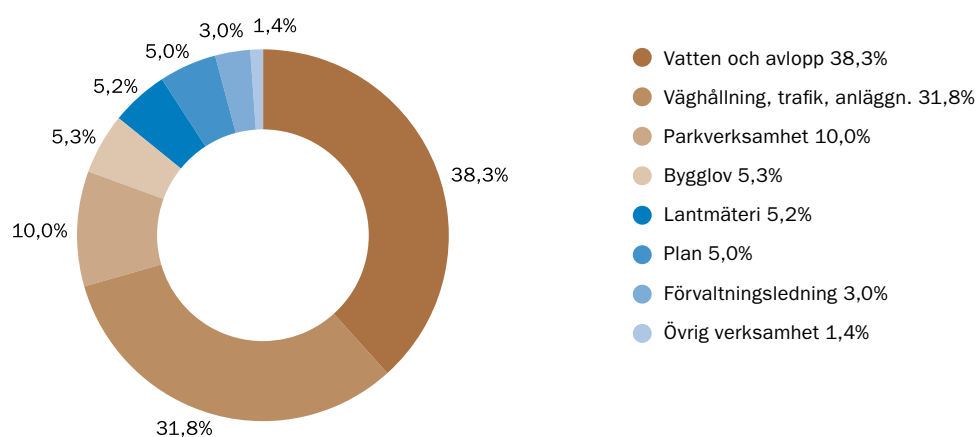
Kontroll har gjorts av hur stadsbyggnadsförvaltningens organisation säkerställer beredskap och hantering av extremväder. VA- avdelningen har tagit fram rutiner vid vattenbrist, torka och skyfall för att snabbt kunna organisera krisledningen men även för att kunna informera medborgare. Teknikavdelningen hjälper till och stöttar med sina resurser när VA-avdelningen behöver förstärkning. Förvaltningen ser även över hur man långsiktigt kan förebygga och stärka upp områden som visat sig vara extra känsliga vid extremväder.

Ett kontrollmoment avser resurser från Upphandling Södertörn. Förvaltningen har problem med resursbrist hos Upphandling Södertörn, vilket försenar och försvårar pågående och planerade upphandlingar. Förvaltningen har dialog med Upphandling Södertörn och har startat ett arbete för att tydliggöra behovet och vilket stöd som behövs. Förvaltningen fortsätter att arbeta tillsammans med Upphandling Södertörn för att lösa de problem som kvarstår men ser även över möjligheten att anställa en egen upphandlare.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	289,1	317,5	320,5
Verksamhetens kostnader	428,4	473,7	473,1
Nettokostnad*	139,3	156,2	152,6
Resultat	6,9		3,6

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Dokumenthanteringsplanerna inom kommunens samtliga förvaltningar har genomgått en genomlysning för att se när det senast uppdaterades. Stadsbyggnadsnämnden och lantmäterimyndighetens dokumenthanteringsplan har arbetats igenom under 2019 och avstämning med samtliga avdelningar har genomförts. Den slutgiltiga versionen kommer att vara färdig under första kvartalet 2020.

Framtida utmaningar

Förvaltningen står inför flera stora utmaningar de kommande åren som i huvudsak är kopplade till tillväxten och innebörden av att gå från förort till stadskärna, klimatförändringarna och digitaliseringen. Kommunen behöver göra stora investeringar i VA-systemet och i vägnätet. Investeringarna är nödvändiga inte bara för att koppla på nya bostäder och andra fastigheter utan även för att öka kapaciteten i befintligt VA-system.

Kommunens tillväxt innebär stora investeringar i infrastruktur och allmänna anläggningar. De stora investeringsbehoven

påverkar inte bara investeringsbudgeten utan även förvaltningens driftsbudget eftersom kapitalkostnaderna kommer att öka kraftigt framöver.

En utmaning som följer av klimatförändringarna är att bevara den biologiska mångfalden i naturen. Exempelvis har kommunen fått ökade problem med granbarkborren som förstör granskog. Detta problem berör flera förvaltningar och samordning kommer att behövas framöver. Kostnaderna kommer att öka för förebyggande trädfällning och markröjning.

Förvaltningen är en systemtung verksamhet. En utmaning är att förvaltningen behöver hantera de många olika IT-system som införts de senaste åren och som inte är sammankopplade och samordnade. Förvaltningen står även inför att ta nästa steg för att åstadkomma en obruten digital informationshantering i samhällsbyggnadsprocessen.

Äldrenämnden

Nämndens ansvarsområde

Äldrenämnden ansvarar för kommunens vård och omsorg till personer över 65 år och äldre. Vården och omsorgen utövas i form av förebyggande verksamhet, dagverksamhet, hemtjänst, korttidsboende och vård- och omsorgsboende.

Viktiga händelser

Under hösten 2019 har förvaltningen inrättat hemgångsteam som fyller en viktig funktion vad gäller att kartlägga behov och se till att stöd tillhandahålls efter hemgång efter sjukhusvistelse.

En förändring har genomförts innebärande mindre arbetsgrupper i utförarverksamheten. Att minska antalet personal som kunder möter bedöms vara betydelsefullt vad gäller upplevd trygghet och förtroende för kommunen som utförare.

Ett pilotprojekt har startats i Västerhaninge hemtjänst med serviceteam, som består av vårdbiträden och annan personal utan undersköterskekompetens. Genom detta skapas möjlighet att i större utsträckning styra användandet av undersköterskor till arbetsuppgifter som kräver deras kompetens.

Fullmäktige tog den 4 november beslut om att bilda en ny gemensam förvaltning av social- och äldreförvaltningen från 1 januari 2020. Den nybildade social- och äldreförvaltningen innebär större möjligheter till ständig förbättring av ledning, styrning och uppföljning av verksamheten för att möta de utmaningar som verksamheten står inför.

Ekonomi

Budgetramen för 2019 uppgick till 812,1 mnkr och det ackumulerade utfallet för året blev 813,1 mnkr. Utfallet innebär en negativ avvikelse med -1,1 mnkr eller med 0,1 procent. Äldrenämndens egen utförarorganisation redovisar ett negativt utfall med -10,6 mnkr jämfört med budget. Även den centrala förvaltningen och kostnaden runt äldrenämnden redovisar ett sammantaget negativt utfall på -1,5 mnkr. Det positiva utfallet med ett överskott på 11,0 mnkr på beställarsidan väger nästan upp underskotten på utförarsidan, central förvaltning och nämnd.

Överskottet på beställarsidan beror i första hand på en minskning av vårddyggn på korttidsboende. De senaste årens kraftiga volymutveckling vad gäller hemtjänstinsatser och bidrag till bostadsanpassningsåtgärder har bromsats upp. Nettokostnaden för äldrenämndens verksamhet har ökat från 773,0 mnkr 2018 till 813,1 mnkr 2019 eller med 40,1 mnkr vilket motsvarar en ökning med 5,2 procent. Volym- och kostnadsökningen kan i första hand kopplas till en fortsatt ökning av insatser för gruppen äldre över 75 år.

Personal

Den totala sjukfrånvaron under året var 0,6 procentenheter lägre än året innan. Sjukfrånvaron har minskat inom flera ålderskategorier bland såväl män som kvinnor. En tydlig minskning kan noteras vad gäller långtidssjukfrånvaro. Under året har förvaltningen arbetat med tillämpningen av kommunens rutiner avseende rehabilitering och sjukfrånvaro. Detta bedöms kunna förklara den minskning som kan noteras. Det är betydelsefullt att bibehålla en fortsatt minskning av sjukfrånvaron och minskningen behöver ske inom samtliga kategorier. Under 2020 kommer resultat från arbetsplatsundersökningen ge värdefull information vad gäller lämpliga fokusområden inom ledarskap och arbetsmiljö.

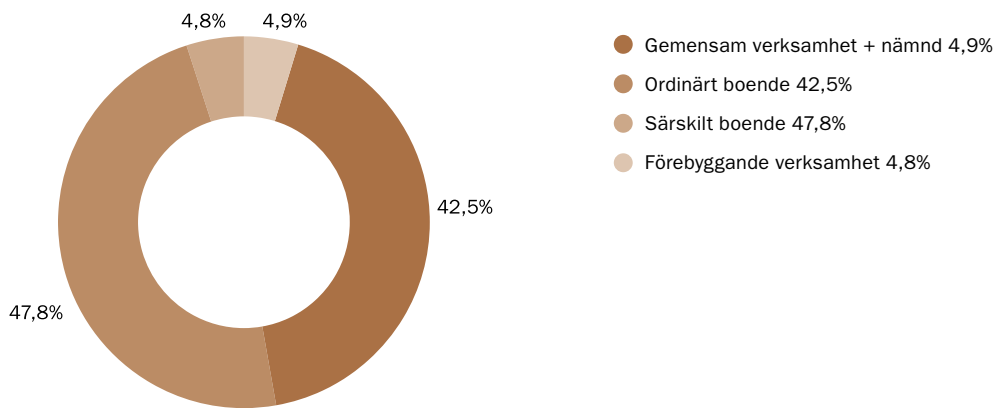
Intern kontroll

Stickprovskontroller har gjorts av information om äldreomsorgen på haninge.se och intranätet. Kontrollerna visar att informationen på hemsidan i hög grad är uppdaterad men att avvikelser förekommer. Kommunikatör har åtgärdat detta. En del rutindokument saknas fortfarande på intranätet. Under 2020 kommer arbetet fortgå och även samordnas inom social- och äldreförvaltningen. Förvaltningen har en ambition att utöka antalet redaktörer som uppdaterar hemsidans och intranätets innehåll.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	134,5	109,3	131,7
Verksamhetens kostnader	907,5	921,4	944,8
*Nettokostnader	773,0	812,1	813,1
Resultat	-7,4		-1,1

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

BRUTTOKOSTNAD, FÖRDELAD PER VERKSAMHET 2019

Uppföljning har gjorts av att förvaltningen har ändamålsenliga rutiner för att verifiera att ersättning till utförare inom hemtjänst motsvarar biståndsbeslut och utförd insats. Bedömningen är att verifieringen sker på ett vis som innebär att differenser kan undvikas mellan ersättning till utförare och utförd insattid. Vad gäller utförd tid föreligger svårigheter att exakt bedöma tillförlitligheten i utförarnas rapportering. En processbeskrivning avseende tillvägagångssätt vid kontroll av att ersättning motsvarar biståndsbeslut och utförd insats, kommer under 2020 att upprättas för att säkra ett personoberoende arbetssätt. Ett digitalt system för tidsregistrering ska vara klart under 2020 och kommer att öka tillförlitligheten i utförarnas rapportering.

Kontroll har gjorts av att externa placeringar på vård- och omsorgsboenden utanför kommungränsen följs upp årligen av kommunen. Vid kontrollen har konstaterats att ingen dokumentation om uppföljning har gjorts sedan 2017, vad gäller de 31 aktuella placeringarna. Åtgärder har vidtagits i syfte att säkerställa tydlighet i rutiner och att tid avsätts för kontinuerlig uppföljning av placeringarna.

Framtida utmaningar

Kompetent personal behöver rekryteras i tillräcklig mängd och förmås att stanna kvar i verksamheten. Andelen utbildad vårdpersonal behöver öka och befintliga resurser behöver användas för de insatstyper där deras kompetens mest behövs.

Omställningen till en organisation med heltid som norm innebär utmaningar vad gäller en bemanningsplanering där ordinarie personal täcker kundernas behov av vård över dygnet. Åtgärden bedöms kunna ha en positiv inverkan vad gäller kompetensförsörjningen.

En viss minskning av sjuktalet har konstaterats under 2019. Inom flera verksamheter är sjuktalet dock besvärande höga. En viktig utmaning ligger i att utveckla och implementera verkamma metoder för att hantera denna situation. Det nära ledarskapet kan innebära förbättrade förutsättningar för en god arbetsmiljö och därmed lägre sjukfrånvaro. En utmaning är att säkerställa att förväntade effekter av förändringen uppnås.

Södertörns upphandlingsnämnd

Ansvarsområde

Södertörns upphandlingsnämnd samordnar Haninge och Nynäshamns upphandlingar av varor och tjänster för kommunernas verksamheter. Syftet är att få rätt kvalitet och bästa affärsmässiga villkor till lägsta möjliga kostnad.

Viktiga händelser

Södertörns upphandlingsnämnd samordnar upphandlingar så långt som möjligt mellan kommunerna och bolagen. Under året har arbetet med att samordna och genomföra upphandlingar fortsatt. Upphandling Södertörn har även genomfört en ny upphandling av samordnad varudistribution för kommunerna på Södertörn. Det nya avtalet träder i kraft sommaren 2020 och arbetet med implementation pågår.

Arbetet med en omfattande vidareutveckling av Södertörns upphandlingsnämnd pågår med planen att beslut kan fattas i respektive kommun under hösten. Förändringarna avser leverans, finansiering och vidareutveckling av gällande policy och riktlinjer.

Ekonomi

Nämndens budgetram var 24,1 mnkr. Utfallet för året blev 24,1 mnkr. Nämndens nettoresultat är noll, då resultatet balanseras över till 2019. Verksamhetens underliggande resultat för året visar på ett överskott om 0,858 mnkr.

Intern kontroll

Under 2019 har en ny internkontrollplan arbetats fram med närmare fokus på interna rutiner och den egna verksamheten. Den tidigare internkontrollplanen innehöll i valda delar sådant som upphandlingsnämnden inte direkt kan påverka, varför dessa delar till 2020 har lyfts ut ur internkontrollplanen.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	23,6	24,1	24,1
Verksamhetens kostnader	23,6	24,1	24,1
Nettokostnader*			0
Resultat	0		0

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

Södertörns överförmyndarnämnd

Ansvarsområde

Södertörns överförmyndarnämnd ansvarar för tillsyn och handläggning av ärenden avseende förmyndarskap, godmanskap och förvaltare. Överförmyndarnämnden ska genom sin tillsyn säkerställa att de som har en förordnad god man, förvaltare eller är underåriga inte lider rättsförlust.

Viktiga händelser

Från den 1 januari 2019 ingår Salems kommun i Södertörns överförmyndarnämnd. Salems ärenden integrerades i Södertörns struktur under januari 2019.

En grundläggande förutsättning för att uppfylla överförmyndarnämndens tillsynsuppdrag är att granskningen av ställföreträdarnas årliga redovisningshandlingar sker korrekt och i rätt tid. Under 2019 har granskningen av årsräkningar genomförts betydligt snabbare än under något föregående år. Orsaken är en stabil arbetsgrupp, en effektiviserad granskningsrutin och en prioritering av granskning.

Arbete med att upphandla ett ärendehanteringssystem påbörjades under hösten 2019. Målet är ett införande under hösten 2020 med en planerad driftsättning 2021-01-01.

Ekonomi

Nämndens budgetram var 29,6 mnkr. Utfallet för året blev 29,6 mnkr. Verksamhetens underliggande resultat för året visar på ett överskott om 1,76 mnkr. Resultatet balanseras över till 2020 och ger nettoresultat noll.

Avvikelsen beror till största del på att antalet ensamkommande barn minskar snabbare än förväntat vilket medför en lägre kostnad jämfört med budget. Minskningen beror på att barnen blivit myndiga eller uppskrivits i ålder samt att färre ensamkommande barn än förväntat kommit till Sverige och därmed till Södertörns överförmyndarnämnd.

Intern kontroll

Av interkontrollplanens fyra kontrollmoment visar två på bra resultat. I övriga två kontrollmoment finns avvikelser som kommer att hanteras under 2020. Haninge kommuns dataskyddsombuds rapport om överförmyndarnämndens arbete med anledning av GDPR visar att arbetet uppfyller kraven i GDPR och att de aktiviteter som nämnden genomfört är adekvata.

EKONOMI, MNKR	Bokslut 2018	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter	28,5	29,6	29,6
Verksamhetens kostnader	28,5	29,6	29,6
Nettokostnader*			0
Resultat	0		0

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden

Ansvarområde

Nämnden ska främja ett gott näringslivsklimat, minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. Nämnden ska också ge uppmärksamhet till frågor rörande högre utbildning samt främjande av näringslivet och besöksnäringen och dess utveckling. Näringslivsstrategin utgör en viktig utgångspunkt för nämndens arbete.

Viktiga händelser

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden bildades 1 januari 2019 och har under året haft sex sammanträden. Nämnden har varit remissinstans i ärenden och en motion har inkommit. Stora delar av året har använts till att sätta sig in i kommunens näringsliv och det arbete som näringslivsenheten arbetar med, samt det arbete som sker inom arbetsmarknadsområdet via socialförvaltningen.

Framtida utmaningar

Med tanke på kommande lågkonjunktur inom arbetsmarknadsområdet är en utmaning befolkningsökningen som behöver matchas med fler arbetstillfällen. Ett arbete pågår med att skapa en förstudie om att starta verksamhet inom Tillväxt Haninge, som är ett arbetsmarknadsprojekt för att skapa fler arbetstillfällen inom befintliga små och medelstora företag.

Ekonomi

Näringslivs- och arbetsmarknadsnämndens ursprungliga budget var 0,4 mnkr. Kostnaderna för årets verksamhet var 0,149 mnkr och resultatet blev ett överskott på 0,251 mnkr

EKONOMI, MNKR	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter		
Verksamhetens kostnader	0,4	0,15
Nettokostnader*	0,4	0,15
Resultat		0,25

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

Valnämnden

Ansvarsområde

Valnämnden är lokal valmyndighet och ansvarar för genomförandet av allmänna val och lokala folkomröstningar i kommunen.

Viktiga händelser

Under 2019 har valnämnden administrerat omval i Falun den 7 april samt val till Europaparlamentet den 26 maj. Valprövningsnämnden beslutade om omval i val till kommunfullmäktige i Falu kommun. Enligt vallagen behöver alla kommuner anordna förtidsröstning i viss omfattning och i Haninge kommun möjliggjordes förtidsröstning i kommunhuset vid två tillfällen. Inga röster mottogs. Vid val till Europaparlamentet fanns i Haninge kommun röstmottagning i nio förtidsröstningslokaler och i 47 vallokaler på valdagen.

Ekonomi

Valnämndens ursprungliga budget var 2,5 mnkr. Intäkter i form av bidrag har inkommit med 1,843 mnkr kronor. Kostnaderna för årets valarbete var 4,86 mnkr och resultatet blev ett underskott på - 0,517 mnkr.

EKONOMI, MNKR	Budget 2019	Bokslut 2019
Verksamhetens intäkter		1,8
Verksamhetens kostnader	2,5	4,9
Nettokostnader*	2,5	3,0
Resultat		0,5

* Budgeterad nettokostnad motsvarar ram enligt fullmäktige

Översikt över verksamhetens utveckling

FEM ÅR I SIFFROR – DEN KOMMUNALA KONCERNEN

	2015	2016	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter	1 208,9	1 505,1	1 497,0	1 569,2	1 658,9
Verksamhetens kostnader	-4 767,1	-5 260,5	-5 453,6	-5 720,0	-6 073,9
Årets resultat	88,3	104,2	168,9	143,9	109,8
Investeringar (netto)*		574,0	1 042,6	927,1	727,8
Självfinansieringsgrad (%)*		57,7	38,0	43,1	51,1
Tillgångar	6 378,7	6 832,8	7 591,3	8 366,0	8 822,9
Eget kapital	1 744,1	1 852,3	2 015,4	2 166,1	2 248,4
Långfristiga skulder	2 704,8	2 941,4	2 613,7	3 161,9	3 168,8
Soliditet (%)	27,3	27,1	26,5	25,9	25,5
Soliditet inkl totala pensionsförpliktelser (%)	4,2	6,4	8,6	10,1	11,0
Antal anställda**				5 002	5 034

* Belopp och nyckeltal har ej beräknats för den kommunal koncernen 2015

**Antal anställda i den kommunala koncernen har ej beräknats för 2015-2017

Värden och nyckeltal kan ha justerats för tidigare år.

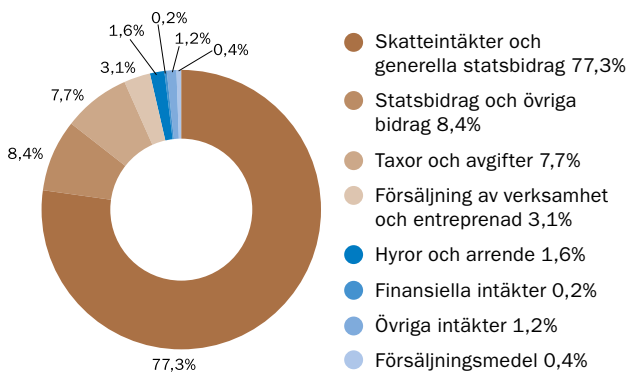
FEM ÅR I SIFFROR – KOMMUNEN

	2015	2016	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter	888,1	1 216,4	1 190,4	1 234,0	1 294,7
Verksamhetens kostnader	-4 694,3	-5 198,3	-5 409,4	-5 661,0	-6 014,4
Skatteintäkter	3 201,8	3 380,6	3 565,1	3 685,7	3 849,9
Generella statsbidrag	697,0	769,2	854,8	922,7	1 027,7
Årets resultat	77,8	94,5	123,5	90,7	42,5
Investeringar (netto)	223,1	301,6	334,4	441,9	301,3*
Självfinansieringsgrad (%)	54,4	55,4	60,4	41,6	52,8
Tillgångar	4 811,9	3 268,1	3 509,7	3 943,1	4 194,2
Eget kapital	1 400,3	1 499,3	1 625,1	1 722,6	1 731,6
Långfristiga skulder	1 995,5	5,3	7,6	11,7	12,3
Soliditet (%)	29,1	45,9	46,3	43,7	41,3
Soliditet inkl totala pensionsförpliktelser (%)	-1,5	2,7	7,5	10,1	10,4
Kommunal utdebitering (kr/skattekronor)	31,88	31,76	31,76	31,76	31,76
Befolkning	83 866	85 693	88 037	89 989	92 095
befolkningsförändring	1 459	1 827	2 344	1 952	2 106
andel av Sveriges befolkning (%)	0,85	0,86	0,87	0,88	0,89
Antal anställda	4 622	4 682	4 754	4 886	4 912

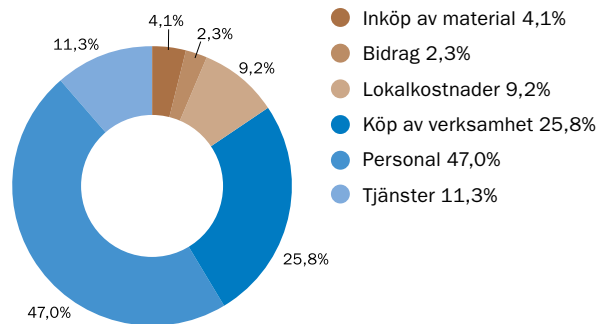
* Enligt not är årets investeringar 410,9 mnkr. 109,6 av dessa avser investeringsutgifter från tidigare år som omklassificerats till anläggningstillgångar.

Värden och nyckeltal kan ha justerats för tidigare år.

SÅ HÄR FÅR KOMMUNEN SINA PENGAR

SÅ HÄR ANVÄNDER KOMMUNEN SINA PENGAR

KÄNSLIGHETSANALYS 2019

Årseffekt i mnkr

Händelse	Årseffekt i mnkr
Löneförändring samtlig personal i kommunen med 1 % inklusive personalomkostnader	29,0
Prisförändring på varor och tjänster till löpande drift 1 %	31,2
Förändring av utdebiterad skatt med 1 kr	209,0
Förändring av skatteintäkter till kommunen vid befolkningsförändring med 100 personer	5,4

100 KRONOR I SKATT TILL KOMMUNEN ANVÄNDES SÅ HÄR...

	2019	2018
Grundskola	25,01	24,36
Vård och omsorg för äldre	13,30	13,30
Förskoleverksamhet	12,74	12,68
Verksamhet för funktionshindrade	11,00	11,25
Gymnasium	9,25	9,40
Miljö hälsoskydd, teknisk förvaltning	8,18	7,88
Sociala insatser för barn, ungdomar och vuxna med problem	7,77	8,33
Bibliotek, kultur och fritidsverksamhet	4,20	4,10
Övrig verksamhet	2,53	2,67
Vuxenutbildning	2,00	1,79
Försörjningsstöd	1,88	1,85
Arbetsmarknadsåtgärder	1,16	1,39
Räddningstjänst och skydd	1,11	1,11
TOTAL	100 kronor	100 kronor

Den kommunala koncernen

SAMMANSTÄLLNING KONCERNEN

Haninge kommuns koncern består av sex kommunala bolag och två kommunalförbund. Två bolag är helägda av kommunen och hanteras av bolaget Haninge Holding, som har som enda syfte att äga och förvalta aktierna i Haninge Bostäder AB och Tornberget Fastighetsförvaltning AB.

I sammanställning koncernen ingår rapport från de bolag och kommunalförbund där kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande, vilket definieras som lägst 20 procent av innehavet. För rapportering av kommunfullmäktiges mål och intern kontroll är enbart kommunens helägda bolag aktuella. Måluppfyllelsen för Haninge bostäder AB och Tornberget Fastighetsförvaltning AB presenteras i Uppföljning av fullmäktiges mål i tillämpliga mål.

BOLAG	ÄGARANDEL
Haninge kommun Holding AB	100 %
Tornberget Fastighetsförvaltning AB	100 %
Haninge Bostäder AB	100 %
SRV återvinning AB	31,5 %
AB Vårlyjus	10 %
Stockholmsregionens försäkrings AB	7 %
KOMMUNALFÖRBUND	ÄGARANDEL
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	52,5 %
Södertörns brandförsvarsförbund	16,7 %

I avsnittet Den kommunala koncernen betyder siffror inom parentes år 2018.

HANINGE KOMMUN HOLDING AB

Bolaget bildades i september 2003. Syftet är att bolaget ska verka som kommunens samlade bolagsägare i en äkta koncern. Ett särskilt syfte är att äga och förvalta aktierna i Haninge Bostäder AB och Tornberget Fastighetsförvaltning AB i Haninge. Bolaget ska genom en aktiv ägarstyrning säkerställa att de ägardirektiv som kommunfullmäktige beslutar för ägda och förvaltade kommunala bolag efterföljs.

Årets verksamhet

Bolaget har följt verksamheten i dotterbolagen genom att styrelsen löpande tagit del av ekonomiska rapporter och aktuella verksamhetsrapporter. Kommunfullmäktiges ägardirektiv till bolagen har löpande stämts av.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat uppgick till 9 tkr (0).

HANINGE BOSTÄDER AB

Haninge Bostäder AB äger och förvaltar fastigheter i de flesta kommundelar inom Haninge kommun. Företagets fastighetsbestånd vid årets slut omfattar 36 registerfastigheter.

Årets verksamhet

Den totala uthyrningsbara arean vid utgången av 2019 utgörs till 92,7 procent av bostäder. Den genomsnittliga bruttohyran för bostäder uppgick den sista december 2019 till 1 284 kr per kvm (1 211). Antalet omflyttningar uppgick till 201 (164) vilket motsvarar 8,6 procent (7,3) av lägenhetsbeståndet. Totalt antal tecknade kontrakt under 2019 uppgick till 209 (400).

I Jordbro genomfördes projektet Boskola för att få hyresgästerna att känna större trygghet i sin boendemiljö, känna till sina rättigheter och skyldigheter, normer och sociala koder och bästa möjliga kontakt med grannar.

Under sommaren erbjöds skolgångsdomar i Västerhaninge feriepraktik. Det var ett samarbete mellan Haninge kommun och Haninge Bostäder. Projektet innebar att ungdomarna rustade upp utemiljön för att öka trivsel och trygghet i området. För många av dessa ungdomar var det deras första erfarenhet av att arbeta.

Hyresgästerna fick under hösten för första gången möjlighet att göra tillval i samband med renovering av kök, exempelvis luckor, bänkskiva, handtag och förbättrad förvaring. Tre kampanjkvällar genomfördes och drygt sjuttio hushåll gjorde beställningar efter egna önskemål.

Väsentliga händelser

Viktiga åtgärder för att effektivisera fastigheternas energiförbrukning har genomförts under året. Energisnåla pumpar till värmesystemen i husen har installerats och belysning i allmänna utrymmen är utbytt till energisnål LED-teknik. Bolaget har slutfört en upphandling för att byta ut gamla energikrävande fläktar under år 2020. Arbetet med att installera inomhusgivare i samtliga fastigheter fortsatte under året.

Under året har bolaget bytt ut sitt digitala fastighetssystem för att klara de krav som ställs på en modern administration.

Haninge Bostäder har gått över till öppet fibernät för TV och internet till alla lägenheter utom de på Utö. Förändringen var nödvändig för att följa med i samhällsutvecklingen och för att framtidssäkra bolagets fastigheter. Ett fastighetsnät, som har höjt säkerheten avsevärt för hur kommunikationen sker i och mellan fastigheterna, installerades i samband med övergången till det öppna fibernätet.

Intern kontroll

I samband med byte av fastighetssystem valde Haninge Bostäder att byta ekonomisystem. För bolaget innebar det att verksamhetens hela digitala administration uppdaterats och att alla processer och arbetsmoment har setts över.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat uppgick till 50,5 mnkr (35,6). Bolagets soliditet uppgick på bokslutsdagen till 32,4 procent (31,5).

Framtida utveckling

Den stabila marknaden för hyresrätter förväntas kvarstå.

TORNBERGET FASTIGHETSFÖRVALTNINGS AB

Bolagets verksamhet omfattar ägande och förvaltning av fastigheter för kommunala ändamål. Syftet är att bedriva en effektiv och serviceinriktad fastighetsförvaltning som tillgodoser kommunens behov av ändamålsenliga lokaler.

Tornbergets lokalbestånd utgörs till två tredjedelar av skolor och förskolor, en tiondedel utgörs av särskilda boenden och en femtedel utgörs av kultur- och idrottslokaler. Alla lokalerna är uthyrda. Haninge kommun hyr nära 100 procent av lokalerna.

Årets verksamhet

Under året har en ny idrottshall i Västerhaninge, Åbyhallen, färdigställts och tagits i bruk av Haninge kommun.

Intill Åbyhallen byggs en ny skola som kommer att tas i bruk av Haninge kommun höstterminen 2020. Den nya förskolan Tallen som är belägen intill Vikingaskolan i Handen kommer också att tas i bruk under 2020.

Väsentliga händelser

Under året har två avdelningschefer anställts.

Intern kontroll

Både en intern och en extern granskning av verksamhetsledningssystemet sker årligen. Då kontrolleras att systemet uppfyller standardkraven, uppdateras löpande och att det är anpassat till verksamheten. Detta för att säkerställa att processer och rutiner utgör ett effektivt hjälpmedel för att nå uppsatta mål. Internrevisionen konstaterade att det pågår aktiviteter för att åtgärda de brister som identifierades. Den externa revisionen resulterade i fyra mindre avvikelser som nu är åtgärdade.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat uppgick till -2 tkr (434). Soliditeten uppgick på bokslutsdagen till 1,5 procent (1,6).

Framtida utveckling

Stockholmsregionen och Haninge kommun fortsätter att expandera. Nya bostäder kommer att byggas och byggnader för kommunal service kommer att behövas. Haninge kommun planerar för att uppnå 100 000 invånare år 2023. Byggnader för kommunal service kommer särskilt att behövas i de områden där mycket nyproduktion av bostäder äger rum.

Fastighetsbeståndet består till stor del av byggnader som uppförts under kommunens stora expansionsperiod från 1960-talet och in på 1970- och 1980-talen. Det gör att många byggnader har behov av upprustning inom en snar framtid för att inte bli fall för kapitalförstörelse. I vissa fall kommer det att bli mer lönsamt att ersätta befintliga byggnader med nya effektivare byggnader. Ökad fokus på klimatfrågorna gör också att behovet av investeringar i energibesparande syfte kommer att öka.

Bolagets finansiella risker begränsas bland annat av att upplåning sker med långa kapital- och räntebindningstider inom ramen för Haninge kommuns finanspolicy.

SRV ÅTERVINNING AB

SRV är ett avfalls- och återvinningsbolag med verksamhet på Södertörn i Stockholmsregionen. Bolaget har sitt säte i Huddinge och ägs av kommunerna Haninge, Botkyrka och Huddinge med vardera 31,5 andelar samt Nynäshamn och Salem med 2,75 andelar var. Verksamheten omfattar insamling och förädling av avfall och återvinningsmaterial. SRV samlar in avfall från 147 600 hushåll i ägarkommunerna och har därutöver 5 900 verksamhetskunder.

Årets verksamhet

Ägarkommunerna innehåller en successivt förtätad bebyggelse i tätort samt en utvecklad landsbygd och en skärgård där permanent boende och fritidsboende samverkar. Målsättningen med en ökad källsortering ställer nya krav på SRVs förmåga. Successivt konverteras fordonsparken till de nya behoven och de nya uppdragen. De traditionella sopbilarna som fokuserar på grovsopor och kärthämtning kompletteras med nya sidlastare som effektivt kan hämta två olika sorters avfall, mat- och restavfall. Tjänsten Sortera hemma bygger på två kärl med fyra fack vardera, vilka hämtas med ett specialfordon. Utvecklingen går även mot en ökad sortering i botten tömmande behållare som töms med kranbil.

Ökad källsortering som gjort det möjligt att öka återvinningen är en viktig orsak till att deponering kunnat minska. Avfallet används istället i hög utsträckning till kraftvärmeverk för att värma upp hus med fjärrvärme. Samtidigt fokuseras arbetet på att nå EUs mål för återvinning där dagens 20 procentiga materialåtervinning ska höjas till 70 procent. Målsättningarna finns beskrivna i en gemensam avfallsplan. Den gäller till 2020 och innehåller delmål för att nå EUs långsiktiga mål för 2030. Arbetet för att uppdatera avfallsplanen till 2030 pågår och en ny avfallsplan beräknas fastställas under 2020.

Väsentliga händelser

Ökningen av hushåll som valt sortera matavfallet har under 2019 ökat med 9 procent och hushåll som föredrar tjänsten Sortera hemma har ökat med 11 procent. Antalet kunder som vid årets utgång har valt en osorterad tjänst är betydligt lägre än under 2018.

Den totala volymen avfall till SRV har minskat under 2019 jämfört med 2018, vilket i huvudsak beror på att förenade jordar samt matavfall från externa kunder och externa kommuner minskat jämfört med föregående år.

Under året har arbetet med upprustning av Sofielund fortsatt. Arbetet med ny deponiyta på den aktiva deponin, ca 20 000 kvm, har fortgått under året och beräknas vara klart halvårsskiftet 2020.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat uppgick till 17,8 mnkr (30,4). Soliditeten uppgick till 39,6 procent (37,1).

Framtida utveckling

SRV strävar efter att öka materialåtervinningen inom de fem ägarkommunerna, såväl genom att sprida kunskap bland kommuninvånare och företagare för ökad sortering och återvinning. Genom att sträva efter ökad effektivitet i verksamheten, och därmed ett förbättrat ekonomiskt resultat, möjliggörs resurser för kommande investeringar

SÖDERTÖRNS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSFÖRBUND

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF) bildades 2008 av kommunerna Haninge, Nynäshamn och Tyresö. Haninges ägarandel är 52,5 procent. Förbundets uppdrag är att bedriva den prövning och tillsyn som kommunerna är skyldiga att utföra enligt miljöbalken, livsmedelslagen och angränsande lagar, förordningar och föreskrifter. Målet med tillsynen är att de verksamheter som bedrivs inom kommunerna inte ska ha negativ inverkan på miljö och hälsa. Förbundet har också som uppgift att erbjuda kompetens till kommunernas frivilliga miljöarbete, lämna stöd till fysisk planering och bygglovsverksamhet, besvara remisser och delta i medlemmarnas krisberedskap.

Ekonomiskt resultat

Årets resultat uppgick till 0 mnkr (-0,1).

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING OCH ANALYS

Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en sammanfattande bild av koncernens ekonomiska ställning och åtaganden. Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Detta innebär att endast ägda andelar av tillgångar och skulder respektive intäkter och kostnader räknas med. Koncernrapporterna, resultat- och balansräkning samt finansieringsanalys har upprättats enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Interna transaktioner mellan de olika enheterna har i allt väsentligt eliminerats. Det ingående värdet på obeskattade reserver hänförs till eget kapital och latent skatt.

Ekonomiskt resultat

Koncernen visar ett positivt resultat för år 2019 på 109,8 mnkr (143,9). Haninge kommun redovisar en vinst på 42,5 mnkr (90,7).

Kapacitet

Det egna kapitalet i koncernen är vid 2019 års slut 2 248,4 mnkr vilket är en ökning från 2018 med 82,3 mnkr. Soliditeten för 2019 var 25,5 procent vilket är något lägre än föregående år då den var 25,9 procent. Likvida medel har under året minskat med 444 mnkr till 538,9 mnkr.

UPPDRAGSFÖRETAG

Utöver kommunal verksamhet i bolags- eller kommunalförbundsform, som redovisats i den sammanställda redovisningen, får kommunfullmäktige om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en privat utförare. Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet. Kommunallagen reglerar vad som menas med privat utförare och vissa stiftelser och föreningar är undantagna.

Genom att använda sig av uppdragsföretag erbjuder kommunen en större valfrihet. Kommunen har fortfarande huvudansvaret för att tjänsterna erbjuds till medborgarna och kostnaderna för uppdragsföretag bokförs som kostnader för köp av verksamhet.

Haninge kommun omfattas av rapportskyldigheten till Utförarregistret hos Statistiska centralbyrån (SCB) för utförare inom skola, vård och omsorg, som har utfört tjänster för ett tröskelvärde på minst 100 000 kr.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

OMVÄRLDEN PÅVERKAR

Sveriges kommuner och regioner (SKR) anger i höstens ekonomirapport att signalerna blir allt tydligare på att konjunkturen mattas av, detta framgår av både förtroendeindikatorer och sysselsättningsstatistik. SKR räknar med att Sverige går in i en mild lågkonjunktur under 2020 och att den kommer att fortsätta under 2021. Bedömningen är att BNP ökar med strax över 1 procent både i år och nästa år och att arbetslösheten stiger till drygt 7 procent. Global BNP-tillväxt växlar ner betydligt i år och nästa år beräknas den mattas av ytterligare. För såväl USA och Tyskland, som för världsekonomin sammantaget, förutses för 2020 den lägsta BNP-tillväxten på tio år. Därtill förväntas tillväxten mattas av mer i länder som är viktiga för den svenska utrikeshandeln. Bland annat beräknas låg tillväxt för Tyskland och Storbritannien, liksom för nordiska grannländer. De svenska exportutsikterna blir därför svaga, framförallt 2020.

Kommunerna i hela landet går in i ett allt svårare ekonomiskt läge och arbetar med effektiviserings- och besparingsplaner för att få ihop budget och plan för perioden 2020–2022. Redan 2019 är ett tufft år för många kommuner, och ett nittiototal kommuner beräknas redovisa underskott. 79 procent av tillfrågade ekonomichefer i en enkät från SKR påtalar att situationen kommer att vara ännu kärvare under 2020. Utmaningarna är störst inom individ- och familjeomsorg, hemtjänst, ekonomiskt bistånd och särskilt boende. Inom alla dessa verksamhetsområden räknar mer än hälften av kommunerna med att de kommer att ha ett underskott på mer än 1 procent av årets budget. Ett drygt tjugotal kommuner räknar med att de måste höja skatten 2020.

Befolkningsförändringar i landet ställer höga krav på kommunernas finansiering kommande år. Finansdepartementets analys från juni 2019 visade att med oförändrat välfärdsåtagande ökar gapet mellan intäkter och kostnader till 90 miljarder kronor år 2026. Skälet är att kostnader per invånare för barn, unga och äldre är så pass mycket högre än för befolkningen i arbetsför ålder och det är just de äldre och unga som snabbt ökar i antal under kommande tioårsperiod. Dessutom kommer största delen av intäkterna från skatt på arbete, och den arbetsföra delen av befolkningen ökar väsentligt långsammare.

Källa: Sveriges kommuner och regioner, Ekonomirapport oktober 2019

FÖRHÅLLANDEN I HANINGE

Kommunen står i likhet med många andra kommuner, inför effektiviserings- och besparingsåtgärder kommande år. Effektiviseringar i Haninge kommun som har genomslag i 2020 års budget är genomförda. Ytterligare effektiviseringar behöver göras från 2021 och framåt.

Nya grupper har sökt sig till socialtjänsten på grund av att de saknar möjlighet att få egen bostad. Grupper som berörs är bland annat nyanlända, unga, skuldsatta och personer med generellt svag ekonomi. Under 2019 har budget- och skuldrådgivningen i Haninge haft 537 nya ärenden registrerade, vilket är betydligt fler än under 2018 (438).

Arbetslösheten ökar i Haninge kommun. I december månad var 7,5 procent av Haninge kommuns arbetskraft, 16-64 år, inskrivna som arbetslösa hos arbetsförmedlingen. Det är en ökning med 0,6 procentenheter sedan december 2018. Under 2019 har även ungdomsarbetslösheten (18-24 år) ökat i Haninge. I december 2019 var ungdomsarbetslösheten 9,7 procent. Den har på ett år ökat med 1,5 procentenheter. Under samma period har Stockholms län och rikets ungdomsarbetslöshet ökat med 0,6 procentenheter.

En ökning av antalet vuxenstuderande sågs under hösten 2019 som bland annat förmodligen beror på avmattning i konjunkturen. Efterfrågan på gymnasieplatser i Haninge kommun beräknas öka med i genomsnitt 100 platser per år under de närmaste 20 åren. Även antalet vuxenstuderande ser ut att öka kraftigt kommande år.

Kommunens äldre invånare ökar. Gruppen 80 år och äldre har ökat från 2 847 invånare 2018 till 3 016 år 2019 (5,9 procent). I gruppen 80-84 år är ökningen som störst med 154 invånare (9,7 procent).

Otryggheten i Haninge har ökat och socialnämnden, idrott- och fritidsnämnden, grund- och förskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått extra medel för att under en fyraårsperiod genomföra ytterligare trygghetsskapande åtgärder i och utanför skolan. Med anledning av att antalet rån mot personer under 18 år ökade i Haninge under första halvåret 2019 utökades även resurserna inom socialtjänsten i augusti 2019 för att kunna stärka arbetet med att motverka kriminalitet.

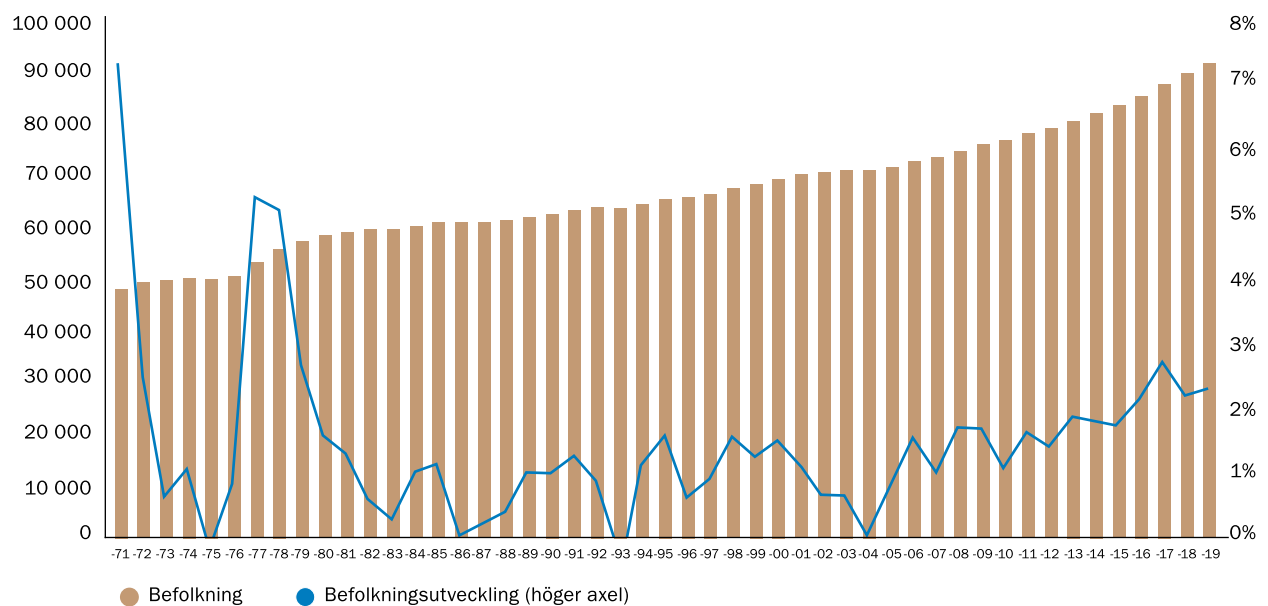
BOSTÄDER OCH BEFOLKNING

Den sista december 2019 hade Haninge kommun 92 095 invånare. Den främsta förklaringen till befolkningsökningen de senaste åren är ett högt flyttnetto, det vill säga fler personer har flyttat till kommunen än från. Kommunen har även haft ett positivt födelseöverskott, vilket innebär att fler personer föds än dör. Det tog ungefär sex år för kommunen att gå från 80 000

till 90 000 invånare, vilket är dubbelt så snabbt som det tog för kommunen att gå från 70 000 till 80 000 invånare. På 70-talet hade Haninge kommun en hög befolkningsutveckling som sedan avtog. De senaste åren har befolkningsutvecklingen ökat mer än tidigare, med kraftigast ökning 2017, tre procent och 2 344 invånare.

Källa för statistiken är SCB och arbetsförmedlingen

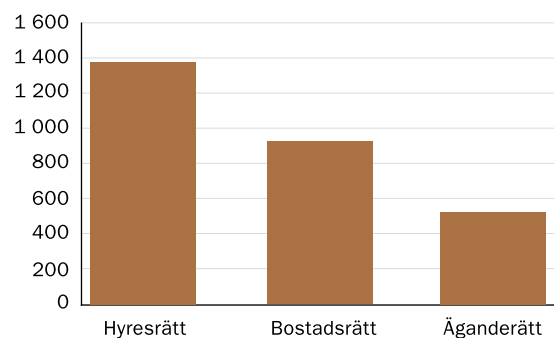
BEFOLKNING OCH UTVECKLING 1971–2019

BOSTÄDER

Stockholmsregionen är en tillväxtregion och den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen har beräknat att det skulle behövas ett tillskott av cirka 600 000 bostäder i länet till 2050. För en hållbar utveckling av regionen är ambitionen att i första hand koncentrera nya bostäder till regionala stadskärnor genom förtätning av bostäder i lägen med god kollektivtrafik. Åtta knutpunkter i trafiksystemet som ska utvecklas till regionala stadskärnor har pekats ut och centrala Haninge är en av dem. Under de senaste fyra åren har Haninge kommun fått ett tillskott med 2 800 bostäder. Samtliga bostadsformer har ökat men hyresrätter är den bostadstyp som har haft störst utveckling.

TILLSKOTT AV BOSTÄDER 2015–2018

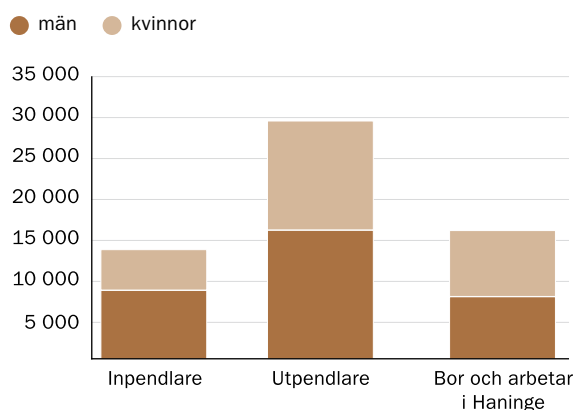

YRKEN I HANINGE

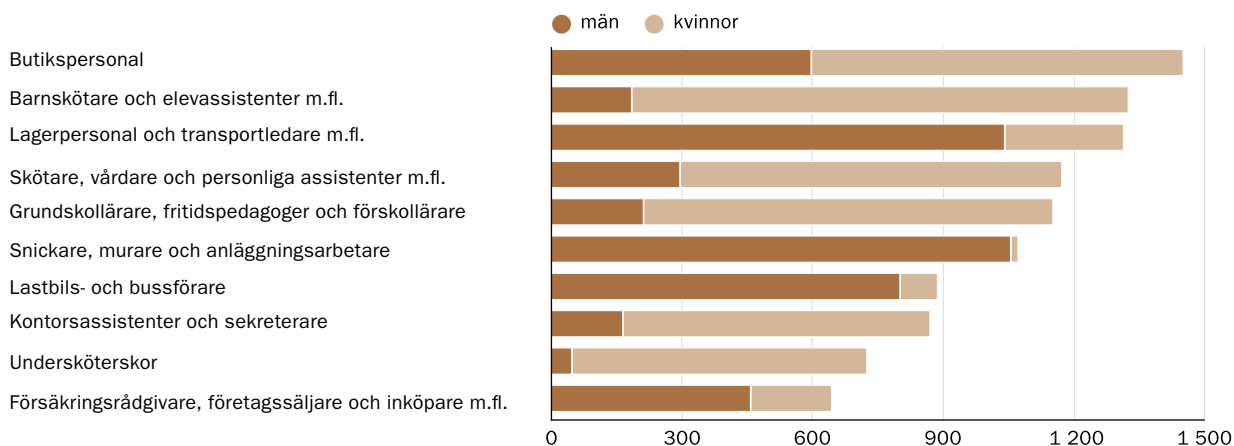
I Haninge kommun fanns nästan 29 500 arbetstillfällen 2018. Av dessa var drygt hälften tillsatta av invånare som bor i Haninge. Utöver det hade kommunen 29 500 invånare som arbetar utanför kommunen. Vanligast ort att pendla till var Stockholms kommun, följt av Huddinge, Solna, Tyresö och Nacka. Av de som pendlar till Haninge kom störst andel från Stockholms kommun följt av Nynäshamn, Huddinge och Tyresö.

I kommunen finns en större del av arbetstillfällena inom handel, byggverksamhet samt offentliga tjänster som vård och omsorg samt utbildning. Det är betydligt färre som arbetar inom exempelvis jordbruk och finans- och försäkringsverksamhet. Det vanligaste yrket i Haninge är butikspersonal, där knappt 1 500 personer arbetar. Bland män som arbetar i Haninge är det vanligast att arbeta som byggnadsarbetare eller inom lager. Bland kvinnor är de vanligaste yrkena inom skolan.

ARBETSPENDLING

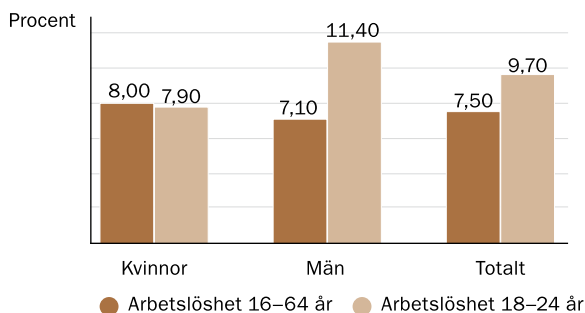
DE TIO VANLIGASTE YRKENA I HANINGE

ARBETSLÖSHET

Vid utgången av 2019 var 7,5 procent av Haninge kommuns arbetskraft i åldrarna 16-64 år inskrivna som arbetslösa hos arbetsförmedlingen. I jämförelse med utgången 2018 så är det en ökning med 0,6 procentenheter. Haninge hade en högre arbetslöshet än både riket och Stockholms län. Ungdomsarbetslösheten (18-24 år) har också ökat under året och var 9,7 procent vid utgången av 2019. Även den var högre än både riket och Stockholms län. Ungdomsarbetslösheten var högre bland män än kvinnor.

ARBETSLÖSHET

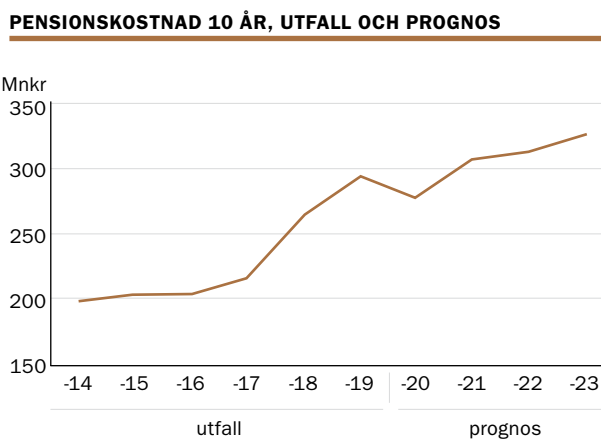

Händelser av väsentlig betydelse

Kommunen har fått ökade kostnader eftersom pensionskostnaderna i Haninge kommun har ökat avsevärt från 2018. Det är främst den förmånsbaserade pensionen över 7,5 inkomstbasbelopp som är orsaken. Om gränsen nås av stora grupper som till exempel lärare, ökar kommunens pensionsåtagande kraftigt och det är vad som har hänt i Haninge kommun.

Kostnadsökningen för pensionskostnader ökade med nästan 48 mnkr redan 2018 och under 2019 var kostnaderna ytterligare nära 32 mnkr högre. Avvikelsen i budgeterat överskott 2019 blev 0,9 procent istället för budgeterade 2,0 procent och detta kan nästan helt förklaras av de ökade pensionskostnaderna. För kommande år har åtgärder vidtagits för att hantera detta. Prognosen är att de fortsätter att öka årligen i relativt hög takt.

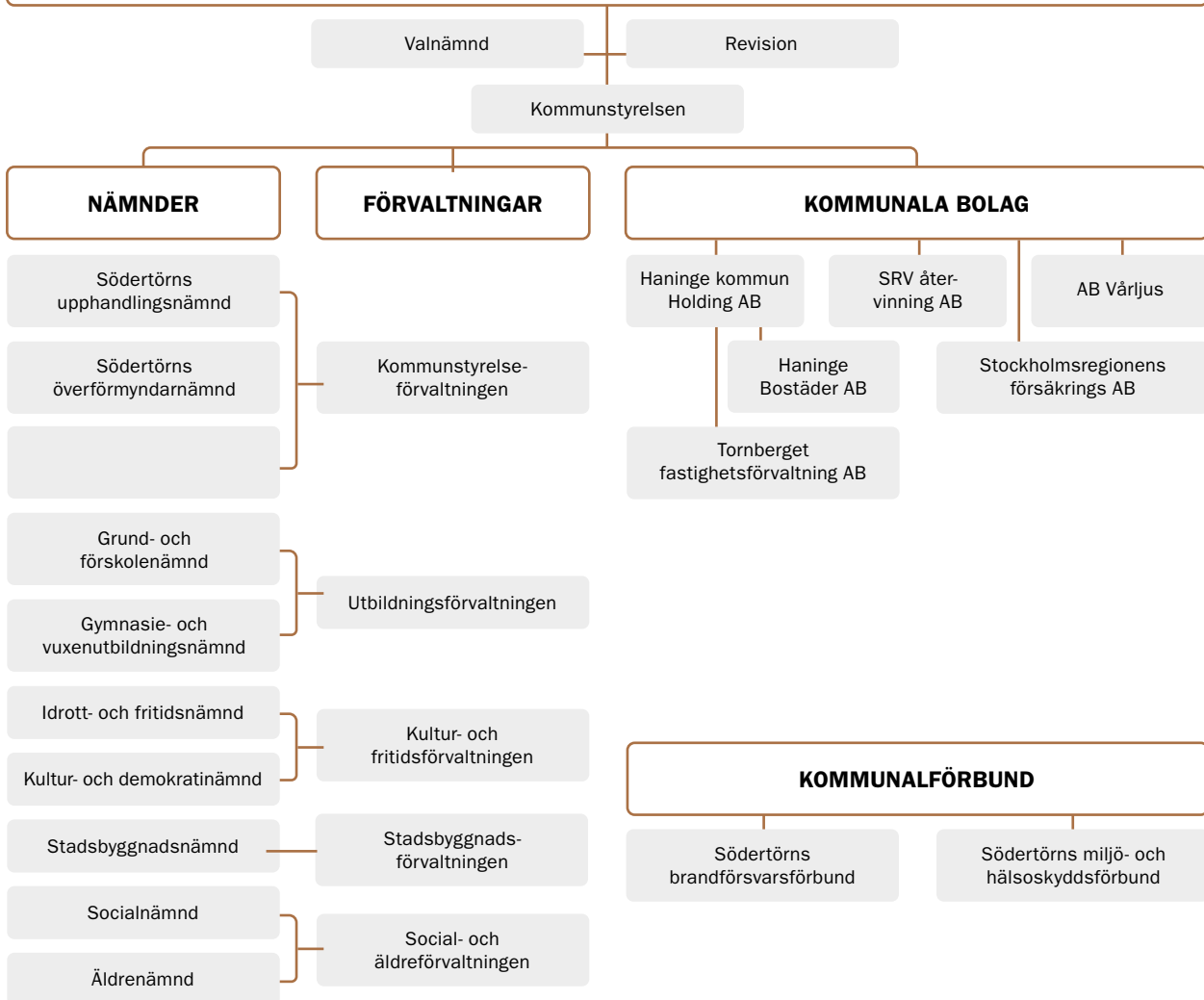
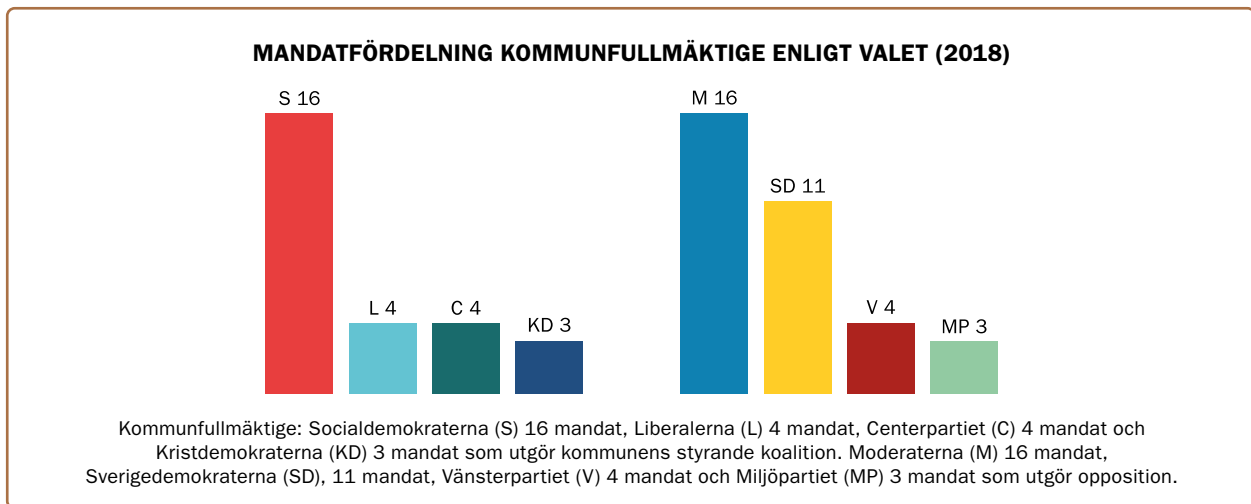
Bild på diagram för pensionskostnad 10 år, utfall och prognos

PENSIONS-KOSTNAD (Belopp i mnkr)

BELOPP I MNKR	UTFALL						PROGNOS			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	197	202,0	205,5	216,0	263,7	295,3	277,6	305,7	312,9	325,8

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Styrmodellen

Styrmodellen ska bidra till kommunfullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning genom att strukturen för styrning blir begriplig och distinkt. En bestämd arbetsprocess innebär att resurser kan användas effektivt. En känd struktur och process med användbara verktyg för styrning och uppföljning förenklar förvaltningarnas administration och förbättrar nämndernas möjligheter att ha överblick över resultat och kvalitet.

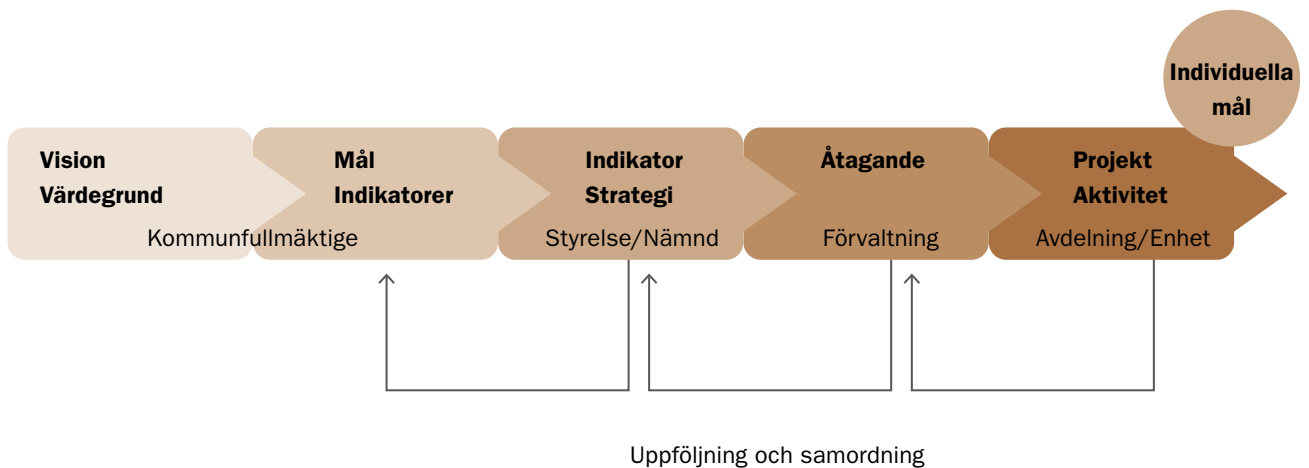
Kommunens vision och gemensamma värdegrund fastställs av kommunfullmäktige.

Fullmäktiges mål är grupperade i fyra övergripande målområden som ska bidra till att kommunen blir en bättre kommun att bo, leva och verka i. Till varje målområde finns det övergripande mål med ett antal indikatorer med målvärden. Målvärden har satts upp för mandatperioden. Målen gäller för alla nämnder och kommunens bolag, även om några av målen är lite mer specifikt riktade till vissa verksamheter. Nämnderna och bolagen får också uppdrag från fullmäktige som ska genomföras.

Nämnderna beslutar vilka strategier som ska användas för att påverka indikatorerna och uppfylla fullmäktiges mål. Strategierna stakar långsiktigt ut färdriktningarna för att nå fullmäktiges mål. Nämnderna kan använda egna indikatorer för uppföljning och styrning.

Förvaltningarna formulerar sina åtaganden utifrån nämndernas strategier. Ett åtagande anger vad förvaltningen ska göra inom budgetramarna. Därefter prioriterar avdelningarna och enheterna vilka aktiviteter ska genomföras. Alla medarbetare har individuella mål som kopplas till aktiviteterna.

En fungerande uppföljning är viktig när ansvar och befogenheter är decentraliserade i kommunen. Uppföljning av fullmäktiges mål, indikatorer och uppdrag görs tre gånger per år av nämnderna. Återrapportering till fullmäktige görs två gånger årligen. Ekonomiskt resultat följs upp tio gånger per år. Individuella mål följs upp minst en gång årligen.

Intern kontroll

Intern kontroll är en del i styrningen och inriktad på att skapa och vidmakthålla en robust organisation med aktiva och säkra processer och rutiner. Intern kontroll ska vara integrerad i den löpande styrningen och verksamheten.

Haninge kommun följer sedan 2004 COSO-modellen för arbetet med intern kontroll. COSO är ett ramverk för att utforma, implementera och förvalta intern styrning och kontroll och bedöma den interna styrningen och kontrollens effektivitet.

En god intern kontroll kännetecknas av att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, att informationen om verksamheten och den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig, att regler och riktlinjer följs samt att möjliga risker ringas in, bedöms och förebyggs.

I enlighet med kommunens reglemente för intern kontroll upprättar varje nämnd årligen en plan för den interna kontrollen för att tillse att rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. I nämndernas internkontrollplaner finns både kommungemensamma kontrollmoment, som gäller flera eller alla nämnder, samt nämndspecifika som gäller enbart nämndens verksamheter. Rapportering av kontrollerna i internkontrollplanerna sker i respektive nämnd i samband med årsredovisningen men kan även ske i delårsrapporteringarna. Riskanalyser ligger till grund för vilka kontroller som ska ingå i internkontrollplanerna.

I nämndernas verksamhetsberättelser finns redovisning i korthet av nämndernas arbete med intern kontroll 2019. Dessa har redovisats i sin helhet i respektive nämnd och i kommunstyrelsen. Utöver detta sker förbättring och effektivisering av processer och rutiner löpande i alla verksamheter.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att såväl finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås och att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt. God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv för att säkerställa att varje generation bär sina egna kostnader. Normalt sett ska ekonomin visa ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar. Kommunen arbetar med att utforma riktlinjer för god ekonomisk hushållning i Haninge, vilka ska beslutas av fullmäktige under 2020. Riktlinjerna ska vara hållbara över tid och ligga till grund för kommande Mål och budgetbeslut.

I Mål och budget 2019-2020 finns fyra finansiella målvärden under mål 10, Ordning och reda på ekonomin. Dessa målvärden avser inte år 2019, utan är målvärden som ska nås år 2022.

- Resultat som andel av skatter och generella statsbidrag, ska vara större än eller lika med 2 procent.
- Budgetföljsamhet, avvikelse mot budget, ska vara mindre än eller lika med +/- 0,5 procent.
- Soliditet, ska vara större än eller lika med 47 procent.
- Soliditet inklusive pensionsåtagande, ska vara större än eller lika med 15 procent.

Haninges resultat för 2019 motsvarade 0,9 procent av skatter och generella statsbidrag. Därmed bidrog inte årets resultat till god ekonomisk hushållning det enskilda året. De senaste fem åren har resultatnivån dock motsvarat i snitt 2,0 procent, vilket sett över en längre tidsperiod än det enskilda året bidrar till att målet för god ekonomisk hushållning kommer att uppfyllas. Budgetföljsamheten (avvikelse mot budget) för kommunen som helhet var -0,4 procent 2019. Fullmäktiges målvärde för att bidra till god ekonomisk hushållning är att budgetföljsamheten får vara maximalt plus eller minus 0,5 procent. Budgetföljsamheten 2019 bidrog till att målet 2022 för god ekonomisk hushållning kommer att uppfyllas.

Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten inte försvagas över tid utan behålls eller utvecklas i positiv riktning i förhållande till vad som är målet. Fullmäktige har satt som mål att soliditeten ska vara minst 47 procent år 2022. Motsvarande mål inklusive pensionsåtagande är satt till minst 15 procent. Kommunens soliditet 2019 var 41,3 procent, vilket var en minskning med 2,4 procentenheter jämfört med föregående år (43,7 procent). Kommunens soliditet inklusive pensionsåtagandet var positiv med 10,4 procent och förbättrad med 0,3 procentenheter jämfört med föregående år (10,1 procent).

Haninge kommuns soliditet har över en tjuogoårsperiod förbättrats avsevärt, även om den enskilda år eller under kortare perioder har sjunkit något. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelser har under samma tidsperiod stadigt utvecklats i positiv riktning. Sammantaget bedöms soliditetens utveckling bidra till god ekonomisk hushållning och kommunen har förbättrat sin finansiella styrka över tid.

Finansieringsanalys

Offentliga medel ska användas på ett effektivt och säkert sätt och varje generation ska bära kostnaderna för den kommunala service som konsumeras. God ekonomisk hushållning kommenteras i den finansiella analysen i syfte att ge en bild av kommunens finansiella ställning det aktuella året, fyra år bakåt i tiden

samt om kommunen har en god ekonomisk hushållning. Kommunens finansiella ställning och utveckling analyseras ur fyra perspektiv i enlighet med RK (resultat och kapacitet) -modellen där resultat, kapacitet, risk och kontroll utgör fyra hörnstenar i analysmodellen.

EKONOMISKT RESULTAT	KAPACITET	RISK	KONTROLL
Vilken balans kommunen har haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden.	Vilken kapacitet kommunen har att möta finansiella åtaganden på lång sikt.	Risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet.	Vilken kontroll kommunen har över den ekonomiska utvecklingen.
Analys av <ul style="list-style-type: none"> • årets resultat • balanskravet • finansnetto • nettokostnadsandel • årets investeringar • självfinansieringsgrad 	Analys av <ul style="list-style-type: none"> • eget kapital och soliditet • långfristiga skulder och skuldsättningsgrad 	Analys av <ul style="list-style-type: none"> • ränterisker • likviditet • pensionsskuld • borgensåtaganden • skatteintäkter 	Analys av <ul style="list-style-type: none"> • budgetföljsamhet • prognossäkerhet

Ny lag om kommunal bokföring och redovisning

Från den 1 januari 2019 gäller Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). I samband med att lagen trädde i kraft uppdaterade Rådet för kommunal redovisning (RKR) sina rekommendationer. Under 2019 började kommunen kartlägga och anpassa redovisningen avseende främst exploateringsredovisning och evakueringskostnader.

Intäkter och kostnader som ej budgeterats och som hänförs till anpassning till LKBR och RKR finns i årets resultat 2019. Det finns även justeringar avseende föregående år, vilket gör att balansräkningen i årsredovisningen innehåller en justeringskolumn för ingående balans 2019. Jämförelsetal för 2018 har inte räknats om och analyser av jämförelsetal och nyckeltal 2018 görs med de siffror som rapporterades i årsredovisningen 2018.

Närmare analys och förklaring till de justeringar som gjorts framgår under respektive rubrik i finansiell analys samt i redovisningsprinciperna. Arbetet med att kartlägga och anpassa redovisningen kommer att fortsätta under 2020.

EKONOMISKT RESULTAT

Årets resultat

Årets resultat är 42,5 miljoner kronor (mnkr). Kommunfullmäktiges mål är att resultatet ska vara minst 2,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Detta resultatmål är relativt vanligt förekommande inom kommunsektorn, som ett sätt att möta och uppfylla lagkravet om god ekonomisk hushållning. Haninges resultat för 2019 motsvarade 0,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Därmed uppfylldes inte kommunens resultatmål och bidrog inte till god ekonomisk

hushållning det enskilda året. De senaste fem åren har resultatnivån dock motsvarat i snitt 2,0 procent, vilket uppfyller målet för god ekonomisk hushållning sett över en längre tid än det enskilda året.

Årets resultat är 55,8 mnkr lägre än budgeterat resultat. I resultatet ingår både intäkter och kostnader som hänförs till att kommunen påbörjat anpassning till LKBR och uppdaterade rekommendationer från RKR. Exploateringsvinster ingår i resultatet med 36,0 mnkr, vilket är högre än budgeterat belopp. 27,8 mnkr av exploateringsintäkterna avseende åtta klara exploateringsprojekt, avser redovisade intäkter som ett led i anpassning av redovisningen.

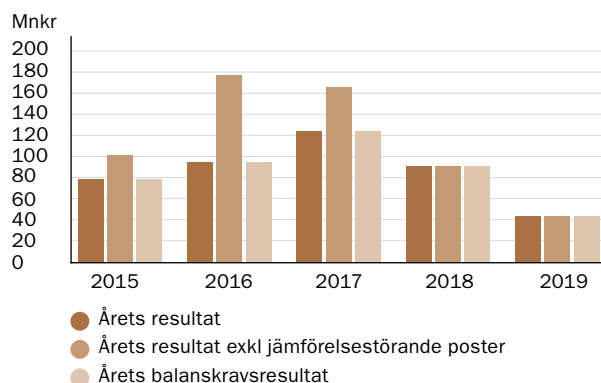
För att redovisa evakueringskostnader enligt LKBR och RKR har kostnader med 24,4 mnkr belastat driften. Av dessa avser 19,8 mnkr hyra för moduler.

	2015	2016	2017	2018	2019
Årets resultat (mnkr)	77,8	94,5	123,5	90,7	42,5
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster (mnkr)	101,5	175,7	164,7	90,7	42,5
Årets balanskravsresultat (mnkr)	77,8	94,4	123,5	90,5	43,7
Årets resultat/skatteintäkter och statsbidrag (%)	2,0	2,3	2,8	2,0	0,9
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster/skatteintäkter och statsbidrag (%)	2,6	4,2	3,7	2,0	0,9

Resultat exklusive jämförelsestörande poster

I kommunens årsbokslut kan det finnas jämförelsestörande poster. I enlighet med RKR, R11, ska en post betraktas som jämförelsestörande när posten uppgår till ett väsentligt belopp och är av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet. Som jämförelsestörande post betraktas poster som överstiger 10,0 miljoner kronor och som saknar samband med kommunens ordinarie verksamhet. Jämförelsestörande poster särredovisas i egen not när dessa förekommer i resultaträkningen. 2019 har kommunen inga jämförelsestörande poster redovisade.

ÅRETS RESULTAT

DRIFTSREDOVISNING

Fullmäktige anvisar i budget resurser till kommunstyrelse och nämnder för verksamhet och investeringar. Fullmäktiges budget utgör en gräns för omfattningen av verksamhet och investeringar. Omdisponering av anslag mellan verksamhetsområden och nämnder samt tilläggsanslag kan beslutas av fullmäktige under pågående verksamhetsår. Mål och budget inklusive ekonomisk plan beslutas av fullmäktige inför varje verksamhetsår i juni. Kommunstyrelse och nämnder beslutar därefter specificerade strategier och budgetar för sina ansvarsområden senast i oktober. Därefter upprättar verksamheterna detaljbudgetar i december.

Kommunens ursprungliga budgeterade resultat i Mål och budget 2019-2020 var 120,9 mnkr. Budget 2019 reviderades i december 2018, med anledning av ny näringslivs- och arbetsmarknadsnämnd, delad kultur- och fritidsnämnd, ny internprismodell, fördelade medel för ökad trygghet, feriepraktik och

hedersrelaterat våld, utökade politiska resurser, volymjustering för socialnämnden samt ökade hyreskostnader. I april beslutade fullmäktige om resultatöverföring från 2017 och 2018. Nämnderna förde sammanlagt med sig ett nettoöverskott på 12,0 mnkr från 2017 och 2018 till 2019 års budget, vilket finansierades av ett motsvarande lägre budgeterat resultat. Budgeterat resultat 2019 efter samtliga budgetjusteringar var 98,2 mnkr.

Nämnderna och kommunstyrelsen redovisade sammantaget ett överskott jämfört med budget på 21,0 mnkr, inklusive kommunfullmäktiges oförbrukade reserv på 25,2 mnkr. Överskottet motsvarar 0,4 procent i avvikelse i förhållande till nettobudget för året. Skatteintäkterna är 27,9 mnkr högre än budget, medan generella statsbidrag är 46,3 mnkr lägre än budgeterat. Utfallet av skatter och generella statsbidrag är 269,2 mnkr högre än 2018 men 18,4 mnkr lägre än budgeterat 2019. Övrig finansförvaltning redovisade ett underskott på 58,4 mnkr. Underskottet berodde främst på högre pensionskostnader än budgeterat för 2019.

NÄMNDER/STYRELSE	Intäkter	Kostnader	Nettoutfall	Budget	Avvikelse	Avvikelse i procent (%)
Grund- och förskolenämnd	310,3	2 225,5	1 915,2	1 910,8	-4,4	-0,2
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	189,8	663,2	473,4	462,7	-10,7	-2,3
Kommunfullmäktiges reserv	0,0	0,0	0,0	25,2	25,2	100,0
Kommunstyrelse	895,4	1 115,6	220,1	217,3	-2,9	-1,3
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnd	0,0	0,1	0,1	0,4	0,3	62,8
Kultur- och demokratinämnd	4,8	84,7	80,0	83,0	3,1	3,7
Idrotts- och fritidsnämnd	35,6	172,5	136,9	140,4	3,5	2,5
Revision	0,0	2,0	2,0	1,8	-0,2	-9,3
Socialnämnd	280,7	1 238,0	957,3	962,5	5,2	0,5
Stadsbyggnadsnämnd	320,5	473,1	152,6	156,2	3,6	2,3
Södertörns upphandlingsnämnd	24,8	24,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Södertörns överförmyndarnämnd	29,6	29,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnd	1,8	4,9	3,0	2,5	-0,5	-20,7
Äldrenämnd	131,7	944,8	813,1	812,1	-1,1	-0,1
Summa nämnder	2 225,0	6 978,8	4 753,8	4 774,8	21,0	0,4
Finansförvaltning	5 834,3	1 038,1	4 796,2	4 873,0	-76,8	-1,6
Resultat 2019	8 059,3	8 016,8	42,5	98,2	-55,8	

Tabellen redovisas i miljoner kronor (mnkr), i sista kolumnen i procent.

Finansnetto

Finansnettot 2019 är 1,2 mnkr. Med finansnetto avses skillnaden mellan finansiella intäkter (15,3 mnkr) och finansiella kostnader (14,1 mnkr). I de finansiella kostnaderna ingår bland annat räntekostnader för pensionsskuld (11,8 mnkr). Förändringen i finansnettot från 2016 och framåt jämfört med tidigare år beror på att den långfristiga låneskulden i sin helhet överfördes till Tornberget under 2016, i syfte att trygga Tornbergets möjligheter till skattemässiga avdrag för räntekostnader.

	2015	2016	2017	2018	2019
Finansnetto, (mnkr)	28,8	-0,9	1,1	2,3	1,2

Nettokostnadsandel

Nettokostnadsandel beskriver hur stor del av skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto som går till att betala verksamhetens nettokostnader. De pengar som återstår ska finansiera amorteringar och framför allt investeringar. Kommunen har inget beslutat mål gällande nettokostnadsandel. Om nettokostnadsandelen ligger under 100 procent har kommunen en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter, vilket är en förutsättning för god ekonomisk hushållning. En nettokostnadsandel på 97–98 procent kan betraktas som god ekonomisk hushållning. Sett över en längre tidsperiod har kommunen bättre förutsättningar för att klara av att finansiera investeringar med en högre andel egna medel.

Verksamhetens nettokostnader som andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och finansnetto är 99,1 procent, vilket är något högre än föregående år (98,0 procent). Verksamhetens nettokostnader ökade med 316,3 mnkr jämfört med 2018. Ökningstakten är 7,0 procent, vilket är en större ökning än 2018, då ökningstakten var 5,2 procent jämfört med föregående år. Skatteintäkter och generella statsbidrag ökade med 269,2 mnkr (5,8 procent) vilket är en större ökning än 2018 då ökningen var 4,3 procent jämfört med föregående år.

	2015	2016	2017	2018	2019
Verksamhetens nettokostnader. årlig ökning (%)	4,8	4,7	6,0	5,2	7,0
Skatteintäkter*. årlig ökning (%)	4,3	6,4	6,5	4,3	5,8
Nettokostnadsandel (%)	98,6	97,7	97,2	98,0	99,1

*Skatteintäkter och generella statsbidrag.

INVESTERINGSREDOVISNING

Investeringar i verksamhetslokaler, nybyggnation, om- och tillbyggnad sker genom kommunens bolag Tornberget Fastighetsförvaltning AB. Avvikelse mellan utfall och budget beror på att investeringsprojekt flyttats framåt i tiden, är pågående eller har utgått.

Årets nettoinvesteringar för kommunen som helhet inkluderar även investeringar avseende exploatering av VA samt gator och vägar. Inklusive dessa investeringar uppgår kommunens totala nettoinvesteringar för året till 301,3 mnkr (not 27). Nedan redovisas investeringar 2019 avseende skattefinansierad

verksamhet och VA mot investeringsbudget. Nyckeltal under rubriken självfinansieringsgrad har årets nettoinvesteringar för kommunen som helhet som beräkningsgrund.

Investeringar skattefinansierad verksamhet och VA

Kommunstyrelsens beslutade investeringsbudget för 2019 uppgick till 157,1 mnkr. Det sammanlagda totala utfallet för investeringarna är 44,9. Utfallet innebär att 29 procent av budgeten förbrukades. Förklaringen till detta är att kommunstyrelsens investeringsreserv (35,8 mnkr), budgeterade evakueringskostnader (44,0 mnkr) samt avsättning till Vattenplanen (18,5 mnkr) inte har förbrukats. När det gäller evakueringskostnader skall dessa bokföras som en driftskostnad från och med år 2019. De största investeringarna var IT investeringar (21,3 mnkr) samt renovering av Ornö skola som under 2019 förbrukat 10,0 mnkr av budgeterade 17,2 mnkr.

Grund- och förskolenämndens investeringsbudget för 2019 uppgick till 97,4 mnkr. Det sammanlagda utfallet för helåret 2019 är 13,5 mnkr vilket motsvarar 13,9 procent av tilldelad investeringsbudget. Totalt återstår 83,8 mnkr i tilldelade men ej förbrukade investeringsmedel, varav 6,4 mnkr för under året avslutade investeringsprojekt. Under 2019 har inga större investeringsprojekt slutförts. Ett antal omfattande investeringsprojekt pågår, vilka kommer att färdigställas inom ett eller ett par år. Exempel på sådana projekt är renovering av Hagaskolan hus E, renovering av Tungelsta skola hus A, renovering av Ornö skola och förskola, ny förskolebyggnad i Tallens förskola, ny skolbyggnad i Åbyskolan, renovering av Ribbybergsskolans kök och matsal samt renovering av Vendelsömalmskolan hus A-C.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslutade investeringsbudget 2019 uppgick till 5,0 mnkr. Det ackumulerade utfallet är 1,0 mnkr och motsvarar 20,5 procent av den totala årsbudgeten. Under året har löpande investeringar skett i framför allt möbler och lokalanpassningar.

Idrott- och fritidsnämndens investeringsbudget för 2019 var 56,4 mnkr. Årets förbrukning uppgick till 34,9 mnkr, vilket motsvarar 61,8 procent av helårsbudget. Årets största investeringsprojekt var nya konstgräsplaner på Haningevalle och i Lyckeby, samt ny belysning och byte av löparbanor på Torvalla IP. Kultur- och demokratinämndens investeringsbudget för 2019 var 28,0 mnkr. Förbrukningen under året uppgick till 3,4 mnkr, vilket motsvarar 12,1 procent av helårsbudgeten. Färdigställda investeringsprojekt var trådlöst ljud- och micksystem och hörslina i Handens kulturhus, anskaffning av möbler och musikinstrument till Kulturskolan och inventarieinköp i Brandbergens och Västerhaninge bibliotek.

Socialnämndens investeringsbudget för 2019 var 11,1 mnkr. Totalt förbrukades 5,8 mnkr under året. Utfallet motsvarar 52,6 procent av årsbudget. Utöver detta har ytterligare 1,0 mnkr förbrukats med en beställning av nytt låssystem på ett gruppboende och till Björkvillan samt nytt verksamhetssystem tillsammans med äldreförvaltningen. Överskottet i investeringsbudgeten beror på att påbörjade renoveringsprojekt inte slutförts under året samt att vissa projekt som planerades genomföras 2019 förskjutits till 2020.

Stadsbyggnadsnämndens investeringsbudget för år 2019 uppgick till 233,9 mnkr varav budget för VA-investeringar 136,0 mnkr. Utfallet för året är 142,5 mnkr vilket motsvarar 60,9 procent av tilldelad investeringsbudget. Några projekt har fått förändrad kostnadsbild och andra har fått framflyttad tidplan. Några av de projekt som genomfördes 2019 är VA-verk och anläggningar (5,6 mnkr), Fors framtid (13,8 mnkr), VA- huvudvattenledning (39,9 mnkr), ledningsförnyelse (21,8 mnkr), dagvatten åtgärdsplan (12,1 mnkr), VA-serviser (3,0 mnkr), lekplats- och parkupprustning (4,4 mnkr), åtgärder enligt cykelplan, tillgänglighets- och trafiksäkerhetsinvesteringar (8,6 mnkr) samt brounderhåll (15,4 mnkr).

Äldrenämndens investeringsbudget för 2019 uppgick till totalt 20,2 mnkr. Utfallet för året är 6,1 mnkr vilket motsvarar en förbrukning på 30,2 procent av årets investeringsbudget. Ett par av de större investeringsprojekten (införandet av nytt verksamhetssystem, installation av reservkraft) har drabbats av förseningar på grund av utdragna upphandlingar. Bland de genomförda projekten finns införandet av hotelläs på vård och omsorgsboenden, den sista etappen gäller Johanneslund som får hotelläs under våren 2020. Installationen av hotelläs till samtliga lägenheter på vård och omsorgsboenden skapar ökad trygghet både för boende, personal och anhöriga.

Självfinansieringsgrad och nettokostnadsandel

Självfinansieringsgraden anger förenklat hur stor andel av de totala nettoinvesteringarna som finansierats med årets resultat och avskrivningar. Nettoinvesteringar definieras som bruttoinvesteringar med avdrag för de investeringsbelopp som finansierats med offentliga bidrag. En hög självfinansieringsgrad innebär att kommunen kan finansiera investeringar utan att låna eller minska egna medel. Därmed behålls det finansiella handlingsutrymmet inför framtiden.

Den del av investeringskostnaderna som kommunen inte själv kan finansiera måste betalas med ökad upplåning, vilket innebär en ökad belastning på kommunens ekonomi. Om självfinansieringsgraden är 100 procent innebär det att årets nettoinvesteringar är lika stora som årets resultat plus årets avskrivningar.

Tidigare år har kommunen endast redovisat nämndernas och VA- investeringar som nettoinvesteringar. För att redovisa totala nettoinvesteringarna ska även investeringar inom mark och exploatering medräknas. Eftersom högre nettoinvesteringar redovisas har självfinansieringsgraden sjunkit för jämförelseåret jämfört med vad som tidigare redovisats.

Investeringarnas självfinansieringsgrad är 52,8 procent, vilket är högre än föregående år (41,6 procent). Kommunen har under ett flertal år fram till 2015 haft en självfinansieringsgrad som varit över 100 procent beroende på låg investeringsnivå och goda resultat. Följande år var investeringsnivån betydligt högre vilket gav en lägre självfinansieringsgrad trots goda resultat. Den lägre investeringsnivån 2019 jämfört med året innan innebär en förbättring av kommunens självfinansieringsgrad trots ett ekonomiskt resultat som inte uppfyller kommunens resultatmål. Kommunen har inget uttalat mål för på vilken nivå självfinansieringsgraden bör vara. I Stockholms län 2018 var medelvärdet för kommunerna 51,6 procent.

Nettoinvesteringarnas andel av skatter och generella statsbidrag är 6,2 procent. Kommunens investeringar i verksamhetslokaler sker i kommunens helägda fastighetsbolag Tornbergets regi och ingår därför inte i kommunens självfinansieringsgrad.

	2015	2016	2017	2018	2019
Nettoinvesteringar (mnkr)	223,1	301,6	334,4	441,9	301,3
Självfinansieringsgrad (%)	54,4	55,4	60,4	41,6	52,8
Avskrivningar (mnkr)	67,3	72,5	78,5	93,0	116,0
Nettoinvesteringarnas andel av skatteintäkter* (%)	5,7	7,3	7,6	9,6	6,2

INVESTERINGSREDOVISNING (TKR)	Budget 2019	Utfall per 31 december 2019	Avikelse 2019
Kommunstyrelsen	157 059	44 934	112 125
Grund- och förskolenämnden	97 366	13 548	83 818
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	5 000	1 026	3 974
Idrott- och fritidsnämnden	56 423	34 868	21 555
Kultur- och demokratinämnden	27 962	3 396	24 566
Socialnämnden	11 068	5 828	5 240
Stadsbyggnadsnämnden	97 857	35 133	62 724
Äldrenämnden	20 200	6 105	14 095
Summa	472 935	144 838	328 097
Summa VA	136 000	107 351	28 649
Totalsumma	608 935	252 189	356 746

Tabellen visas i tusen kronor (tkr) exklusive investeringar inom mark och exploatering

KAPACITET

Eget kapital och soliditet

Under året har kommunen justerat eget kapital avseende rättningar av tidigare års fel och anpassning till LKBR och RKR. I balansräkningen finns en kolumn som visar justerad ingående balans för 2019 och totalt justerades ingående balans för eget kapital med -33,5 mnkr.

Jämförelsetal för 2018 har inte räknats om, vilket gör att analyser av jämförelsetal och nyckeltal 2018 görs med de siffror som rapporterades i årsredovisningen 2018.

Poster som borde ha redovisats i kommunens resultat tidigare år skulle ha påverkat kommunens egna kapital det året. Därför justeras posterna som anges nedan genom eget kapital.

Tidigare års uppskrivningar av värdet på andelar i Kommuninvest ekonomisk förening om 18,8 mnkr har gått genom eget kapital och med anledning av att LKBR inte medger uppskrivning av finansiella anläggningstillgångar har dessa nu återförts. Medfinansieringsbidrag till Trafikverket avseende Vega trafikplats om 30 mnkr skulle ha redovisats som en kostnad i resultaträkningen tidigare år. Evakueringskostnader såsom hyra av moduler ska belasta resultatet och därför har 14 mnkr justerats genom eget kapital. Åtta exploateringsprojekt som är klara gick igenom under året. Exploateringsintäkter och gatukostnadsersättningar ska enligt RKR ingå i kommunens resultat och därför har 50,0 mnkr justerats genom eget kapital avseende detta (not 18).

Kompletterande information finns i not till respektive post i balans- och resultaträkningen samt i redovisningsprinciperna.

Kommunens egna kapital 2019 är 1 731,6 mnkr vilket är 9 mnkr högre än 2018. Förändringen av eget kapital jämfört med föregående år motsvarar normalt årets resultat (42,5 mnkr). Under 2019 har det gjorts justeringar av ingående eget kapital med 33,5 mnkr för att anpassa redovisningen till ny lag och nya rekommendationer (not 18). Därför är förändringen mellan åren 2018 och 2019 lägre än årets resultat.

	2015	2016	2017	2018	2019
Eget kapital	1 400,3	1 499,3	1 625,1	1 722,6	1 731,6

Soliditeten anger hur stor del av kommunens totala tillgångar som är finansierade med eget kapital. En ökad skuldsättning leder till att soliditeten sjunker. En högre soliditet innebär att den långsiktiga betalningsförmågan förbättras. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten inte försvagas över tid utan behålls eller utvecklas i positiv riktning i förhållande till vad som är målet.

Haninge kommuns soliditet har över en tjuoårsperiod förbättrats avsevärt, även om den enskilda år eller under kortare perioder har sjunkit något. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelser

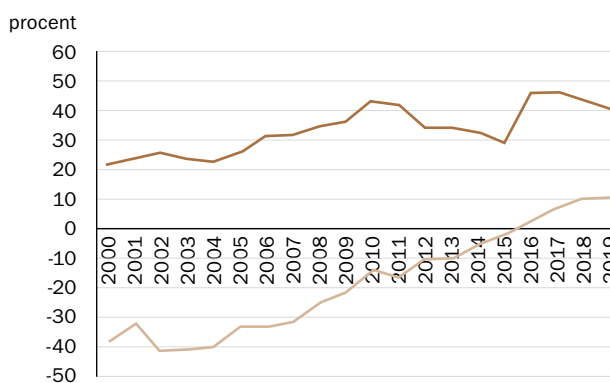
(pensionsåtagande för pensioner intjänade före år 1998) har under samma tidsperiod stadigt utvecklats i positiv riktning. Sammantaget uppfylls kriteriet för god ekonomisk hushållning och kommunen har förbättrat sin finansiella styrka över tid. Fullmäktiges mål för soliditeten inklusive pensionsåtagande var ett värde större än noll senast 2018. Detta mål uppfylldes redan 2016. Från och med 2019 har fullmäktige som mål att soliditeten ska vara minst 47 procent år 2022. Motsvarande mål inklusive pensionsåtagande är minst 15 procent.

Kommunens soliditet 2019 är 41,3 procent, vilket är en minskning med 2,4 procentenheter jämfört med föregående år (43,7 procent). Det finns ansvarsförbindelser utanför balansräkningen, främst pensionsåtagande på 1 293,8 mnkr (inklusive särskild löneskatt). Kommunens soliditet inklusive pensionsåtagandet är positiv med 10,4 procent och förbättrad med 0,3 procentenheter jämfört med föregående år (10,1 procent).

	2015	2016	2017	2018	2019
Soliditet exkl. pensionsåtagande (%)	29,1	45,9	46,3	43,7	41,3
Soliditet inkl. pensionsåtagande (%)	-1,5	2,7	7,5	10,1	10,4

Soliditet exklusive och inklusive pensionsåtagande 2015-2019, i procent

SOLIDITET ÖVER 20 ÅR

- Soliditet kommun (%)
- Soliditet inkl. pensionsåtagande kommun (%)

Soliditet exklusive och inklusive pensionsåtagande 2015-2019, i procent

SOLIDITET I PROCENT	2015	2016	2017	2018	2019
Haninge	29,1	45,9	46,3	43,7	41,3
Haninge inklusive pensionsskuld	-1,5	2,7	7,5	10,1	10,4
Stockholms län, ovägt medel	46,8	47,6	46,7	43,6	
Alla kommuner, ovägt medel	47,8	48,4	48,5	47,3	

Källa: Kolada. Exklusive pensionsåtagande i ansvarsförbindelse där inget annat anges.

Långfristiga skulder och skuldsättningsgrad

Kommunens långfristiga låneskuld överfördes 2016 till kommunens bolag Tornberget Fastighetsförvaltning AB i syfte att trygga Tornbergets möjligheter till skattemässiga avdrag för räntekostnader. Kommunen borgar för dessa lån. Vid årsskiftet 2019 uppgick lånen till 2 990,0 mnkr (not 23), vilket är en ökning med 200,0 mnkr. Kommunens kvarstående långfristiga skuld i balansräkningen på 12,3 mnkr består av leasing och skuld till stiftelser (not 21).

Skuldsättningsgraden mäter kommunens skulder inklusive VA och avsättningar (2 462,6 mnkr) i förhållande till det egna kapitalet (1 731,6 mnkr). Skuldsättningsgraden ökade åren fram till 2015 då den var 244 procent. 2016 minskade skuldsättningsgraden till 118 procent med anledning av att den långfristiga låneskulden överfördes till Tornberget. 2019 är skuldsättningsgraden 142,2 procent vilket är en ökning med 13,3 procentenheter jämfört med 2018 (128,9 procent).

	2015	2016	2017	2018	2019
Långfristiga skulder (mnkr)	1 995,5	5,3	7,6	11,7	12,3
Skuldsättningsgrad (%)	243,6	118,0	116,0	128,9	142,2
Låneskuld per invånare* (tkr)	23,9	25,1	28,2	31,1	32,7
Alla kommuner, ovägt medel	47,8	48,4	48,5	47,3	

*Inklusive Tornberget. Beräknat på november månads befolkning

RISK

Ränterisk

Kommunen har för närvarande ingen ränterisk i finansnettot eftersom kommunens lån fördes över till Tornberget under 2016. Ränterisken finns därmed i Tornberget, vilket på sikt kan påverka kommunens hyreskostnader.

Likviditet

Vid årsbokslutet 2019 uppgår kommunens likvida medel till 844,9 mnkr vilket är en minskning med 99,2 mnkr. Det är positivt om kommunen kan hantera del av finansiering av investeringar genom att minska likviditeten utan att ta upp nya lån. En faktor i detta är även kommunens framtida resultat. Höga resultat minskar risken för att kommunen behöver uppta nya lån. Under året har 400 mnkr av likviditeten placerats i räntefonder.

Kassalikviditet är ett mått på kommunens betalningsförmåga på kort sikt. Inom den kommunala sektorn räknas normalt att en kassalikviditet över 75,0 procent tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen. Kassalikviditeten för kommunerna i Stockholms län uppgick i genomsnitt till 90,6 procent 2018. (Källa: kommun- och landstingsdatabasen).

Kommunens kassalikviditet är fortsatt god men minskade något till 116 procent 2019 jämfört med 125,8 procent 2018. I kommunens finanspolicy anges att kassalikviditeten ska vara minst 60 procent, vilket uppfyllts under året.

	2015	2016	2017	2018	2019
Kassalikviditet (%)	130,2	131,4	132,5	125,8	116,0

Kassalikviditet 2015–2019, procent

Pensionsförpliktelser

Från och med 1998 redovisas kommunens pensionsförpliktelser enligt den så kallade blandmodellen. Det innebär att pensioner som intjänats före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen och att pensioner som intjänats från 1998 redovisas som en skuld i balansräkningen. Ansvarsförbindelsen är viktig att beakta ur risksynpunkt eftersom kommande årliga pensionsutbetalningar ska finansieras. Pensionsskulden har beräknats av KPA Pension i samband med bokslutet.

Kommunen har inte tryggt pensionsförpliktelserna genom pensionsförsäkring eller pensionsstiftelse. Återlånade medel (skillnad mellan förpliktelse och marknadsvärdet för förvaltade pensionsmedel) uppgår till 537 mnkr. Ytterligare upplysningar om pensionsförpliktelserna finns i not 19 och 23.

I tabellen nedan visas kommunens pensionsförpliktelser, inklusive löneskatt på 24,26 procent. De totala pensionsförpliktelserna uppgick 2019 till 1 817,0 mnkr, jämfört med 1 772,1 mnkr år 2018.

Belopp i mnkr	2019	2020	2021	2022	2023
Ansvarsförbindelse	1 293,8	1 248,9	1 204,7	1 160,5	1 116,1
Avsättning pensioner	523,2	587,2	672,7	758,0	848,6
Total pensionsförpliktelse	1 817,0	1 836,1	1 877,4	1 918,5	1 964,7

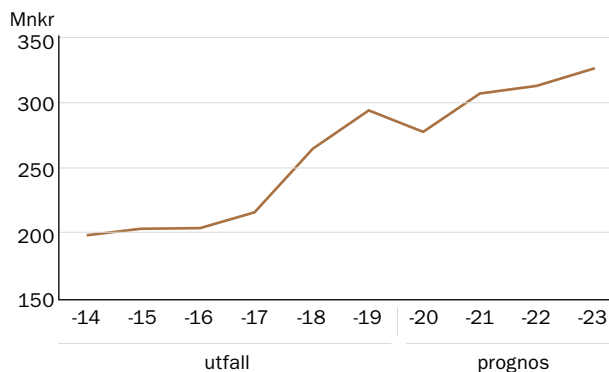
Pensionsutveckling inklusive löneskatt 2019 och prognos 2020–2023, mnkr

Den del av pensionsskulden som avser intjänad pension på lön som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, samt garanti- och viss-tidspension redovisas under rubriken Avsättningar i balansräkningen. Vid årsbokslutet 2019 uppgick denna skuld till 523,2 mnkr, vilket kan jämföras med 448,1 mnkr 2018. Ökningen beror främst på att intjänad förmånsbestämd ålderspension ökar mellan dessa år med 71,6 mnkr.

Den individuella pensionsandelen, som enligt pensionsavtalet ger medarbetaren rätt att själv placera en del av pensionsavgiften, redovisas under rubriken Kortfristig skuld i balansräkningen. Denna post uppgick till 105,8 mnkr inklusive löneskatt vid årsbokslutet 2019, vilket kan jämföras med 99,8 mnkr 2018.

Pensionskostnaderna för 2019 uppgick till 295,3 mnkr, vilket är en ökning med 31,6 mnkr jämfört med 2018. Kommunens pensionskostnader motsvarar 6,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket är 0,4 procentenheter högre än 2018. Ökningen av pensionskostnaderna förklaras till största del av att ny intjänad ålderspension ökar.

PENSIONSOSTNAD 10 ÅR, UTFALL OCH PROGNOIS

PENSIONSOSTNAD, (Belopp i mnkr)	2015	2016	2017	2018	2019
Pensionskostnad	202,0	205,5	216,0	263,7	295,3

Pensionskostnadernas utveckling inklusive löneskatt, utfall 2015–2019

PENSIONSOSTNAD, PROGNOIS (Belopp i mnkr)	2020	2021	2022	2023
Pensionskostnad	277,6	305,7	312,9	325,8

Pensionskostnadernas utveckling inklusive löneskatt, prognos 2020–2023

Borgensåtaganden

Kommunens utnyttjade borgensåtaganden uppgick totalt till 3 544,5 mnkr, en ökning med 70,5 mnkr jämfört med 2018. Ökningen beror främst på Tornbergets ökade upplåningsbehov i samband med investeringar i kommunens verksamhetslokaler. Kommunen borgar för dessa lån.

Kommunens borgensåtaganden gentemot bostadsrätts- och samfällighetsföreningar uppgick till 484,7 mnkr, vilket är en minskning med 10,7 mnkr jämfört med föregående år. Kommunen förutspår med rådande ekonomiska läge en fortsatt positiv utveckling för dessa föreningar och bedömer riskerna som relativt små.

Övriga borgensåtaganden uppgår till 8,2 mnkr. För övriga borgensåtaganden bedöms riskerna som små.

Skatteintäkter

Skatteintäkter och generella statsbidrag uppgick 2019 till 4 877,6 mnkr, vilket kan jämföras med 4 608,4 mnkr 2018. Ökningen mellan åren är 5,8 procent.

Skatteintäkterna för 2019 ökade med 164,2 mnkr jämfört med föregående år.

Ökningen av skatteintäkterna beror i grunden på ett växande skatteunderlag motsvarande cirka 3,3 procent och befolkningssökningen, 2,5 procent. Slutavräkning för föregående år blev en justeringspost på 2,1 mnkr, vilket ingår i årets utfall för skatteintäkterna.

Generella statsbidrag uppgick till 1 027,7 mnkr 2019, vilket motsvarar en ökning med 105 mnkr jämfört med utfallet 2018. Ökningen förklaras bland annat av att inkomstutjämningsbidraget ökade med 65,0 mnkr, att kostnadsutjämningsbidraget ökade med 22,7 mnkr och att regleringsbidraget ökade med 49,2 mnkr. Kommunens kostnad för LSS-utjämningsbidraget ökade med 14,8 mnkr.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ökning av skatteintäkter och generella statsbidrag (%)	4,3	6,4	6,5	4,3	5,8

Ökning av skatteintäkter och generella statsbidrag, utveckling 2015–2019

Prognosen som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) publicerade i februari visar att ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag beräknas bli 3,4 procent för 2020 jämfört med utfallet 2019. Den underliggande prognosen är 2,4 procent men eftersom Haninge växer mer än snittet i riket är Haninges tal högre för 2020. Prognosen från SKR är att ökningstakten minskar 2021 (2,2 procent), ökar 2022 (3,3 procent) för att därefter minska något igen 2023 (3,2 procent).

Med Haninges ökade befolkning blir talen högre men det innebär också att kostnaderna ökar. Nya prognoser från SKR presenteras löpande under året och det är viktigt att kunna anpassa kostnadsökningar till eventuellt förändrade skatteintäkter.

KONTROLL

Budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten för kommunen som helhet mäts med utgångspunkt i resultaträkningen och beräknas som verksamhetens budgeterade nettokostnad minus verksamhetens

nettokostnad, dividerat med verksamhetens kostnader. Budgetföljsamheten för kommunen som helhet var -0,4 procent 2019. Fullmäktiges mål för att bidra till god ekonomisk hushållning är att budgetföljsamheten får vara maximalt plus eller minus 0,5 procent. Målet för god ekonomisk hushållning uppfylldes 2019.

Följsamheten för nämnder och kommunstyrelse mätt i resultatens procentuella avvikelse mot årsbudget var sammanlagt -0,1 procent, exklusive fullmäktiges reserv och finansförvaltning. Budgetföljsamheten var därmed närmare noll i avvikelse från budget 2019 än föregående år då motsvarande avvikelse från budget var 0,3 procent. Det sammanlagda resultatet för den skattefinansierade verksamheten exklusive kommunfullmäktiges reserv, är ett underskott på 4,2 mnkr, vilket motsvarar -0,1 procent i avvikelse från en total nettobudget för året på 4 749,6 mnkr. Inklusivt fullmäktiges reserv (25,2 mnkr) är budgetavvikelsen ett överskott på 21,0 mnkr, motsvarande 0,4 procent i förhållande till budget (4 774,8 mnkr). Även beräknat på detta vis uppfylls fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

Nämnd/styrelse	Resultat jämfört med budget (mnkr)			Avvikelsens andel av budget (%)
	2017	2018	2019	2019
Kommunstyrelsen	9,2	5,4	-2,9	-1,3
Grund- och förskolenämnden	17,8	14,6	-4,4	-0,2
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	7,5	-8,3	-10,7	-2,3
Kultur- och fritidsnämnden*	0,4	4,4		
Kultur- och demokratinämnden*			3,1	3,7
Idrott- och fritidsnämnden*			3,5	2,5
Socialnämnden	-5,5	1,9	5,2	0,5
Stadsbyggnadsnämnden	5,1	6,9	3,6	2,3
Äldrenämnden	2,9	-7,5	-1,1	-0,1
Valnämnd, revision, Nan**	0,1	-1,9	-0,4	32,8
Totalt	37,5	15,5	-4,2	-0,1

Tabellen visas exklusive fullmäktiges reserv och finansförvaltning

*Kultur- och fritidsnämnden delades i två nämnder 2019

** Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden, ny nämnd 2019

PROGNOSSÄKERHET

Prognossäkerheten är ett mått som visar hur ekonomistyrningen i kommunen bidrar till god ekonomisk hushållning. En god prognossäkerhet innebär att kommunen har lättare att korrigera eventuella avvikelser på kort sikt.

Nämndernas prognoser under året utgår alltid från den budget som kommunfullmäktige senast beslutat. Fullmäktige kan besluta om en justerad budget när som helst under innevarande år. I samband med beslut om en justerad budget förändras ofta prognosen för berörda nämnder. Detta kan vara en orsak till att prognoserna förändras mellan avstämningspunkterna och att skillnaden kan vara stor mellan bokslut och prognoser i samband med delårsbokslut. En annan orsak till större avvikelser mellan prognoser och resultat kan vara faktorer som inte är

möjliga eller mycket svåra att prognosticera tidigare än under senhösten och årets sista månader. Exempelvis höstens volymer i egen verksamhet vid nytt läsår inom skolverksamheterna eller kostnader för vinterväghållning beroende på snömängd och halka.

Kommunen följer upp ekonomin och prognosticerar årets resultat varje månad, med undantag för januari och juni. Som komplement till prognoserna görs en risk- och känslighetsanalys för nämnder och kommunstyrelsen. Skillnaden mellan prognoser och resultat avspeglas i hög grad i risk- och känslighetsanalysen. Nämndernas prognostiserade budgetavvikelser vid delårsuppföljningar och bokslut samt bokslutets avvikelse mot den senast beslutade budgeten för året, exklusive fullmäktiges reserv, framgår nedan.

PROGNOSSÄKERHET (mnr)

Nämnd/styrelse	Prognos per 2019-04-30	Prognos per 2019-08-31	Resultat 2019-12-31
Kommunstyrelsen	0,0	0,0	-2,9
Grund- och förskolenämnden	0,0	0,0	-4,4
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-1,7	-6,3	-10,7
Kultur- och demokratinämnden	0,5	1,0	3,1
Idrott- och fritidsnämnden	0,5	0,0	3,5
Socialnämnden	3,6	1,2	5,2
Stadsbyggnadsnämnden	-1,0	-2,1	3,6
Äldrenämnden	0,0	0,0	-1,1
Valnämnd, revision, Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnd	0,0	-0,7	-0,4
Totalt*	1,9	-6,9	-4,2

*Exklusive kommunfullmäktiges reserv och finansförvaltning

Skillnaden var 2,7 mnr mellan prognosen vid delårsbokslutet per augusti och årets resultat (-6,9 och -4,2). Inga beslut om förändrade budgetramar fattades av fullmäktige mellan augusti och december. Sammanlagt utökades nämndernas och kommunstyrelsens budget med 22,7 mnr under 2019. Den främsta ramökningen, som beslutades av fullmäktige i april, var överföring av driftresultat från 2017 och 2018, i enlighet med kommunens ekonomistyrningsreglemente om resultatöverföring. Totalt utökades nämndernas och kommunstyrelsens ramor med 12,0 mnr netto avseende överskott och underskott från tidigare år. En nämnd fick minskad ram 2019 på grund av underskott föregående år. Resultatöverföringen finansierades genom att kommunens budgeterade resultat reviderades från 120,9 mnr till 98,2 mnr.

I reviderad budget 2019, beslutad av fullmäktige i december 2018, tilldelades sammanlagt 10,7 mnr ytterligare jämfört med ursprunglig Mål och budget. I samband med att före detta kultur- och fritidsnämnden delades till två nämnder, utökades de nya nämndernas sammanlagda ram med 0,4 mnr. Socialnämnden erhöll 6,0 mnr för finansiering av feriepraktik 2019 samt insatser mot hedersrelaterat våld. Ramarna för grund- och förskolenämnden och idrott- och fritidsnämnden utökades med 4,3 mnr, med anledning av högre hyreskostnader för året än tidigare beräknat i budget.

Fullmäktiges reserv på 25,2 mnr är oförbrukad under året.

Balanskravsresultat

För att uppfylla kommunallagens balanskrav och för att säkerställa god ekonomisk hushållning ska kommunernas intäkter överstiga kostnaderna. Det innebär att resultatet ska vara minst noll. Detta gäller varje enskilt budgetår. Ett negativt resultat ska regleras och det egna kapitalet ska återställas inom tre år. Vid avstämning mot balanskravet påverkas inte resultatet av realisationsvinster och förluster. Kommunen har uppfyllt balanskravet varje år sedan lagen infördes och har god ekonomisk hushållning.

I balanskravsresultatet ska årets resultat rensas för poster som inte härrör från den egentliga verksamheten och som

är resultatpåverkande engångsposter. Justerat för dessa engångsposter uppgick resultatet mot balanskravet till 43,7 mnkr. Under 2019 placerade kommunen 400 mnkr i räntefonder. Marknadsvärdet för fonderna hade vid utgången av året gått ner 1,2 mnkr vilket bokförts som orealiserad förlust i värdepapper. Justerat för detta uppgick balanskravsresultatet till 43,7 mnkr.

Haninge kommun har inte tillämpat resultatutjämningsreserv (RUR). Varje kommun avgör själv om den ska användas.

RESULTAT MOT BALANSKRAVET	2015	2016	2017	2018	2019
Årets resultat enligt resultaträkning	77,8	94,5	123,5	90,7	42,5
Justering för realisationsvinster	0	-0,1	0	-0,2	0
Justering för realisationsförluster	0	0	0	0	0
Orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0	0	1,2
Justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	77,8	94,4	123,5	90,5	43,7
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Användning av medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0	0	0
Balanskravsresultat	77,8	94,4	123,5	90,5	43,7

Väsentliga personalförhållanden

Antal anställda

Samtliga uppgifter gäller tillsvidareanställningar och visstidsanställningar med en sysselsättningsgrad på minst 40 procent av heltid.

Antalet anställda visas i antal personer, antal anställningar eller antal årsarbetare. Skillnaden är hur man räknar fram de anställda och hur man väljer att visa det. I Haninge kommuns verksamheter har antal personer ökat med 18 mellan 2018 och 2019. Några av dessa personer kanske arbetar deltid och kan då beräknas som antal anställningar. Dessa har ökat med 26 mellan 2018 och 2019. Beräknas istället antal årsarbetare har

antalet ökat med 40. Totalt sett har en märkbar stagnation skett av hur många nya medarbetare som anställts i kommunen under det senaste året. Medelåldern har ökat marginellt de två senaste åren.

Vid redovisning av personalstatistik kan det förekomma att det inte stämmer helt med siffror i tabellerna. Det har flera orsaker och kan bero på att det är olika mätillfällen, brutna år istället för kalenderår inom skolan, antal som slutjusterats i efterhand, byte av yrkestitlar under året med mera. Siffrorna speglar alltid exakt på dagen vad som gäller just då man tar ut statistiken.

ANTAL ANSTÄLLDA

	Antal personer		Antal anställningar		Antal årsarbetare		Medelålder	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Kvinna	3 787	3 754	3 809	3 778	3 626,8	3 613,2	44,9	45,2
Man	1 071	1 122	1 077	1 134	1 039,4	1 093,3	44,3	44,2
Total	4 858	4 876	4 886	4 912	4 666,2	4 706,6	44,8	45,0

Förvaltningarnas antal anställda visas i antal anställda, det vill säga både heltids- och deltidsanställda. Kultur- och fritidsnämnden delades i två nämnder 2019 och jämförelse går inte att göra exakt mellan åren.

ANTAL ANSTÄLLDA I FÖRVALTNINGARNA

	2018			2019		
	Kvinna	Man	Totalt	Kvinna	Man	Totalt
Kommunstyrelsen	159	79	238	160	83	243
Grund- och förskolenämnden	1 892	384	2 276	1 882	423	2 305
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	245	164	409	248	164	412
Kultur- och fritidsnämnden	99	85	184	-	-	-
Idrotts- och fritidsnämnden	-	-	-	48	63	111
Kultur- och demokratinämnden	-	-	-	53	21	74
Socialnämnden	650	163	813	657	161	818
Stadsbyggnadsnämnden	87	106	193	87	121	208
Äldrenämnden	677	96	773	643	98	741
Totalt	3 809	1 077	4 886	3 778	1 134	4 912

Personalstruktur, yrkesgrupper

För att kunna göra jämförelser mellan kommuner för olika delar av kommunernas verksamheter, grupperas kommunens anställda

i yrkesgrupper. Indelningen av yrkesgrupper bygger på befattningssystemet för kommuner, AID (Arbetsidentifikation). Under varje yrkeskategori rymmer det flera AID.

PERSONALSTRUKTUR, YRKESGRUPPER	Antal personer	Antal anställningar	Antal årsarbetare	Medelålder
Totalt kommunen	4 876	4 912	4 707	45
Administration	749	750	734	48
Administratörsarbete	179	179	171	48
Handläggare- och administratörsarbete	271	271	265	45
Ledningsarbete	305	305	303	51
Kultur turism och fritidsarbete	134	134	123	43
Bibliotekarie, biblioteksass	43	43	40	45
Fritidsledare	56	56	53	42
Övrig fritid kultur turism	35	35	30	40
Skol- och barnomsorgsarbete	2 180	2 212	2 131	43
Barnskötare	678	678	658	41
Dagbarnvårdare	5	5	5	54
Elevassistent	146	146	135	37
Fritidspedagog	60	60	59	43
Förskollärare	242	242	235	44
Grundskolelärare	551	554	541	47
Gymnasielärare	214	214	207	48
Övrigt lärararbete	207	207	191	48
Övrigt skol-/förskolearbete	106	106	100	40
Socialt och kurativt arbete	754	754	721	45
Socialsekreterare	229	229	228	41
Övrigt socialt och kurativt	525	525	493	47
Teknikarbete	423	423	404	47
Hantverkararbete m m	139	139	134	47
Ingenjörer	53	53	53	47
Köks- och måltidsarbete	149	149	139	48
Städ tvätt renhållningsarbete	4	4	4	51
Tekniker	36	36	34	48
Teknisk handläggare	42	42	41	42
Vård- och omsorgsarbete m m	1 053	1 053	979	47
Personlig assistent	128	128	115	46
Rehabilitering och förebyggande arbete	23	23	22	47
Sjuksköterska	46	46	44	52
undersköterska, skötare	312	312	293	48
Vårdbiträde vårdare m fl	531	531	494	46
Övrigt vård omsorgsarbete	13	13	12	40

PERSONALOMSÄTTNING

Personalomsättning är en beräkning av personal som börjar och slutar. I beräkningen ingår tillsvidareanställd månadsavlönad personal. Omsättningen beräknas genom medelvärdet av antalet anställda den 1 januari och antalet anställda den 31 december, dividerat med antalet avgångar (medarbetare som slutar). Redovisningen görs i procent.

Det totala antalet personer som lämnat kommunen under året är lägre än 2018. Det beror på färre pensionsavgångar men även färre personer som har valt att avslutat sin anställning på egen begäran. Både avgångar och nyanställningar bidrar till omsättningen.

PERSONALOMSÄTTNING	2017	2018	2019
Totalt i procent	14,8	13,2	12,7
Avgång på egen begäran, antal personer	460	443	425
Pensionsavgångar, antal personer	443	84	79

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaron redovisas som total sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid, kort- och långtidsfrånvaro i procent av total sjukfrånvaro, sjukfrånvaro i procent uppdelat på kön samt sjukfrånvaro indelat i åldersgrupper. Förändring avser skillnad mellan de två senaste åren.

på 7,7 procent och för 2019 har den minskat till 7,2 procent. Sjukfrånvaron har en årscykel med högre andel frånvaro under februari och november månad och lägre under sommarmånaderna. Inga stora förändringar kan ses mellan de senaste åren när sjukfrånvaron redovisas i ålder, kön, kort- eller långtidsfrånvaro. Långtidsfrånvaro är sjukfrånvaro över 60 dagar, allt under det är korttidsfrånvaro.

Från och med år 2012 har Haninge kommuns sjukfrånvaro legat på i snitt 7,5 procent per år. För år 2018 låg sjukfrånvaron

TOTAL SJUKFRÅNVARO	2017	2018	2019	Förändring
Total sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	7,5	7,7	7,2	- 0,5

KORT- OCH LÅNGTIDSFRÅNVARO	2017	2018	2019	Förändring
Korttidsfrånvaro i procent av total sjukfrånvaro	44,4	45,9	46,9	+1,0
Långtidsfrånvaro i procent av total sjukfrånvaro	55,6	54,1	53,1	-1,0

SJUKFRÅNVARO I PROCENT UPPDELAT PÅ KÖN	2017	2018	2019	Förändring
Kvinnor (%)	8,6	8,7	8,0	-0,7
Män (%)	4,0	4,3	4,5	+0,2

SJUKFRÅNVARO I PROCENT UPPDELAT I ÅLDER	2017	2018	2019	Förändring
Upp till 29 år (%)	7,3	7,9	7,4	-0,5
30–49 år (%)	7,6	7,5	7,4	-0,1
50 år och äldre (%)	7,5	7,9	6,9	-1,0

FRISKNÄRVARO

Frisknärvaro är ett begrepp som beskriver det motsatta till sjukfrånvaro. Frisknärvaro redovisas i procentuell andel månadsanställda med 0, 0-5 och 0-7 sjukdagar under året. Värde har tagits fram för 2018 och 2017 för jämförelse.

Frisknärvaro är ett begrepp som beskriver det motsatta till sjukfrånvaro. Frisknärvaro redovisas i procentuell andel månadsanställda med 0, 0-5 och 0-7 sjukdagar under året. Värde har tagits fram för 2017 och 2016 för jämförelse.

FRISKNÄRVARO I PROCENT

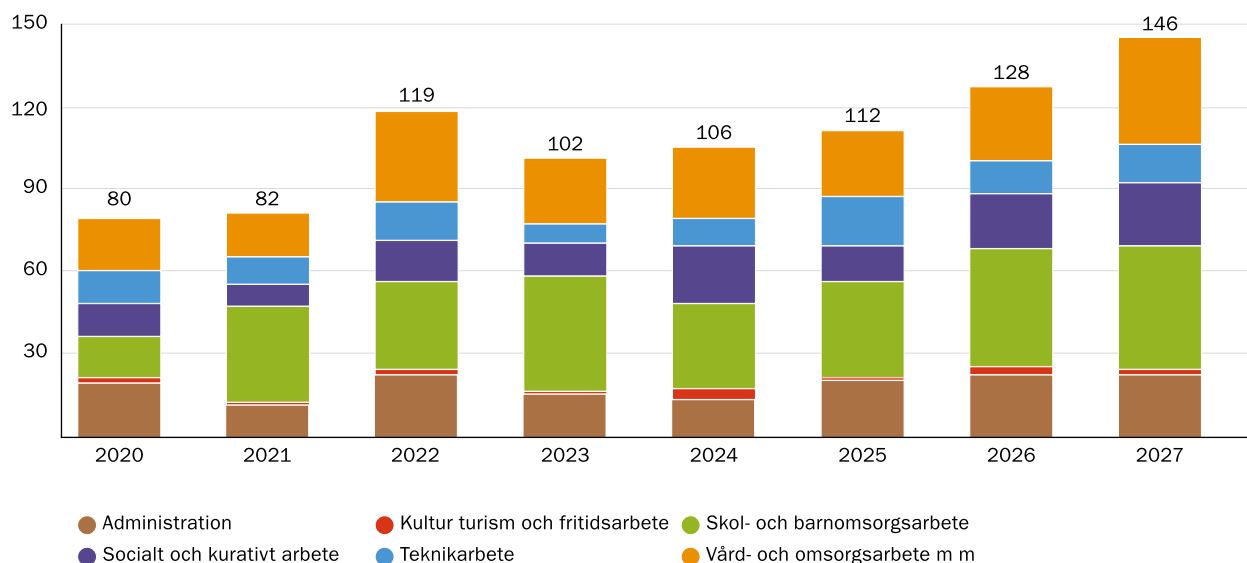
	2017	2018	2019
0 dagar	31,9	29,3	32,3
0-5 dagar	60,2	59,6	60,9
0-7 dagar	67,0	67,1	67,8

PENSIONSPROGNOS

Långsiktig kompetensförsörjning är ett prioriterat område och kommer att så vara under överskådlig tid framåt. Kommunen har under året fortsatt att införa det systematiska arbetssättet för kompetensförsörjning i hela organisationen för att bland annat bättre kunna parera de stora pensionsavgångar som förestår. Många av kommunens anställda går i pension under

de närmaste år. Den första stora avgångsvågen väntas under 2022, med större avgångar än vanligt inom områdena administration och vård- och omsorgsarbete.

Den högre pensionsavgångsålder som träder i kraft från 2020 kan medföra förändringar genom att skjuta staplarna framåt kommande år.

MER- OCH ÖVERTID

En deltidsanställd som jobbar övertid får ersättning i form av fyllnadslön (mertid) upp till full ordinarie arbetstid som arbetstagaren är anställd på. Arbetad tid utöver det är övertid. För år 2019 var det totala mer- och övertidsuttaget 0,87 procent av den totalt arbetade tiden i kommunen. Värdet för 2018 var 0,89 procent, det är alltså en liten minskning under 2019 i förhållande till föregående år.

LÖNESPRIDNING

Som mått på lönespridningen används intervallet mellan 10:e och 90:e percentilen, det vill säga det intervall där månadslönen för 80 procent av de anställda ligger. (10 procent av de anställda har en lön som är lägre än 10:e percentilen och 90 procent har en lön som är lägre än 90:e percentilen). Ett högre mått indikerar att det finns större skillnader mellan lönerna. Kommunens lönespridning var 1,94 procent för år 2018. Det kan jämföras med 1,76 procent som enligt SCB var värdet för samtliga kommuner och kommunalförbund i Sverige år 2018. Värdet för hela den offentliga sektorn var 1,91 procent och värdet för samtliga sektorer i samhället var 2,14 procent under 2018. Inga värden för 2019 finns redovisade för jämförelse.

Förväntad utveckling

Haninge kommun är en del av den växande Stockholmsregionen. Till år 2050 förväntas regionens behov av bostäder öka med upp till 760 000. För en hållbar utveckling är ambitionen att i första hand koncentrera nya bostäder till regionala stadskärnor genom förtätning i goda kollektivtrafiklägen. Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen har pekat ut åtta knutpunkter längs pendeltågslinjer som ska utvecklas till regionala stadskärnor. Centrala Haninge är en av de åtta utpekade regionala stadskärnorna, som ska erbjuda stadskvaliteter i form av attraktiva bostäder, arbetsplatser, kultur, service och handel och kunna avlasta Stockholms innerstad. De senaste åren har befolkningsutvecklingen ökat mer än tidigare. Kommunens invånarantal ökade 2019 med 2 106 invånare. Ingen avmattning ses.

Med ökad befolkning följer ökade krav på kommunens alla verksamheter men särskilt inom skola, vård och omsorg. Fler barn, äldre och människor i behov av stöd kräver ökade resurser. Även bostäder måste byggas, vägar, vatten och avlopp måste anpassas eller anläggas. Kommunen har en stor utma-

ning framför sig i att behålla kompetent och erfaren personal och attrahera nya medarbetare inom många verksamheter i en storstadsregion som konkurrerar hårt om samma kvalificerade yrkesgrupper.

Förändrade arbetssätt och arbetsmetoder och användning av teknik och digitalisering ger möjlighet att klara volymökningen med bibehållen kvalitet även när det blir svårt att rekrytera nya medarbetare. Ökad digitalisering är en nödvändighet för bättre tillgänglighet, högre kvalitet och service. Arbete med införande av robotisering av rutinartade arbetsuppgifter har påbörjats och kommer att finnas i flera av kommunens verksamheter inom några år.

Riksdagens målsättning är att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045. Ett klimat- och miljöpolitiskt program har fastställts i Haninge kommun och arbetet med att genomföra programmet för att nå målen har kommit igång inom de flesta områden, men mycket arbete kvarstår.

Resultaträkning

RESULTATRÄKNING (Belopp i mnkr)		KOMMUNEN				KOMMUNKONCERNEN	
		Budget 2019	2019-12-31	2018-12-31	Förändring 2019/2018	2019-12-31	2018-12-31
Verksamhetens intäkter	Not 1	1 260,0	1 294,7	1 234,0	60,7	1 658,9	1 569,2
Verksamhetens kostnader	Not 2	-5 991,8	-6 014,4	-5 661,0	-353,4	-6 073,9	-5 720,0
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 3	-80,0	-116,6	-93,0	-23,6	-295,7	-255,8
Verksamhetens nettokostnader		-4 811,8	-4 836,3	-4 520,0	-316,3	-4 710,7	-4 406,6
Skatteintäkter	Not 4	3 822,0	3 849,9	3 685,7	164,2	3 849,9	3 685,7
Generella statsbidrag och utjämning	Not 5	1 074,0	1 027,7	922,7	105,0	1 027,7	922,7
Verksamhetens resultat		84,2	41,3	88,4	-47,1	166,9	201,8
Finansiella intäkter	Not 6	18,0	15,3	11,4	3,9	1,0	-1,0
Finansiella kostnader	Not 7	-4,0	-14,1	-9,1	-5,0	-58,1	-56,9
Resultat före extraordinära poster		98,2	42,5	90,7	-48,2	109,8	143,9
Extraordinära poster		0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Årets resultat		98,2	42,5	90,7	-48,2	109,8	143,9
varav exploateringsvinst		8,0	36,0	13,0	23,0	0,0	0,0
varav realisationsvinst		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

BALANSRÄKNING (Belopp i mnkr)	KOMMUNEN			KOMMUNKONCERNEN			
			IB	Enl ÅR UB		IB	Enl ÅR UB
		2019-12-31	2019-01-01	2018-12-31	2019-12-31	2019-01-01	2018-12-31
Anläggningstillgångar							
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>							
Immateriella anläggningstillgångar	Not 8	0,5	0,7	0,7	0,5	0,7	0,7
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>							
Fastigheter och anläggningar	Not 9	2 094,7	1 806,9	1 806,9	6 258,7	5 906,5	5 906,5
Maskiner, inventarier	Not 10	186,9	159,1	159,1	312,2	276,0	276,0
Pågående ny- till- och ombyggnad	Not 11	226,9	250,6	294,6	568,9	418,3	462,3
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>							
Aktier, andelar	Not 12	75,6	75,7	94,5	32,7	32,8	51,6
Långfristiga fordringar	Not 13	27,2	31,6	31,6	27,2	31,6	31,6
Summa anläggningstillgångar		2 611,8	2 324,6	2 387,4	7 200,2	6 665,9	6 728,7
Omsättningstillgångar							
Förråd och lager		0,1	0,1	0,1	8,2	0,4	0,4
Exploateringsområden	Not 14	62,4	100,1	50,1	65,4	103,1	53,1
Kortfristiga fordringar	Not 15	676,2	561,4	561,4	611,4	600,9	600,9
Kortfristiga placeringar	Not 16	398,8	0,0	0,0	398,8	0,0	0,0
Kassa och bank	Not 17	444,9	944,1	944,1	538,9	982,9	982,9
Summa Omsättningstillgångar		1 582,4	1 605,7	1 555,7	1 622,7	1 687,3	1 637,3
SUMMA TILLGÅNGAR		4 194,2	3 930,3	3 943,1	8 822,9	8 353,2	8 366,0
Eget kapital	Not 18						
Årets resultat		42,5	90,7	90,7	109,8	143,9	143,9
Övrigt eget kapital		1 689,1	1 598,4	1 631,9	2 138,6	1 988,7	2 022,2
Summa eget kapital		1 731,6	1 689,1	1 722,6	2 248,4	2 132,6	2 166,1
Avsättningar							
Avsättningar till pensioner	Not 19	537,0	460,5	460,5	559,8	482,3	482,3
Övriga avsättningar	Not 20	0,0	0,0	0,0	110,7	103,5	103,5
Summa avsättningar		537,0	460,5	460,5	670,5	585,8	585,8
Skulder							
VA långfristiga skulder	Not 21	602,8	551,1	551,1	602,8	551,1	551,1
Långfristiga skulder	Not 21	12,3	11,7	11,7	3 168,8	3 161,9	3 161,9
Kortfristiga skulder	Not 22	1 310,5	1 217,9	1 197,2	2 132,4	1 921,8	1 901,1
Summa skulder		1 925,6	1 780,7	1 760,0	5 904,0	5 634,8	5 614,1
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		4 194,2	3 930,3	3 943,1	8 822,9	8 353,2	8 366,0
Ansvarsförbindelser och ställda panter	Not 23						
<i>Ställda panter</i>							
Fastighetsinteckningar		0,0		0,0	1 311,5		971,0
Företagsinteckningar		0,0		0,0	0,0		0,0
Övrigt		0,0		0,0	15,9		9,7
<i>Ansvarsförbindelser</i>							
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998		1 290,1		1 320,7	1 290,1		1 320,7
Pensionsförpliktelse förtroendevalda		3,7		3,4	3,7		3,4
Borgensåtaganden		6 802,7		6 468,3	6 802,7		6 468,3
Kommunalt förlustansvar för egna hem		0,0		0,1	0,0		0,1
Leasingavtal		31,1		35,6	82,7		59,1
Pensionsåtaganden i kommunala bolag		29,2		32,5	29,2		32,5
Fastigo		0,0		0,0	0,3		0,2

KASSAFLÖDESANALYS (Belopp i mnkr)		KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
		2019	2018	2019	2018
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		42,5	90,7	109,8	143,9
Justering för ej likviditetspåverkande poster	Not 24	164,1	210,8	357,4	379,1
Poster som redovisas i annan sektion	Not 25	0,0	0,2	0,4	0,2
Ökning/minskning av periodiserade anslutningsavgifter		-12,1	-11,1	-12,1	-11,1
Ökning/minskning kortfristiga fordringar		-127,0	86,6	-22,7	87,6
Ökning/minskning förråd och varulager		0,0	0,0	-7,8	-0,1
Ökning/minskning kortfristiga skulder		113,4	227,7	113,9	-33,8
Kassaflöde från den löpande verksamheten		180,9	604,9	538,9	565,8
Investeringsverksamheten					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	Not 26	0,0	-0,8	0,0	-0,8
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	Not 27	-300,8	-441,9	-727,3	-926,3
Förvärv av finansiella tillgångar		-398,8	-6,8	-398,8	-6,9
Avyttring av finansiella tillgångar		18,9	0,0	18,9	0,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-680,7	-449,5	-1 107,2	-934,0
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån		0,0	0,0	0,0	0,0
Amortering av skulder för finansiell leasing		-1,5	4,1	-1,5	4,1
Förändring av långfristiga skulder		2,1	0,0	8,4	544,1
Förändring av checkräkningskredit		0,0	0,0	117,4	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		0,6	4,1	124,3	548,2
Årets kassaflöde		-499,2	159,5	-444,0	180,0
Likvida medel vid årets början		944,1	784,6	982,9	802,9
Likvida medel vid årets slut		444,9	944,1	538,9	982,9

NOT 1. Verksamhetens intäkter	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Försäljningsintäkter	24,0	22,4	24,0	22,4
Taxor och avgifter	375,1	345,8	438,7	355,2
Hyror och arrenden	98,0	99,6	306,2	289,9
Bidrag från staten	498,3	498,5	498,3	498,5
EU-bidrag	6,5	4,6	6,5	4,6
Övriga bidrag	20,3	22,7	20,3	22,7
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	198,0	182,8	198,0	182,8
Försäljning av exploateringsfastigheter	36,0	13,0	36,0	13,0
Försäljning av anläggningstillgångar	-	0,2	-	0,2
Övriga verksamhetsintäkter	38,5	44,4	130,9	179,9
Summa	1 294,7	1 234,0	1 658,9	1 569,2

Belopp i mnkr

NOT 2. Verksamhetens kostnader	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Inköp av vatten för distribution	20,2	20,0	20,2	20,0
Lämnade bidrag	195,0	181,7	195,0	181,7
Köp av huvudverksamhet	1 636,8	1 520,4	1 719,5	1 601,8
Inventarier	25,8	31,2	25,8	31,2
Lokalhyror*	573,9	509,0	110,9	84,5
Personalkostnader	2 896,1	2 759,9	3 045,1	2 892,8
Övriga kostnader	666,6	638,8	939,5	895,8
Skattekostnader	-	-	17,9	12,2
Summa	6 014,4	5 661,0	6 073,9	5 720,0

Belopp i mnkr

*varav hyra moduler, evakueringskostnader 19,8 mnkr år 2019

NOT 3. Avskrivningar och nedskrivningar	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN		
	Avskrivningar enl plan	2019	2018	2019	2018
Immateriella anläggningar		0,2	1,6	0,2	1,6
Fastigheter och anläggningar		67,2	53,6	213,8	190,1
Inventarier		48,5	37,8	81,0	64,1
Nedskrivningar					
Nedskrivningar av fastigheter och anläggningar		0,7	-	0,7	-
Summa		116,6	93,0	295,7	255,8

Belopp i mnkr

NOT 4. Skatteintäkter	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Preliminär kommunalskatt	3 886,4	3 703,5	3 886,4	3 703,5
Preliminär slutavräkning innevarande år	-38,6	-5,3	-38,6	-5,3
Slutavräkningsdifferens föregående år	2,1	-12,5	2,1	-12,5
Summa	3 849,9	3 685,7	3 849,9	3 685,7

Belopp i mnkr

NOT 5. Generella statsbidrag och utjämning	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Inkomstutjämningsbidrag	770,4	705,4	770,4	705,4
Kommunal fastighetsavgift	152,8	146,4	152,8	146,4
Regleringsbidrag	63,0	13,8	63,0	13,8
Kostnadsutjämningsbidrag	111,1	88,4	111,1	88,4
Övriga bidrag	24,8	48,3	24,8	48,3
Utjämningsavgift LSS	-94,4	-79,6	-94,4	-79,6
Summa	1 027,7	922,7	1 027,7	922,7

Belopp i mnkr

NOT 6. Finansiella intäkter	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Erhållna dröjsmålsräntor	0,3	0,3	0,3	0,3
Ränteintäkter	1,0	-	0,5	0,0
Negativ inlåningsränta	-	-1,4	-	-1,4
Borgensavgifter	14,0	12,4	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,1	0,2	0,1
Summa	15,3	11,4	1,0	-1,0

Belopp i mnkr

NOT 7. Finansiella kostnader	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ränta på pensionsavsättning	11,8	8,2	11,8	8,2
Räntekostnader	0,5	0,2	0,5	0,2
Orealiserade förluster, finansiella omsättningstillgångar	1,2	-	1,2	-
Övriga finansiella kostnader	0,6	0,7	44,6	48,5
Summa	14,1	9,1	58,1	56,9

Belopp i mnkr

NOT 8. Immateriella anläggningstillgångar	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga anläggningar.				
Ingående anskaffningsvärde	7,8	7,0	7,8	7,0
Ingående ack. avskrivningar	-7,1	-5,6	-7,1	-5,6
Årets investering	-	0,8	-	0,8
Årets avskrivningar	-0,2	-1,5	-0,2	-1,5
Summa	0,5	0,7	0,5	0,7

Belopp i mnkr

NOT 9. Fastigheter och anläggningar	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga anläggningar. Pågående investeringar skrivs ej av.				
Ingående anskaffningsvärde	2 287,6	1 968,0	7 589,2	6 437,7
Ingående ack. avskrivningar	-480,7	-429,1	-1 682,6	-1 511,7
Årets investering	356,9	321,6	568,0	1 172,3
Årets avskrivningar	-67,2	-53,6	-213,8	-190,1
Årets nedskrivningar	-0,7	-	-0,7	-
Anskaffningsvärde uttrangerade inventarier	-6,1	-2,0	-6,3	-3,3
Ackumulerade avskrivningar uttrangerade inventarier	4,9	2,0	4,9	2,0
Justering av ingående balans	-	-	-	-0,4
Summa	2 094,7	1 806,9	6 258,7	5 906,5
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	29,2 år	31,2 år		
<i>Kommunkoncernens genomsnittliga nyttjandeperiod kommer att beräknas först till årsbokslutet 2020.</i>				
Specifikation fastigheter och anläggningar	2019	2018		
Allmän markreserv	89,3	72,5		
Verksamhetsfastigheter				
Fritidsanläggningar	103,4	77,0		
Skolanläggningar	70,1	75,8		
Sociala lokaler	8,7	6,1		
Övriga lokaler	-	-		
Summa	182,2	158,9		
Publika fastigheter				
Gator	257,1	156,3		
Parker	34,5	33,2		
Summa	291,6	189,5		
Fastigheter för affärsdrivande verksamhet	1 531,6	1 386,0		

Belopp i mnkr

NOT 10. Maskiner och inventarier	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Linjär avskrivning tillämpas för samtliga anläggningar.				
Ingående anskaffningsvärde	391,2	340,6	727,6	646,2
Ingående ack. avskrivningar	-232,1	-211,7	-451,6	-430,1
Årets investering	77,2	68,7	118,3	125,0
Årets avskrivningar	-48,5	-37,8	-81,0	-64,1
Anskaffningsvärde uttrangerade/sålda inventarier	-5,6	-18,1	-5,8	-18,4
Akkumulerade avskrivningar uttrangerade/sålda inventarier	4,7	17,4	4,7	17,4
Summa	186,9	159,1	312,2	276,0
Bedömd genomsnittlig nyttjandeperiod	6,7 år	6,8 år		
<i>Kommunkoncernens genomsnittliga nyttjandeperiod kommer att beräknas först till årsbokslutet 2020.</i>				
Därav finansiell leasing	2019	2018		
Ingående anskaffningsvärde	15,3	9,0		
Ingående ack. avskrivningar	-3,9	-1,8		
Årets investering	4,5	6,3		
Årets avskrivning	-2,7	-2,1		
Summa	13,2	11,4		

Belopp i mnkr

NOT 11. Pågående ny-, till- och ombyggnad	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Pågående investeringar*	226,9	294,6	568,9	462,3
Summa	226,9	294,6	568,9	462,3

Belopp i mnkr

* Balansräkningens IB 2019 för pågående investeringar har justerats mot eget kapital med 30 mnkr respektive 14 mnkr. Se not 18.

NOT 12. Aktier och andelar	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Aktier och andelar*	57,4	76,3	14,5	33,4
Grundfond Tyrestaskogen	8,0	8,0	8,0	8,0
Bostadsrätter**	10,2	10,2	10,2	10,2
Summa	75,6	94,5	32,7	51,6

Belopp i mnkr

* Balansräkningens IB 2019 avseende aktier och andelar har justerats mot eget kapital med -18,8 mnkr avseende nedskrivning av insatskapitalet i Kommuninvest ekonomisk förening. I LKBR som gäller från 1 januari 2019 finns ett uppskrivningsförbud vilket gör att endast de ursprungliga och särskilda insatserna i Kommuninvest ekonomisk förening får räknas in i de redovisade andelarna.

** 35 stycken

NOT 12. Aktier och andelar (forts.)

Aktieförteckning	Antal	Andel %	Nominellt värde, kr	Anskaffningsvärde, kr
Haninge kommun Holding AB	44 100	100	1 000	44 100 000
Inera AB	5	3,3	8 500	42 500
SKL Kommentus	19	0,01	100	1 900
SRV Återvinning AB	5 600	31,5	500	350 000
Stockholmsregionens Försäkrings AB	72 956	7,1	100	7 295 600
Vårlyus AB	5 275	10,6	100	527 500
Summa				52 317 500
Andelar (kr)				2019-12-31
Folkets Hus Vendelsö 100 och Handen 100				1
Stockholms företagareförening				1 040
Södertörns Jordbrukskassa				477
Kommuninvest ekonomisk förening***				5 112 307
Summa				5 113 825

Belopp i mnkr

*** Insatskapitalet enligt engagemangsbesked per 2019-12-31 uppgick till 29 324 952 kr.

NOT 13. Långfristiga fordringar

	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Övriga lån	14,9	15,0	14,9	15,0
Lån för gatukostnadsavgift	1,5	3,5	1,5	3,5
Lån för VA-anslutningsavgift	10,8	13,1	10,8	13,1
Summa	27,2	31,6	27,2	31,6

Belopp i mnkr

NOT 14. Exploateringsområden

	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående balans	50,1	198,4	53,1	198,4
Exploateringsintäkter	-211,6	-341,6	-211,6	-338,6
Exploateringskostnader	187,9	180,3	187,9	180,3
Exploateringsvinster	36,0	13,0	36,0	13,0
Summa	62,4	50,1	65,4	53,1

Belopp i mnkr

NOT 15. Kortfristiga fordringar

	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Kundfordringar	85,0	105,6	90,4	116,9
Momsfordran	61,8	80,4	62,2	80,9
Fordringar hos staten	0,8	0,3	0,8	0,3
Fordringar hos anställda	0,2	0,3	0,2	0,3
Upplupna skatteintäkter	97,8	86,4	97,8	86,4
Interimsfordringar	178,5	176,6	188,8	185,4
Upplupna projektmedel	10,5	7,7	10,5	7,7
Övriga fordringar	241,6	104,1	160,7	123,0
Summa	676,2	561,4	611,4	600,9

Belopp i mnkr

NOT 16. Kortfristiga placeringar	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Nordea Institutionell Kortrränta	199,6	-	199,6	-
Nordea Swedish Bond Stars	199,2	-	199,2	-
Summa	398,8	-	398,8	-

Belopp i mnkr

NOT 17. Kassa och bank	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Kassa och bank	444,9	944,1	538,9	982,9
Summa	444,9	944,1	538,9	982,9

Belopp i mnkr

NOT 18. Eget kapital	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Ingående eget kapital	1 722,6	1 625,1	2 166,1	2 015,4
Övrigt eget kapital	-	-	-	-
Insatskapital Kommuninvest 2018	-	6,8	-	6,8
Justeringar ändrade redovisningsprinciper				
- Återföring finansiella anläggningstillgångar*	-18,8	-	-18,8	-
- Medfinansiering Vega Trafikverket**	-30,0	-	-30,0	-
- Särskild löneskatt avgiftsbestämda pensioner***	-20,7	-	-20,7	-
- Evakueringskostnader****	-14,0	-	-14,0	-
- Exploateringsintäkter, gatukostnadsintäkter*****	50,0	-	50,0	-
- Byte av redovisningsprincip för värdering av lager (SRV)	-	-	6,0	-
Årets resultat	42,5	90,7	109,8	143,9
Utgående eget kapital	1 731,6	1 722,6	2 248,4	2 166,1

Belopp i mnkr

Utgående eget kapital 2018 skulle ha uppgått till 1689,1 mnkr om man tagit hänsyn till de justeringar som gjorts genom eget kapital under 2019. Se IB 201901 kolumnen i balansräkningen.

*Återföring av tidigare uppskrivningar av värdet på andelar i Kommuninvest ekonomisk förening i enlighet med LKBR.

** Medfinansieringsbidrag till Trafikverket avseende Vega trafikplats som skulle ha redovisats genom resultaträkningen tidigare år.

*** Justering av särskild löneskatt på pensioner som ej redovisats som kortfristig skuld.

**** Justering av evakueringskostnader bokförda som investering men avser driftkostnader tidigare år.

***** Justering av exploateringsintäkter och gatukostnadsersättningar bokförda på exploateringsprojekt som skulle ha intäktsförts tidigare år.

NOT 22. Kortfristiga skulder	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Leverantörsskulder	251,3	255,9	245,6	249,1
Upplupna löner timanställda	21,0	15,2	21,0	15,2
Upplupna sociala avgifter	73,7	48,8	73,7	48,8
Semesterlöneskuld	137,0	132,8	137,0	132,8
Avgiftsbestämd ålderspension	85,2	80,3	85,2	80,3
Momsskuld	1,8	3,6	1,8	3,6
Personalens källskatt	42,6	41,2	42,6	41,2
Förutbetalda skatteintäkter	41,8	35,3	41,8	35,3
Civildövsvarsförningen	4,3	4,6	4,3	4,6
Interimsskulder	124,1	118,7	301,2	289,0
Förutbetalda projektmedel	60,3	71,9	60,3	71,9
Övriga skulder	111,9	89,1	208,5	168,3
Kortfristiga skulder till koncernföretag	352,1	299,8	-	-
Kortfristig del av långfristig skuld	3,4	-	909,4	761,0
Summa	1 310,5	1 197,2	2 132,4	1 901,1

Belopp i mnkr

NOT 23. Ansvarförbindelser och ställda panter**Pensionsförpliktelser intjänade före 1998**

Pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas som en ansvarförbindelse.
Ansvarförbindelsen är framräknad i prognosen från KPA per 191231.

	KOMMUNEN	
	2019	2018
Ingående ansvarförbindelse pensionsförpliktelser inkl löneskatt	1 320,7	1 361,0
- Ränte- och basbeloppsuppräkring	33,5	23,7
- Ändring av försäkringstekniska grunder	-	-
- Pension till efterlevande	-	-
- Årets Utbetalningar	-61,8	-59,4
- Övrig post	3,6	3,3
Minskning av ansvarförbindelse genom tecknande av försäkring/överföring av stiftelsens tillgångar	-	-
Ökning/minskning av ansvarförbindelse med anledning av värdeöverföring på stiftelsens tillgångar	-	-
Förändring av löneskatt	-6,0	-7,9
Utgående ansvarförbindelse för pensioner inkl löneskatt	1 290,0	1 320,7
Ansvarförbindelse förtroendevalda inkl löneskatt	3,7	3,4
Summa ansvarförbindelse pensioner	1 293,7	1 324,1
Övriga Upplysningar om pensioner		
Antal visstidsförordnanden	1734 st	
Politiker	163 st	
Tjänstemän	315 st	
Aktualiseringsgrad	93%	
Borgensåtaganden		
Föreningar	Ursprungligt lånebelopp	Återstående lånebelopp
Bostadsrättsföreningar	578,9	454,7
Samfällighetsföreningar	30,0	30,0
Västerhaninge Tennisklubb	4,5	1,1
Österhaninge Ridklubb	0,3	0,1
Ornö Fiber Ekonomisk förening	7,5	7,0
Summa	621,2	492,9
Bolag med kommunal anknytning		
Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge	2 990,0	2 990,0
SRV återvinning AB*	74,7	61,6
Summa	3 064,7	3 051,6
Kommuninvest**		3 258,2
Summa		3 258,2

Belopp i mnkr

* Beloppen avser Haninge kommuns andel, vilken uppgår till 31,5 % av det totala borgensåtagandet som ägarkommunerna har ställt för SRV återvinning AB per 2019-12-31.

** Haninge kommun har i januari 2003 ingått en solidarisk borgen som för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 290 kommuner som per 2019-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna.

Per 2019-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 460 926 mnkr och Haninge kommuns del är 0,71 % av dessa.

NOT 23. Ansvarsförbindelser och ställda panter (forts.)**Kommunalt förlustansvar egna hem 2019-12-31**

Företag	Låneskuld			40 % av låneskuld
SBAB 1 st. (Kr)	22 866,0			9 146,0
Leasing				
Beräkningarna av kommunens leasingåtaganden är framtagna av Leaseright KB.				
Finansiella leasingavtal över 3 år	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
Fordon	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Totala minimileasingavgifter	13,3	11,5	13,3	11,5
Nuvärde minimileasingavgift	13,2	11,3	13,2	11,3
Därav som förfaller inom ett år	3,4	2,4	3,4	2,4
Därav som förfaller om ett till fem år	9,8	8,9	9,8	8,9
Därav som förfaller efter fem år	-	-	-	-
Operationella leasingavtal	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
(avser ej uppsägningsbara avtal som överstiger 3 år)	2019-12-31	2018-12-31	2019-12-31	2018-12-31
Nuvärde minimileasingavgifter	17,8	24,1	69,4	47,6
Framtida leasingavgifter som förfaller inom ett år	12,0	12,1	27,7	23,9
Framtida leasingavgifter som förfaller om ett till fem år	5,8	12,0	26,9	23,1
Framtida leasingavgifter som förfaller efter fem år	-	-	14,8	0,6
Pensionsåtaganden i kommunala bolag				
Bolag	Andel av totalt åtagande			
Södertörns Brandförsvärsförbund, totalt 116,7 mnkr	25,04%	29,2		
Summa		29,2		

Belopp i mnkr

NOT 24. Justering för ej likviditetspåverkade poster

	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Justering av eget kapital	10,6	6,8	16,6	6,8
Omklassificering av omsättningstillgångar till investeringar	-109,6	-	-109,6	-
Kostnadsförda investeringsprojekt	0,5	0,3	0,5	0,3
Avskrivningar	115,9	93,0	295,0	255,8
Nedskrivningar	0,7	-	0,7	-
Förändring pensionsavsättning	76,5	65,8	77,5	66,9
Förändring övriga avsättningar	-	-	7,2	4,4
Förändring långfristiga fordringar	4,5	-4,6	4,5	-4,6
Orealiserade kursförändringar	1,2	-	1,2	-
Ökning av skulden till VA kunderna i kommunen	63,8	49,5	63,8	49,5
Summa	164,1	210,8	357,4	379,1

Belopp i mnkr

NOT 25. Poster som redovisas i annan sektion	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Realisationsvinster/förluster	-	0,2	0,4	0,2
Summa	-	0,2	0,4	0,2

Belopp i mnkr

NOT 26. Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Årets investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-	0,8	-	0,8
Summa	-	0,8	-	0,8

Belopp i mnkr

NOT 27. Investeringar i materiella anläggningstillgångar	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Årets investering i fastigheter och mark	356,9	321,6	568,0	1 172,3
Årets investering i inventarier	77,2	68,7	118,3	125,0
Årets förändring av investeringar i pågående ny-, till- och ombyggnader	-23,7	51,6	150,6	-371,0
Summa	410,4	441,9	836,9	926,3
Omklassificering av omsättningstillgångar till investeringar	-109,6	-	-109,6	-
Summa	300,8	441,9	727,3	926,3

Belopp i mnkr

NOT 28. Upplysning om kostnad för räkenskapsrevision (Kr)	KOMMUNEN		KOMMUNKONCERNEN	
	2019	2018	2019	2018
Total kostnad för räkenskapsrevision	360 000	340 000	785 944	867 177
Varav kostnad för de sakkunnigas granskning av räkenskaperna	30 000	30 000		

NOT 29. Upplysningar om finansiella instrument

Finansiella instrument i Haninge kommun

Haninge kommun innehar inga säkringsinstrument.

Finansiella instrument i Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge

Tornberget Fastighetsförvaltnings AB i Haninge innehar inga säkringsinstrument.

Finansiella instrument i Haninge Bostäder AB

Avtal om ränteswappar ingås i syfte att minimera ränterisker och att uppnå önskad räntebindningstid. Intäkter och kostnader för ränteswappar nettoredovisas under räntekostnader. Marknadsvärdeförändring under swapavtalens löptid redovisas inte i resultatet. Redovisning av finansiella instrument sker enligt kapitel 11 i K3 vilket innebär tillämpning av säkringsredovisning.

På balansdagen fanns ränterörliga lån på tillsammans 365 272 tkr, swapavtal om nominellt 200 000 tkr har ingåtts för att säkra framtida räntekostnader. Effektiviteten av säkringen förväntas vara hög.

Marknadsvärdet har beräknats som de kostnader/intäkter som hade uppstått om kontrakten stängts på balansdagen. Marknadsvärdet baseras på förmedlade kreditinstituts värdering, vars rimlighet prövas genom diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktens villkor och förfallodagar och med utgångspunkt i marknadsräntan för liknande instrument på balansdagen.

Swapporföljens totala marknadsvärde uppgick till -5 787 tkr på balansdagen. Genomsnittlig löptid per balansdagen är 5,3 år.

RESULTATRÄKNING (tkr), Vatten och avlopp		2019	2018
Verksamhetens intäkter		173 641	156 164
Verksamhetens externa intäkter			
Brukningssavgifter		148 496	129 289
Övriga intäkter	Not 1	4 131	3 525
Anläggningsavgifter		58 765	51 163
Periodisering årets anläggningsavgifter		-54 358	-47 462
Periodisering tidigare års anläggningsavgifter		12 078	11 129
Förändring av kortfristig skuld till abonnentkollektivet (f.d. Va-fonden)		2 548	103
Avsättning till investeringsfond		-9 400	-2 000
Interna intäkter (inom koncernen)	Not 1 A	11 381	10 417
Verksamhetens kostnader		161 438	144 422
Verksamhetens kostnader	Not 2	113 524	102 922
Interna kostnader (inom koncernen)	Not 3	11 509	9 233
Avskrivningar	Not 4	36 405	32 267
Verksamhetens nettoresultat		12 203	11 742
Finansiella intäkter	Not 5	8 171	8 961
Finansiella kostnader	Not 6	-20 374	-20 703
Resultat före extraordinära poster		0	0
Extraordinära intäkter		0	0
Extraordinära kostnader		0	0
Periodens resultat		0	0

BALANSRÄKNING (tkr), Vatten och avlopp		2019-12-31	2018-12-31
Anläggningstillgångar			
Mark, byggn, tekn anl.	Not 7	1 615 798	1 506 715
Maskiner, inventarier	Not 8	770	1 622
Summa anläggningstillgångar		1 616 568	1 508 337
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar	Not 9	19 923	18 311
Kassa och bank	Not 10	7 003	5 677
Summa omsättningstillgångar		26 926	23 988
Summa tillgångar		1 643 494	1 532 325
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Ingående eget kapital			-
Årets resultat			-
Summa eget kapital			-
Avsättning för pensioner (pensionsskuld)	Not 11		
Skulder			
Långfristiga skulder	Not 12	581 374	539 095
VA kommunlån	Not 13	1 012 257	953 157
Investeringsfond		21 400	12 000
Kortfristiga skulder	Not 14	18 010	13 729
Övriga skulder	Not 15	10 453	14 344
Summa skulder		1 643 494	1 532 325
Summa skulder och eget kapital		1 643 494	1 532 325

NOT 1. Övriga intäkter	2019	2018
Externslam Hallsten	2 844	2 697
Radio- och mobilmaster	122	119
Uthyrning och försäljning av vattenmätare	366	54
Tekniska tjänster	605	461
Driftbidrag	194	194
Summa	4 131	3 525

NOT 1A. Interna intäkter	2019	2018
VA-avgifter future	1 296	2 709
Intern övrig tjänst	2 493	2 300
Internt debiterad tid mot plan och investeringar	7 592	5 408
Interna intäkter anslag	0	0
Summa	11 381	10 417

NOT 2. Verksamhetens kostnader	2019	2018
Tjänster, material och förnödenheter	27 309	27 774
Köpt dricksvatten från Stockholm Vatten	20 249	19 982
Avlopp till Stockholm Vatten	23 249	18 150
Elenergi	4 630	4 202
Personalkostnader	38 087	32 814
Summa	113 524	102 922

NOT 3. Interna kostnader	2019	2018	Fördelningsnyckel	Motiv
Interna årsavtal KSF	2 741	1 964	Omsättn.- personalrelaterat i %	Schablon nyttjandegrad
Interna data- och teletjänster	1 857	1 673	Per dator och anknötning	Schablon per användare
Intern lokalhyra	1 640	1 426	Antal rum och yta	
Interna tekniska tjänster SBF	2 330	2 169	Omsättn.- personalrelaterat i %	Schablon nyttjandegrad
Fordonskostnader	1 915	1 571	Faktiskt debiterad kostnad	
Förbrukningsmaterial, arbetskläder mm	0	54	Faktiskt uttag ur förråd	
Övriga interna tjänster	1 026	376	Faktiskt debiterad kostnad	
Summa	11 509	9 233		

NOT 4. Avskrivningar	2019	2018
Avskrivning fastigheter enl plan	35 553	31 231
Avskrivningar inventarier	852	1036
Summa	36 405	32 267

NOT 5. Finansiella intäkter	2019	2018
Ränta VA-fond	61	73
Ränta dagssaldo	49	126
Ränta på anläggningsavgifter	8 003	8 709
Övriga finansiella intäkter	58	53
Summa	8 171	8 961

NOT 6. Finansiella kostnader	2019	2018
Internräntekostnad	20 374	20 703
Övrig räntekostnad	0	0
Summa	20374	20 703

NOT 7. Mark, byggn. tekniska anläggningar	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde	1 602 081	1 392 703
Årets aktivering	181 561	209 379
Utgående anskaffningsvärde	1 783 642	1 602 082
Ingående avskrivning enligt plan	-228 714	-197 483
Årets avskrivningar enl plan	-35 553	-31 231
Utgående avskrivningar	-264 267	-228 714
Restvärde	1 519 375	1 373 368
Pågående arbete	96 423	133 347
Summa	1 615 798	1 506 715

NOT 8. Maskiner, inventarier	2019	2018
Ingående anskaffningsvärde	11 339	11 339
Årets inköp	0	0
Utgående anskaffningsvärde	11 339	11 339
Ingående avskrivning enligt plan	-9 717	-8 681
Årets avskrivningar enl plan	-852	-1036
Utgående avskrivningar	-10 569	-9 717
Summa	770	1 622

NOT 9. Kortfristiga fordringar	2019	2018
Upplupna brukningsintäkter	15 671	13 920
Övriga fordringar	4252	4 391
Övriga upplupna intäkter	0	0
Summa	19 923	18 311

NOT 10. Kassa och bank	2019	2018
Postgiro		
Bank	7 003	5 677
Summa	7 003	5 677

NOT 11. Avsättning för pensioner (pensionsskuld)	2019	2018
---	-------------	-------------

Värde har ej kunnat beräknas.

NOT 12. Långfristiga skulder	2019	2018
Skuld till VA-kollektivet t o m 2006 *	94 552	97 040
Skuld till VA-kollektivet fr. o m 2007 **	486 822	442 055
Summa	581 374	539 095
<small>* Motsvarar inbetalda anläggningsintäkter netto från år 1989-2006.</small>		
<small>** Motsvarar inbetalda anläggningsintäkter netto under år 2007-2019</small>		

NOT 13. VA-Kommunlån	2019	2018
Bokfört värde anl. tillgångar	1 616 568	1 508 337
Skuld till VA-kollektivet fr. o m 2007	-581 374	-539 094
Investeringsfond	-21 400	-12 000
Resultatutjämningsfond (F.d. eget kapital)	-1 537	-4 085
Summa	1 012 257	953 158
Motsvarar kommunlån för VA- anläggningstillgångarnas bokförda värde minus det som finansierats via inbetalda anläggningsavgifter (långfristig skuld VA-kollektivet) med avdrag för VA-avdelningens f.d. egna kapital och fonder.		

NOT 14. Kortfristiga skulder	2019	2018
Upplupna div. kostnader	16 473	9 643
Skuld till VA kollektivet kortfristig	1 537	4 086
Summa	18 010	13 729

NOT 15. Övriga skulder	2019	2018
Leverantörsskulder	10 453	14 344
Summa	18 010	13 729

Redovisningsprinciper

Kommunens delårsrapporter och årsredovisning upprättas från och med den 1 januari 2019 i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). I kommunen redovisas:

- intäkter i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och att intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- fordringar till belopp varmed de beräknas inflyta. Kundfordringar bedöms som osäkra efter individuell bedömning av betalningsförmåga
- tillgångar och skulder till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av intäkter och kostnader har skett enligt god redovisningssed

Värdering av finansiella tillgångar som innehas för att generera avkastning eller värdestegring

Kommunen placerade under 2019, 400 mnkr i räntefonder som vid anskaffningstillfället klassificerades som finansiella omsättningstillgångar, i enlighet med Rådet för kommunal redovisning (RKR), R7. Omsättningstillgångar värderas efter första redovisningstillfället till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde. Fondernas värde vid bokslutstillfället minskade med 1,2 mnkr jämfört med anskaffningsvärdet, vilket gör att det bokförda värdet var lägre än anskaffningsvärdet. Förändringen bokfördes som en finansiell kostnad i resultaträkningen och värdet i balansräkningen minskades.

Finansiella leasingavtal

Leasingavtal klassificeras som finansiella leasingavtal om det innebär att de ekonomiska fördelarna och de ekonomiska riskerna som förknippas med ägandet av objektet i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren, enligt RKR, R5. Detta innebär att finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgång och förpliktelsen att betala framtida leasingavgifter redovisas som skuld i balansräkningen. Vid leasingperiodens början redovisas tillgången och skulden till leasingobjektets verkliga värde eller till nuvärdet av minimileaseavgifterna om detta är lägre. Nuvärdet beräknas utifrån leasingavtalets implicita ränta om denna är känd. I annat fall används leasetagarens marginella låneränta. Leasingavgifterna fördelas på ränta och amortering enligt effektivräntemetoden. Leasingavtal som inte klassificeras som finansiell leasing klassificeras som operationell leasing.

Sammanställda räkenskaper

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunalförbund där kommunen har minst 20 procent inflytande. De sammanställda räkenskaperna upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering, enligt RKR, R16. Inga förändringar i kommunkoncernen har skett under året. Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar framgår under avsnittet Sammanställning koncernen i kommunens årsredovisning. De kommunala bolagen följer Årsredovisningslagen (ÅRL) och Bokföringsnäm-

dens allmänna råd, K3 regelverket. Vid avvikelse i redovisningsprinciper mellan kommunen och de kommunala bolagen är kommunens redovisningsprinciper vägledande för sammanställda räkenskaper.

Jämförelsestörande poster

I kommunens årsbokslut kan det finnas jämförelsestörande poster. I enlighet med RKR, R11 ska en post betraktas som jämförelsestörande när posten uppgår till ett väsentligt belopp och är av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet. Som jämförelsestörande post betraktas i kommunen poster som överstiger 10 miljoner kronor. Jämförelsestörande poster särredovisas i egen not när dessa förekommer i resultaträkningen. Exempel på jämförelsestörande poster är nedskrivningar, försäljning av anläggningstillgångar och förändringar och omstrukturering av verksamheter.

INTÄKTER

Skatteintäkter

Skatteintäkter redovisas det år som de skattskyldigas inkomst tas upp till beskattning, enligt RKR, R2.

Anslutningsavgifter för VA

Anslutningsavgifter för VA redovisas som skuld till VA-kollektivet och intäktsförs under samma period som avskrivningstiden för anläggningstillgångarna. Bedömd nyttjandeperiod för anslutningsavgifter uppgår till 50 år.

KOSTNADER

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod som överstiger 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till 25 000 kr och gäller som gemensam gräns för materiella tillgångar och därmed också för finansiella leasingavtal. Samma beloppsgräns används för att bedöma vad som är väsentliga belopp avseende immateriella tillgångar.

Anskaffningsvärde

Ränteutgifter aktiveras inte. Kommunen tillämpar konsekvent huvudmetoden och redovisar ränteutgifter, i de fall de förekommer, som kostnad i resultaträkningen det räkenskapsår de hänför sig till.

Anläggningstillgångar tas upp i balansräkningen till anskaffningsvärdet med tillägg för värdehöjande investeringar och med avdrag för gjorda avskrivningar. Kostnader som inte uppfyller definition för anläggningstillgång bokförs som driftkostnad.

Avskrivning och avskrivningsmetod

Avskrivning på immateriella och materiella anläggningstill-

gångar görs med linjär avskrivning baserat på tillgångens anskaffningsvärde, exklusive eventuellt restvärde. Det innebär att tillgången skrivs av med lika stort belopp varje månad. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Kommunen tillämpar komponentavskrivningar på investeringar som har betydande komponenter med en väsentlig skillnad i nyttjandeperioder, enlighet med RKR, R4.

Avskrivningstider

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 25, 30, 33, 50 år. För tillgångar där nyttjandeperioden styrs i avtal, till exempel leasing, används den planerade verkliga nyttjandeperioden som avskrivningstid. På anläggningstillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Omrövning av immateriella och materiella anläggningstillgångarnas nyttjandeperiod görs årligen i samband med årsbokslutet. Om anläggnings nyttjandeperiod avviker väsentligt från tidigare bedömning justeras avskrivningsbeloppen för innevarande och framtida perioder. Exempel på tillfällen när omrövning görs är verksamhetsförändringar, tekniskskiften och organisationsförändringar. Nedskrivningar av anläggningstillgångar sker i enlighet med RKR, R6.

Bidrag till statlig infrastruktur

I kommunen redovisas bidrag till statlig infrastruktur direkt som en kostnad i resultaträkningen.

Löner

Personalens löner redovisas enligt kontantprincipen. Timanställdas lön för december kostnads- och skuldbokförs i december. Semesterlöneskulden inklusive personalomkostnadspålägg kostnads- och skuldbokförs i december.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS och redovisas enligt den så kallade blandmodellen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning, samt RKR, R10 Pensioner. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse. Pensionsåtaganden för anställda i de företag som ingår i den kommunala koncernen redovisas enligt K3.

Upprättad särredovisning

Kommunen upprättar särredovisning för kommunens VA-verksamhet i enlighet med lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Särredovisningen finns tillgänglig i kommunens årsredovisning.

Ändrade och avvikande redovisningsprinciper samt rättelse av fel i samband med anpassning till ny lag och nya rekommendationer

I samband med att LKBR trädde i kraft uppdaterades rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Under 2019 började kommunen att anpassa redovisningen för att följa lagen och rekommendationerna. På grund av att det rådde osäkerhet om rekommendationen RKR, R2 Intäkter kom arbetet för detta

område igång sent under 2019. Arbetet med att kartlägga och anpassa redovisningen kommer därför att fortsätta under 2020.

I årsbokslutet 2019 finns rättelser av tidigare års fel som justerats genom eget kapital. Även kommunens resultat påverkades av de anpassningar som gjorts. Mer om hur respektive rättelse och/eller anpassning har påverkat eget kapital och resultatet står i rubrikerna nedan.

Återföring av tidigare uppskrivning av finansiella anläggningstillgångar

Tidigare år har uppskrivning gjorts av värdet på andelar i Kommuninvest ekonomisk förening om 18,8 mnkr. Uppskrivningen har gått genom eget kapital. Med anledning av att LKBR inte medger uppskrivning av finansiella anläggningstillgångar har dessa nu återförts. Jämförelsetalen för resultaträkningen 2018 har inte påverkats.

Exploateringsredovisning

Intäkter och kostnader inom exploatering redovisas löpande på exploateringsprojekten och utfallet på ett exploateringsprojekt redovisas som omsättningstillgång i balansräkningen fram tills dess att exploateringen är klar. Under 2019 påbörjades en kartläggning för att anpassa redovisningen inom exploatering. Åtta exploateringsprojekt som är klara gick igenom. Intäkter om 50,1 mnkr justerades som rättelse av tidigare års fel genom eget kapital. Jämförelsetalen för resultaträkningen 2018 har inte påverkats. 27,8 mnkr avseende exploateringsintäkter bokfördes på driften och ingår i årets resultat. Samtidigt aktiverades anläggningstillgångar för de genomgångna projekten.

Gatukostnadsersättningar, exploateringsersättningar och investeringsbidrag.

Gatukostnadsersättningar, exploateringsersättningar och investeringsbidrag nettoredovisas i de flesta fall på investerings- eller exploateringsprojektet. Under 2019 påbörjades en kartläggning för att anpassa redovisningen så att denna typ av ersättningar intäktsförs korrekt eller skuldbokförs till dess att kommunen delvis eller helt fullgjort sitt åtagande. Arbetet med detta kommer att fortsätta under 2020.

Hyra av moduler

Kommunen redovisade tidigare kostnader för hyror av moduler i samband med evakueringar som en investeringsutgift, som sedan aktiverats som anläggningstillgång. I RKR, R4 Materiella anläggningstillgångar tydliggörs att denna typ av utgifter ska belasta resultatet. Under 2019 har kostnader som inte aktiverats som anläggningstillgång rättats. 14 mnkr justerades som rättelse av tidigare års fel genom eget kapital. Jämförelsetalen för resultaträkningen 2018 har inte påverkats. 29,8 mnkr bokfördes om till driften och ingår i årets resultat.

Ersättning moms, enligt LEMK

Kommuner erhåller momsersättning från staten för den ingående moms som kan dras av på leverantörsfakturer. Momsersättningen är ett bidrag i form av intäkter och kostnader får enligt lag inte kvittas mot varandra. Kommuner avviker avseende detta eftersom kommunen bokför nettokostnaden, dvs fakturans bruttobelopp minus moms. Skäl eller analys anges inte eftersom detta är en generell avvikelser hos Sveriges kommuner.

Revisionsberättelse för år 2019

Vi, av fullmäktige valda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder, inklusive de gemensamma nämnderna Södertörns överförmyndarnämnd och Södertörns upphandlingsnämnd, samt som utsedda lekmannarevisorer även verksamheten i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Revisionsbyrån EY har biträtt oss vid granskningen.

Årsredovisningen visar ett positivt ekonomiskt resultat och omfattar en tydlig utvärdering av kommunens mål för god ekonomisk hushållning. Det lagstadgade balanskravet uppfylls och balanskravsavstämningen visar på ett positivt resultat.

Revisionen noterar att nämnderna sammantaget redovisar positiva resultatavvikelser mot budget. Socialnämnden, som tidigare haft underskott, har kommit i balans. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och Äldrenämnden har dock redovisat underskott både 2018 och 2019.

Kommunens måluppfyllelse presenteras på ett tydligt och överskådligt sätt. Revisionen ser positivt på att den uppskattade måluppfyllelsen har förbättrats mot föregående år. Revisionen noterar dock att en stor del av målkriterierna inte har följts upp i årsredovisningen. I flera fall finns resultat ännu inte tillgängligt för 2019 eller så följs de valda indikatorerna inte längre upp nationellt. Bedömningen av målkriterierna motiveras därför i hög grad genom kvalitativa redogörelser. Revisionen noterar att kommunens möjlighet att följa upp och utvärdera sina mål har varit en återkommande problematik. Då fullmäktige har valt att förändra målstrukturen inför 2020 är revisionens bedömning att dessa frågor lämpligen hanteras som del i förnyelsearbetet framgent.

Under 2017 och 2018 visade genomförda granskningar på brister i kommunens arbete med intern kontroll, liksom i kommunens redogörelse för arbetet med den interna kontrollen. Revisionen ser därför positivt på att kommunen för 2019 har inkluderat intern kontroll som en del i varje nämnds verksamhetsberättelse, eftersom det tydliggör att varje nämnd inom sitt område ansvarar för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll.

Vi har under året genomfört grundläggande granskning genom löpande uppföljning av varje nämnds handlingar och protokoll. Vi har genomfört dialogmöten med samtliga nämnder för att följa upp risker och utmaningar, intern kontroll, pågående arbete och aktuella händelser. Vi har därigenom förvisat oss om god insyn i nämndernas arbete.

Vi har genomfört fem fördjupade granskningsinsatser valda utifrån vår riskanalys: granskning av kommunens digitaliseringsarbete, hantering av statsbidrag, stöd till ensamkommande barn, långsiktiga ekonomiska prognoser samt efterlevnad av GDPR. Granskningarna har påtalat flera viktiga förbättringsområden men inte några kritiska brister av allvarlig grad. Vi vill dock i sammanhanget särskilt framhålla vår granskning av kommunens digitalisering, där vi sett att det finns ett behov av en övergripande gemensam strategi och ett aktivt arbete för att kunna realisera önskade nyttor av utvecklingen. Vi har noterat i våra samtal att flera nämnder har höga förväntningar på de positiva effekter digitaliseringen ska ha på deras ekonomi och kompetensförsörjning och bedömer att kommunstyrelsen bör stärka sin uppsikt inom detta område.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Haninge kommun har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillräckligt sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna, i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen i huvudsak är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige fastställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ. Vi tillstyrker också att kommunens årsredovisning godkänns. Som underlag för vår bedömning åberopar vi bifogade rapporter.

HANINGE DEN 8 APRIL 2020

Rolf Brehmer

Göran Eriksson

Ing-britt Waern

Ella Carlsson

Krister Selling

Lukas Argården

Wulf Schroeder

Per-Erik Åkerman

På grund av pågående krishantering inom kommunen har fysiska underskrifter av revisionsberättelsen inte varit möjlig. Samtliga revisorer har dock ställt sig bakom revisionsberättelsen och bekräftat detta via e-post.

TILL REVISIONSBERÄTTELSEN HÖR BILAGORNA:

- De sakkunnigas rapporter
- Granskningsrapporter från lekmanrevisorerna och revisionsberättelser från bolag/förbund

Klimat- och miljö

Kommunfullmäktige i Haninge kommun antog hösten 2017 ett klimat- och miljöpolitiskt program som ger en samlad bild av kommunens klimat- och miljöambitioner. Programmet innehåller fyra fokusområden med tillhörande mål. Områdena är fossilfria resor och transporter, hållbar stadsutveckling, rent vatten och naturens mångfald samt hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp.

Bred samverkan i klimat- och miljöarbetet har skett genom seminarier, där frågor om genomförande och uppföljning har diskuterats och en klimat- och miljögrupp med representanter från alla förvaltningar och bolag har inrättats. En första årlig uppföljning av målen i det klimat- och miljöpolitiska programmet har tagits fram som visar att arbetet mot målen har kommit igång inom de flesta områden, men att mycket arbete kvarstår för att målen ska kunna nås. Ett urval av de åtgärder som genomfördes under 2019 redovisas nedan under respektive fokusområde.

Fossilfria resor och transporter

Mål i det klimat- och miljöpolitiska programmet:
Kommunens resor och transporter är fossilfria 2025.
I Haninge är alla resor och transporter fossilfria 2030.

Haninge kommun arbetar aktivt med att nå målet om att kommunens resor och transporter ska vara fossilfria år 2025. Inom flera verksamheter pågår arbete med att utreda och testa möjligheterna att använda fossilfria drivmedel, alternativa fordon och mer klimatsmarta färdssätt.

Ett pilottest med att använda HVO 100 (miljödiesel) i tunga fordon har genomförts i stadsbyggnadsförvaltningen med positivt resultat. Detta har resulterat i att krav kommer att ställas på HVO 100 i alla kommande upphandlingar av tunga fordon och arbetsmaskiner. Vid utgången av 2019 körde ungefär 50 procent av de tunga fordonen och arbetsmaskinerna på HVO 100. Av de tjänstefordon som införskaffades till kommunen 2019 drivs 75 procent av förnybart bränsle, varav fyra av el, sju av HVO 100 samt en av gas. Vid årsskiftet drevs 35 procent av kommunstyrelseförvaltningens tjänstefordon (personbilar och lätta lastbilar) av fossilfritt bränsle. Övriga fordon är bensinhybrider som drivs på el och bensin. Fastighetsförvaltningsbolaget Tornberget har under året bytt till diesel med lägre fossilt innehåll, med en så kallad koldioxidreducering med 85 procent. Tornberget bedriver även ett arbete med att på sikt byta ut fordonsparken mot eldrivna fordon. Kommunen har installerat åtta elladdplatser som finns tillgängliga för allmänheten från 2019.

En utredning har påbörjats av möjligheten att styra om delar av skolskjutstransporterna från taxi till skolbuss med syfte att minska användningen av fossila bränslen för transporter i utbildningsförvaltningen. Under 2019 införskaffades en mindre eldriven lastbil samt två eldrivna lådcyklar inom parkverk-

samheten. Cyklarna ger förutom miljövinsten även positiva hälsoeffekter. Inom äldreomsorgen har en långsamtgående elbil införskaffats med syfte att ersätta ordinarie bilar vid kortare resor.

Flera aktiviteter genomfördes under 2019 med syfte att främja ett hållbart resande bland kommunens medarbetare inom ett projekt kallat Smarta resval. Två testresor har gjorts i samarbete med Nobina med syfte att få vanebilarister att testa kollektivtrafiken. Åtgärder för att öka andelen som går och cyklar till arbetsplatsen har genomförts. Under 2019 har Tornberget införskaffat ett antal SL-kort för att underlätta och främja nyttjandet av kollektiva transportmedel i tjänsten. Jämfört med föregående år har nyttjandet av kollektiva transportmedel för tjänsteresor ökat med över 240 procent.

Södertörns kommunernas samordnade varudistribution, där Haninge kommun ingår som en av åtta kommuner, används för verksamheternas varuförsörjning. Utsläppen av koldioxid och kväveoxider hade år 2017 minskat med 70 procent jämfört med utsläppen vid starten av verksamheten år 2014. Den samordnade varudistributionen har inneburit en mer välplanerad logistik och antalet lastbilar som levererar gods till kommunens verksamheter har halverats under perioden. Även andelen förnybart bränsle har ökat under perioden och bidragit till utsläppsminskningarna. Under 2019 har fler flödesförbättringar gjorts vilket minskat utsläppen ytterligare. Andelen förnybara bränslen (HVO och biogas) fortsätter att öka och översteg 99 procent 2019. Ett nytt transportavtal upphandlades under 2019 och kommer träda ikraft under 2020. Det nya avtalet innehåller bland annat incitamentsmodell för fortsatt minskning av koldioxid.

Det är en stor utmaning att nå målet om att alla resor och transporter i Haninge är fossilfria 2030. Samhällsplaneringen och ändrade resvanemönster lyfts ofta fram som avgörande för att minska transportsektorns utsläpp. Som ett led i detta påbörjades projektet P-tal noll under 2018 med stöd från Energimyndigheten och innebär ett test av ett bilfritt bostadskvarter. Under 2019 har arbetet med att ta fram planeringsunderlag för detaljplaneprojekt pågått. Underlaget kommer att innehålla verktyg och åtgärder som främjar resor med gång- cykel- och kollektivtrafik samt mobilitetstjänster som kan ersätta behovet av egen bil. Projektet syftar till att i en fas två använda verktygen i ett projekt. Kommunen arbetar vidare utifrån den trafikstrategi som antogs 2018 där vikten av att prioritera gång, cykel och kollektivtrafik lyfts fram. Utbyggnad av cykelvägar har genomförts enligt kommunens cykelplan i syfte att öka andelen cykelresor i kommunen med fokus på ökad framkomlighet och trafiksäkerhet för cyklister. En plan för säkra skolvägar med handlingsplan för beteendepåverkande åtgärder har tagits fram och kommer genomföras under 2020.

Foto: Johan Gustafsson G40 Studio

Kommunen har genomfört ett projekt för att få fler unga och vuxna att lära sig cykla i Haninge för att främja en ökad andel resor med cykel. Projektet har genomförts genom två nybörjarkurser i cykling i samarbete med Cykelfrämjandet, samt inköp av 15 cyklar. Cyklarna finns på plats vid Torvalla och kommer att tillgängliggöras även för skolklasser, fritidsgårdar och föreningar. Energi- och klimatrådgivningen har genomfört projektet Testcyklist 2019 som ett samarbete mellan kommunerna Huddinge, Haninge, Tyresö och Nynäshamn med syftet att kommuninvånarna skulle bli inspirerade till att cykla i större utsträckning. De utvalda testcyklisterna har levt upp till sina åtaganden och påvisar i utvärderingsenkäten att de överlag är väldigt nöjda och har en positiv inställning till cykling och bedömer att de framöver kommer cykla mer än de gjort innan projektet. Testcyklisterna bytte under testperioden ut 625 bilresor mot elcykel, vilket motsvarar 79 procent av resorna.

Hållbar stadsutveckling

Mål i det klimat- och miljöpolitiska programmet: Planering och byggande sker resurseffektivt och klimatanpassat samt bidrar till en god och hälsosam livsmiljö. Ekosystemtjänster i den byggda miljön värnas och utvecklas.

De kommunala bolagen Haninge Bostäder och Tornberget arbetar kontinuerligt med att minska energiförbrukningen i kommunens fastighetsbestånd genom bland annat löpande arbete med driftoptimeringar och underhåll med fokus på energieffektivisering. Haninge bostäder har under 2019 bland annat bytt ut gamla pumpar till värmesystem i husen till nya energisnålare pumpar, arbetat med att byta ut belysning i allmänna utrymmen till nya energisnålare med LED-teknik och fortsatt arbetet att installera

inomhusgivare i alla fastigheter. Under 2019 har bolaget även färdigställt en upphandling för att byta ut äldre energikrävande fläktar till nya mer energisnåla under 2020. Tornberget arbetar med att utveckla lokalbeståndet till att bli mer energieffektivt och långsiktigt klimatsmart. Samtlig el som bolaget förbrukar är från förnybara energikällor. All nyproduktion projekteras för att nå en mycket hög energiprestanda, där inriktningen är att energianvändningen ska vara minst 40 procent lägre än vad Boverkets byggregler kräver. All nyproduktion ansluts även där så är möjligt till fjärrvärme, som i Haninge är helt fossilfri, och förbereds för framtida solcellsanläggningar. Som ett led i arbetet för en hållbar stadsbyggnad och en hållbar konsumtion arbetar Tornberget utifrån ett särskilt koncept vid nyproduktion av förskolor. En del i konceptet är att de färdiga förskolorna ligger i framkanten vad gäller både klimat och miljöprestanda. Under 2019 påbörjades produktionen av den tredje konceptförskolan. Energianvändningen i både kommunens bostäder och lokaler minskade jämfört med föregående år.

För att minska energianvändningen och bidra till en effektiv resursanvändning har en större anläggning för energilagring färdigställts på Torvalla IP. Energianläggningen används för uppvärmning av sim- och sporthall, träningshall, garage, tennishall, omklädningsrum samt två ishallarna på idrottsplatsen. Energilagret är ett geolager med 91 borrhål som laddas med energi från en konstgräsplan som fungerar som solfångare. Överskottsvärme från ishallarna förs också ned i geolagret. Värmepumpar hämtar värme från borrhålen och distribuerar den till respektive byggnad.

Foto: Johan Gustafsson G40 Studio

Flera projekt har pågått under 2019 som rör olika aspekter av hållbar stadsutveckling. Ett arbete med grönytefaktor har startat i två detaljplaneprojekt inom stadsutvecklingsplanens område i Handen. Grönytefaktor är ett planeringsverktyg som används för att skapa möjligheter för rekreation i gröna miljöer för dem som bor i kvarteret. Riktlinjer för hållbar dagvattenhantering har antagits där det bland annat framgår att vid ny- och ombyggnation ska åtgärder genomföras för att fördröja regnvolymer, i syfte att rena och infiltrera vattnet och därmed minska mängden dagvatten och utsläpp av föroreningar. Riktlinjerna har inneburit en tydlig ökning av fördröjningen av dagvatten jämfört med tidigare år.

Kommunen erbjuder rådgivning i energifrågor till små- och medelstora företag, organisationer och privatpersoner genom den kommunala energi- och klimatrådgivningen. De vanligaste frågeställningarna handlar om solceller och uppvärmning. Energi- och klimatrådgivningen har även erbjudit skolklasser i årskurserna 4-9 att kostnadsfritt besöka utställningen Spelet om energin på Tekniska museet. Under 2019 besökte sju skolklasser museet. I besöket ingår det att göra en hemuppgift för att få igång tankarna kring energianvändningen i hemmet och vilka klimatsmarta val man kan göra. 2019 avslutades energi- och klimatrådgivningens projekt Coacher för energi och klimat som pågått sedan 2017. Projektet har syftat till att minska energiförbrukning hos små och medelstora företag genom rådgivning där målgrupperna har varit restauranger, verkstäder, förskolor, ridskolor samt kultur- och idrottsföreningar.

Rent vatten och naturens mångfald

Mål i det klimat- och miljöpolitiska programmet: Naturvärden, biologisk mångfald och ekologiska spridningssamband skyddas och utvecklas. Samtliga vatten uppnår god status.

Haninge kommun har genomfört flera åtgärder för att öka den biologiska mångfalden under 2019. Skötsel och fortsatt restaurering av flera värdefulla naturområden har genomförts och slåtterytorerna har utökats, bland annat våtmarksslätter i Forsla kärr och i Skutans naturområde. Vid Stora Vädersjön har de fleråriga åtgärderna med att lyfta fram eklandskapet fortsatt, bland annat har granar och andra träd avverkat för att få fram ekarna och släppa fram solljus till marken. Ett område har stängslats in för fårbyte i syfte att utveckla de naturvärden som är kopplade till växter och djur i värdefulla miljöer, däribland pollinerande insekter. Rocklösaåns delsträcka genom Tungelsta trädgårdspark har fått partier med naturgrus för att utveckla vattendragets miljöer för lekande havsöring. Elfiske har genomförts vid Vitsåns mynning som en uppföljning av den biotopvårdande åtgärd som genomfördes 2018. Elfisket visade på en lokal ökning av havsöring, vilket indikerar att åtgärden har haft effekt. Bekämpning av jätteloka har utförts enligt plan och en ny kemikaliefri metod med hetvatten har använts med gott resultat. Fler markägare har påbörjat bekämpning i sina berörda områden. Flera av dessa åtgärder har genomförts med statliga bidrag

Inventering och kartläggning av Norrbyskogen pågår som grund för avvägningar mellan attraktivt boende, tillgänglighet och bevarande av värdefulla naturområden och sammanhang. En äldre naturskogsartad skog på fastigheten Haringe 5:2 har skyddats som biotopskyddsområde av Skogsstyrelsen i samverkan med berörd markägare. Området ligger väster om Västnora och omfattar 1,7 hektar.

Den övergripande kunskapen om fladdermöss på Södertörn har ökat i och med ett inventeringsprojekt. Bland annat har fördjupade inventeringar genomförts under sommaren 2019 på en plats per kommun med självregistrerande utrustning under lång tid. I Haninge var det Arbottna på Muskö som undersöktes på detta sätt och 11 arter av fladdermöss registrerades. Alla arter av fladdermöss är fridlysta och det är viktigt att bevara och återskapa deras naturliga miljöer.

Som ett sätt att inspirera allmänheten att besöka Haninges naturområden och öka kunskapen och intresset för naturen och dess värden har kommunen arrangerat naturguidningar samt satt upp flera skyltar med naturinformation i Rudans och Gålö naturreservat. Den digitala webbplatsen och mobila applikationen Naturkartan.se har uppdaterats för att besökare lättare ska kunna hitta ut till naturen. Skriften Vägvisare till naturen i Haninge har översatts till finska.

Målet att samtliga vatten i kommunen ska uppnå god status innebär ett långsiktigt arbete. Under 2019 har en vattendragsmodell för Vitsån levererats, vilken utgör ett viktigt underlag inför arbetet med att ta fram ett åtgärdsprogram. Modellen beskriver flöden i vattendragen och kommer att kunna användas för att simulera effekter av olika åtgärder, exempelvis anläggande av våtmarker. Kommun har medverkat i att ta fram ett lokalt åtgärdsprogram för Drevviken i samverkan med Stockholm, Tyresö och Huddinge. Det slutliga åtgärdsprogrammet för Drevviken inväntas från Stockholm stad för att sedan beslutas i kommunen.

Hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp

Mål i det klimat- och miljöpolitiska programmet: Kommunens konsumtion bidrar till en hållbar utveckling, en minskad resursanvändning och en cirkulär ekonomi. År 2030 är kommunen klimatneutral.

Ett brett arbete pågår med att minska klimat- och miljöpåverkan från den offentliga måltiden. Arbetet har resulterat i att klimat- och miljöpåverkan från kommunens livsmedelsinköp minskat. Andel inköpt svensk kötttråvara har ökat från 41 procent år 2018 till 76 procent år 2019, vilket innebär en samlad lägre miljöpåverkan. Andel ekologiska inköp är däremot oförändrad jämfört med 2018 och står kvar på 39 procent. De kommunala förskolorna utgör här ett föredöme då deras ekologiska inköp ligger på 53 procent. Samtliga kommunala förskolor arbetar även sockersmart. Klimatpåverkan från kommunens livsmedelsinköp har minskat från 2,2 kg CO₂e (koldioxidekvivalenter) per kilo inköpta livsmedel år 2017 till 2,0 kilo CO₂e år 2019, en minskning på 10 procent. Den positiva utvecklingen har främjats genom stöd och kompetensutveckling till de offentliga köken att minska måltidernas klimatpåverkan, bland annat genom att en inspirationsmeny som innehåller klimatberäkningar (CO₂e per portion) delges köken i förskola och skola.

Haninge kommun antog 2017 en kemikalieplan och förvaltningar och bolag har därefter beslutat om handlingsplaner för sina respektive verksamheter. För att förbättra förutsättningarna för att nå målen i kemikalieplanen ingick kommun under 2019 medlemskap i Byggsvarubedömningen, en icke vinstdrivande ekonomisk förening som bedömer och tillhandahåller information om hållbarhetsbedömda varor. De verktyg som medlemskapet ger tillgång till användes under 2019 främst av Tornberget. Tornberget ställer tydliga kemikaliekraav vid upphandling där målet är att få bort de skadligaste ämnena i all verksamhet. Allt material som byggs in ska uppfylla kemikaliekraaven och dokumenteras i en loggbok för projektet för att underlätta framtida omhändertagande. Barn och unga är särskilt känsliga och extra viktiga att skydda från skadliga ämnen och Tornberget lägger särskild fokus på kemikaliefrågan vid byggnation av förskolor och skolor. Tornberget ställer även krav på materialhushållning, energihushållning och källsortering av allt restmaterial i sina projekt med syfte att främja en hållbar konsumtion och resurseffektiva kretslopp. Även förskolorna arbetar med utfasning enligt checklista utifrån kommunens kemikalieplan i sin löpande verksamhet.

En mängd olika aktiviteter har genomförts under året för att inspirera medborgare i Haninge kommun att bidra till mer hållbara konsumtionsmönster. Kultur- och fritidsförvaltningen har genom Miljöverkstan fortsatt med sitt uppdrag att erbjuda aktiviteter och kurser där deltagarna ges exempel på en mer hållbar livsstil. Verksamheterna riktar sig både till skolklasser och allmänheten. Kultur och fritidsförvaltningen arbetar även aktivt med att skapa hållbara konsumtionsmönster i sina verksamheter. Ett exempel på hur ett sådant tankesätt genomsyrat verksamheten är Torvalla sim- och sporthall som endast använder miljövänliga produkter. Social- och äldreförvaltningen förmedlar information till kunderna om bland annat klimatsmart agerande och sopsortering vid de förebyggande hembesök till äldre som genomförs.

Flera digitaliseringsprojekt pågår inom kommunen vilket leder både till resurseffektivisering och minskad miljöpåverkan. Bland annat har arbete pågått med att införa digital ansökan om ekonomiskt bistånd och att införa e-arkiv inom kommunen. Både projekten bedöms leda till minskad pappersförbrukning och delvis även minskat resande.

Verksamhetsutveckling och förbättrad kvalitet

Kommunen arbetar ständigt med att utveckla verksamheterna och förbättra servicenivåerna. Det innebär att utvärdera, använda externa granskningar, jämföra nyckeltal och att använda förslag och synpunkter för utveckling. Det innebär också att förenkla, få smidiga processer och digitalisera genom exempelvis fler e-tjänster. Användning av robot-teknik har börjat testas under året. Genom robotisering av rutinartade arbetsuppgifter kan resurser frigöras till ökad kvalitet.

Medborgarförslag och synpunkter

Alla som är folkbokförda i kommunen har rätt att lämna medborgarförslag. Under 2019 har kommunen fått totalt 80 medborgarförslag vilket är färre än 2018. De flesta medborgarförslag handlar om trafiklösningar samt förslag kring fritidsaktiviteter så som byggnation av idrotts- och föreningsanläggningar.

Stadsbyggnadsnämndens har fått 34 förslag, idrotts- och fritidsnämnden 17 och kommunstyrelsen 14. Övriga nämnder har fått 1–5 medborgarförslag per nämnd. Av de medborgarförslag som har behandlats av kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden har 11 förslag bifallits, två förslag ska utredas vidare och tre förslag kommer att beaktas framöver.

Den som har åsikter om kommunens verksamheter kan lämna synpunkter, ge förslag, göra felanmälan, ställa frågor, klaga och ge beröm via hemsidan eller telefon, e-post och brev. De flesta ärenden skickas in via kommunens hemsida. Antalet synpunkter har ökat kraftigt jämfört med 2018. De flesta synpunkter avser kommunstyrelse-, stadsbyggnads- samt kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter. Klagomål i tabellen avser både klagomål enligt skollagen och övriga klagomål.

	2016	2017	2018	2019
Medborgarförslag	70	116	97	80**
Totalt Inkomna ärenden:	-	556*	2 113	4 100
Varav felanmälan*	-	419*	1 602	3 031
Varav synpunkter och klagomål	-	137*	463	987
Varav klagomål enligt skollagen	-	-	49	82

*2017 omfattar tre månader, oktober till december. Klagomål enligt Skollagen kan ej särredovisas

**ett medborgarförslag som avsåg en skola har undertecknats av totalt 40 personer

Synpunkter på trafiksituationen är vanligt i nybyggda områden som exempelvis i Vega och Nedersta. Med nya områden med många nya bostäder och invånare blir det fler synpunkter, vilket ses i resultatet för 2019. Synpunkter har avsett saker som är en naturlig del i byggprocessen, exempelvis bristande eller tillfällig belysning på en sträcka som inte är färdigbyggd. Flera synpunkter kan avse samma sak eller tillfälle. Det har också varit problem med nedskräpning på kommunens mark vilket visat sig i fler klagomål på nedskräpning.

Stadsbyggnadsförvaltningen arbetar konsekvent för att få in fel, synpunkter och önskemål i ett och samma system på ett spårbart sätt. Det handlar om synpunkter på trafik, parker och lekplatser. Detta kan också vara en del av förklaringen till ökningen av antalet ärenden.

Idrott- och fritidsnämnden fattade under hösten beslut om att avveckla fyra fritidsgårdar. Det är förklaringen till den stora ökningen av antalet synpunkter till kultur- och fritidsförvaltningen. Av de cirka 250 synpunkter som inkom 2019 rörde 150 beslutet om att avveckla fritidsgårdarna.

Kommunens kvalitet jämfört med andra

Haninge ingår i Kommunens kvalitet i korthet (KKiK) som är ett nationellt projekt där Haninge jämför sina nyckeltal med 260 andra kommuner. Jämförelserna görs genom cirka 40 nyckeltal som ska spegla kvalitet och ekonomi och som avser kommunernas välfärdsuppdrag och utvecklingen av lokalsamhället. Nyckeltalen är utvalda som sådana som ska kunna påverkas av kommunerna.

Nyckeltalet kan spegla resultat utifrån vad som är syftet med tjänsten, till exempel slutat med missbruk eller fått bättre skol-

resultat. Andra nyckeltal avser upplevd kvalitet eller väntetid för kommunal service. Några mäter utbudet vilket är en annan dimension av upplevd kvalitet. Några nyckeltal mäter resurser i form av kostnader, personaltäthet eller liknande.

I tabellen redovisas ett urval av nyckeltalen jämfört med Södertörnskommunerna, Stockholms län och rikets genomsnitt. Kommunen följer alla nyckeltal och analyserar utveckling mellan åren. Flera nyckeltal är indikatorer för att följa upp fullmäktiges mål, andra används för kvalitetsutveckling.

2019						
Barn och unga	2017	2018	Haninge	Södertörn	Länet	Riket
Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)	67	70	67	74	79	74
Elever i åk 6 med lägst betyget E i matematik, kommunala skolor, andel (%)	85,2	89,3	86,1	87,4	90,5	85,9
Elever i åk. 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	84,8	83,0	86,0	87,0	88,0	81,4
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	54,9	59,2	57,6	58,5	64,5	62,5
Stöd och omsorg	2017	2018	2019	Södertörn	Länet	Riket
Väntetid i antal dagar från ansökan till beslut om försörjningsstöd (medelvärde)	38	19	19	27	16	15
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflytningsdatum till särskilt boende, medelvärde	-	63	71	61	57	67
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS – Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	69	70	89	81	80	73
Antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde	10	11	12	11	12	16
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – helhetssyn, andel (%)	81	78	80	75	78	82
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – helhetssyn, andel (%)	91	88	89	84	85	90

FN:s Agenda 2030 antogs av världens länder 2015. Det handlar om 17 övergripande mål med många delmål för att nå en hållbar utveckling med fokus på att utrota fattigdom och orättvisor samt bekämpa klimatförändringarna. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Kommunens hållbarhetsarbete

utgår från de detta för att styra och skapa möjligheter för framtidens Haninge. Hållbarhetsarbetet har kopplingar och bidrar främst till Agenda 2030s målområden God hälsa och välbefinnande, God utbildning för alla, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Hållbara städer och samhällen, Bekämpa klimatförändringarna, Hav och marina resurser, Ekosystem och biologisk mångfald.

KVALITETFÖRBÄTTRINGAR I KOMMUNENS VERKSAMHETER

Kommunens verksamheter arbetar ständigt med att förbättra kvaliteten för medborgare och kunder, elever och vårdnadshavare, äldre, brukare och näringsliv. Några verksamheter har interna kunder och förbättrar stöd och service till andra förvaltningar inom kommunen.

Förskola och skola

Ansökan om skolskjuts är ett område som periodvis har ett högt tryck från medborgare i form av ansökningar, inkommande telefonsamtal och e-post. För att få kortare handläggningstider har vissa moment automatiserats, vilket har medfört att ett ärende som tidigare tog 30 minuter att handlägga nu tar fem minuter.

Vårdnadshavare som ansöker om exempelvis skolskjuts, förskoleplats eller inackorderingsbidrag får direkt information om hur handläggningen går till, vilka kriterier som gäller och hur lång handläggningstiden är. Aktuell information finns tillgänglig på webbsidan. För att förenkla i samband med skolvalet till årskurs 7 behöver vårdnadshavare inte längre registrera ett val om de önskar att eleven ska gå kvar på befintlig skola. För elever och vårdnadshavare som är missnöjda med något i verksamheten finns tydliga rutiner kring klagomålshantering.

För att säkerställa att alla medborgare behandlas lika när det gäller avgifter för förskola och fritidshem har utbildningsförvaltningen startat retroaktiv avgiftskontroll. Om en vårdnadshavare har betalat för låg eller för hög avgift faktureras eller återbetalas mellanskillnaden.

Enligt Storstockholms elevenkät anser 48 procent av eleverna i kommunens gymnasieskolor (årskurs 2) att deras synpunkter tas tillvara på ett bra sätt. Det är åtta procentenheter högre jämfört med övriga elever i Stockholms län. Analys visar att eleverna är mest nöjda med lärarnas lyhördhet och vilja till flexibilitet (redovisningsformer, datum för examinationer och prov, hänsyn till arbetsbelastning med mera). På Fredrika Bremergymnasiet har eleverna möjlighet att engagera sig i elevkåren. Elevkårens arbete och aktiviteter uppskattas av eleverna.

Omsorg och stöd

Äldreomsorgen mäter regelbundet att personalen bemöter de äldre på ett bra sätt i hemtjänsten och vård- och omsorgsboende. Nöjdhetsgraden är generellt sett hög, men en viss negativ trend kan noteras. Haninge har tidigare år haft bättre resultat både jämfört med länet och med riket. Personalens kompetens

är viktig för ett rätt bemötande och utbildningar om demenssjukdomar, hot och våld har genomförts. Tydliga rutiner, roller och ansvarsfördelning är avgörande för att personalen ska känna en trygghet i hur olika arbetsmoment ska utföras vilket i sin tur är betydelsefullt för ett gott bemötande.

Resultaten av frågan Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras? i Socialstyrelsens årliga kundundersökning, visar en svag nedåtgående trend både i hemtjänsten och vård- och omsorgsboenden. Vårdtagarens möjlighet att kunna påverka när och hur insatser för omsorg ska ges, är när genomförandeplanen för vården utformas. Informationen i beslut och beställning av insats har förtydligats för att bli ett bättre underlag för genomförandeplanen.

Om ett begränsat antal personer utför insatserna hos kunden ökar sannolikheten att personalen får en tydlig bild av de önskemål som kunden har avseende utförandet. I det nationella nyckeltalet (inom KKIK) som mäter antal personal som en vårdtagare möter i hemtjänsten har Haninge bra resultat jämfört med kommuner i riket.

Bygga och bo

Stadsbyggnadsförvaltningen har kartlagt vilka förbättringar eller förändringar som behövs för att fortsätta digitalisera olika verksamheter på rätt sätt. Ett nytt system som kan visa tredimensionella detaljplaner planeras för att underlätta för medborgarna och för handläggning. E-tjänsterna har förbättrats utifrån önskemål och synpunkter. Nu kan medborgaren lättare skicka in sina ärenden och handlingar och de kan hanteras både snabbare och säkrare.

Haninge Bostäders värdeord inom området bemötande är; Vi gör vårt bästa för att du ska känna dig välkommen. Årets kundundersökning visade att andelen nöjda kunder totalt sett har ökat från 63 procent 2018 till 66 procent 2019. Tre av fyra kunder är nöjda eller mycket nöjda med bemötande från bovård, kundservice, reparatörer och underhållspersonal. Detta är en ökning jämfört med 2018.

För fastighetsbolaget Tornberget betyder trygghetskriteriet att bolaget visar omtanke om sina kunder genom ett professionellt bemötande och tydliga hyresavtal som beskriver vilka tjänster Tornberget respektive hyresgästen ansvarar för. Tornbergets hyresgäster är nästan uteslutande kommunens verksamheter. Tornberget är certifierat enligt FR2000. Ett certifierat verksamhetsledningssystem säkerställer att bolaget har en bra intern styrning och kontroll.

Ordlista

Anläggningstillgång

Tillgång som används för stadigvarande bruk och som är av betydande värde, till exempel fastigheter, maskiner och inventarier.

Avskrivningar

Fördelning av en anläggningstillgångs anskaffningskostnad under tillgångens förväntade nyttjandeperiod.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen på balansdagen. Balansräkningen delas upp i tillgångar, skulder och eget kapital.

Driftbudget

Alla nämnder har en driftbudget som avser löpande kostnader för nämnden.

Driftredovisning

Redovisar det ekonomiska utfallet för perioden i förhållande till budgeterade intäkter och kostnader.

Eget kapital

Kommunens eget kapital är skillnaden mellan kommunens tillgångar och skulder. Eget kapital anger hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten avser investeringar i anläggningstillgångar. Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd.

Investeringsredovisning

I investeringsredovisningen redovisas kommunens investeringar i anläggningstillgångar under året. Investeringarna jämförs med investeringsbudgeten.

Internränta

Internräntan anger kommunens genomsnittliga finansieringskostnad. Kommunens anläggningstillgångar belastas med internränta.

Jämförelsestörande post

Post som saknar tydligt samband med ordinarie verksamhet och som inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet. Posten har ett väsentligt belopp som stör jämförelser med andra perioder.

Kapitalkostnad

Samlingsbegrepp för avskrivningar och internränta.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar förändringen av likvida medel. Betalningsflödena delas upp på löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet.

Kommunkoncernen

De kommunala förvaltningsorganisationer och bolag som ingår i den sammanställda redovisningen.

Komponentavskrivning

En anläggningstillgång kan bestå av olika komponenter vilka skrivs av under olika nyttjandeperioder.

Kortfristig fordran och skuld

Fordran, lån eller skuld som förfaller till betalning inom 1 år.

Likvida medel

Kontanter eller tillgångar som kan användas på kort sikt. Likvida medel består av kassa (kontanter, mottagna checkar, postväxlar, utbetalningskort), bankmedel samt bank- och plusgiro.

Likviditet

Betalningsförmåga på kort sikt. Likviditeten beräknas genom att dividera omsättningstillgångar (minus varulager) med kortfristiga skulder.

Långfristig fordran och skuld

Fordran, lån eller skuld som förfaller till betalning senare än 1 år.

Nettoinvestering

Bruttoinvesteringar med avdrag för de investeringsbelopp som finansierats med offentliga bidrag.

Nettokostnad

Skillnaden mellan driftbudgetens intäkter och kostnader. För en enskild förvaltning består nettokostnaden av såväl interna som externa poster.

Nyttjandeperiod

Den tid under vilken en tillgång förväntas bli utnyttjad för sitt ändamål.

Omsättningstillgång

Tillgång avsedd för omsättning eller förbrukning. Omsättningstillgångar delas in i varulager, fordringar, kortfristiga placeringar samt likvida medel.

Periodisering

Metod för att fördela intäkter och kostnader till den period de tillhör, detta i syfte att få ett rättvisande resultat i perioden.

Resultaträkning

Beskriver periodens ekonomiska resultat för verksamheten.

RIPS

Innehåller riktlinjer för att beräkna pensionsskulden. RIPS är en beräkningsmodell som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har antagit.

Ränteswap

Innebär en överenskommelse mellan två aktörer om att under en bestämd tidsperiod utbyta ränteflöden. Exempelvis kan en aktör välja att betala en fast ränta i utbyte mot att erhålla rörliga räntebetalningar.

Självfinansieringsgrad

Kassaflödet från den löpande verksamheten dividerat med nettoinvesteringarna.

Soliditet

Betalningsförmåga på lång sikt. Soliditeten beräknas genom att dividera det egna kapitalet med totalt kapital.

Swapavtal

En swap är en form av derivatinstrument som utgör ett avtal mellan två parter om att göra betalningar till varandra i framtiden i enlighet med vissa villkor, ofta med syfte att justera finansiell risk. Derivatinstrument är ett samlingsnamn på en form av värdepapper. De vanligaste derivaten är optioner, terminer, warranter och swappar. Kännetecknande för finansiella derivat är att de är kopplade till händelser eller förutsättningar vid en specifik tidpunkt i framtiden.

Utdebitering

Anger hur många kronor per intjänad hundralapp som ska betalas i kommunalskatt.

Årsarbetare

Årsarbetare anger hur många anställda man skulle ha haft om den faktiska sysselsättningsgraden för månadsavlönade och arbetade timmar för timavlönade summeras till heltidsanställningar.

Förkortningar

AB	Aktiebolag	LOV	Lag om valfrihetssystem
ANDT(S)	Alkohol, narkotika, droger, tobak, spel om pengar	LSS	Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade
APT	Arbetsplatsträff	MIK	Medie- och informationskunnighet
APU	Arbetsplatsundersökning	MIPIM	En fastighets- och investeringsmessa
BNP	Bruttonationalprodukt	Mnkr	Miljoner kronor
BVC	Barnvårdscentral	m2	Kvadratmeter
COSO	Ramverk för arbete med intern kontroll	NKI	Nöjd kund-index
CO2e	Koldioxidekvivalenter (klimatmått)	NMI	Nöjd medborgar-index
CV	Curriculum vitae (sammanställning av meriter vid jobbsökningar)	NRI	Nöjd region-index
e-	Elektroniskt (digital kommunikation, exempelvis e-förslag)	RIPS	Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld
F-9	Förskoleklass till årskurs 9	RKR	Rådet för kommunal redovisning
FN	Förenta nationerna	RPA	Datorprogram som instrueras att göra ett arbete
FoU	Forskning och utveckling	SA	Stockholm arcpelago (skärgård)
FUNCA	Webbaserat arbetsverktyg för personal inom LSS	SBA	Stockholm Business Alliance
hbttq	Homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner	SCB	Statistiska centralbyrån
HME	Hållbart medarbetararrangemang	SFI	Svenskundervisning för invandrare
HVO	Fossilfri diesel	SKR	Sveriges kommuner och regioner (hette tidigare SKL)
IBIC	Individens behov i centrum (ett systematiskt arbetssätt)	tkr	Tusen kronor
IT	Digital informationsteknik	UF	Ung företagsamhet
KreMiMa	Haninge förskolors hållbarhetscenter	UNGSAM	Lokal undomssamverkan
kWh	Kilowattimmar	UNICEF	FNs barnfond
LED	Energisnåla lysdioder	VA	Vatten och avlopp
LEMK	Lag om ersättning för viss mervärdesskatt (moms)	Åk	Årskurs
LKBR	Lag om kommunal bokföring och redovisning	ÅRL	Årsredovisningslag
		ÖJ	Öppna jämförelser
		ÖP	Översiktsplan

HANINGE KOMMUN

ÅRSREDOVISNING
2019

